BODÓ CSIBA GIZELLA:
HOZTAM OLAJÁGAT

BODÓ CSIBA GIZELLA

HOZTAM OLAJÁGAT

Kisregény és
Rövid prózák

HOZTAM OLAJÁGAT

2013

Kisregény
és rövid prózák

Írta és szerkesztette: Bodó Csiba Gizella

Borítóterv és illusztráció:
a szerző

Tipográfia: Baranyai Attila

Budapest, 2013

Szüleim emlékére

Múltunk élményei, emlékei, történéseink a mi fazekasmesterünk, aki forgatja a korongot, s rajta áll, hogy milyen edényt formál belőlünk; kiégetés után egyszerű agyagcserép leszünk hétköznapi használatra, vagy netán fényes, színes máz is díszít bennünket!
A fazekasmester már az agyagban látja a jövőnket.

I.

Hoztam olajágat…

A házam Brazíliában van a Lagoa városrészben, ahonnan fenséges a kilátás. A teraszról egyaránt rálátok a nemzeti parki erdőre, az öbölre és az óceánra, s a Cukorsüveg tetején Krisztus kitárt karjára. Felettem a magasságban Krisztus szobra áll kitárt karokkal, mintha az egész világnak tárná ki. 50 esztendeje már, hogy itt élek. Ma másfélmillió dollárt ér az otthonom. Otthon? Ott-hon? Hol is van az én otthonom?
A hazám Európában van, a hunok és magorok földjén, Magyarországon. 30 esztendőt éltem ott, a Gellérthegy oldalában, szép kilátással a Dunára, a hidakra, felettem a magasságban a Szabadság szobra állt, feltartott karjában pálma-ággal. 50 esztendő telt el, hogy elmentem, elhagytam, megszöktem, hogy mi a jó szó, nem is tudom, s már nem is izgat túlságosan. Szavak, szavak. A szívemmel magyar vagyok, az eszemmel talán brazil? Nem is tudom, hogy e majdnem hány emberöltő alatt azzá váltam-e? De most ennyi idő után itt állok a Citadellánál, a korlátra támaszkodva nézem az éjszakai Budapestet, a kivilágított várat, a robosztus szép Lánchíd fény-pont füzéreit, a kecses ívű Erzsébet-híd lámpáit, elnézek a Margit-sziget irányába, – hajdani randevúim színhelyére. Szinte emlékszem a padok körül ólálkodó szűzies és ugyanakkor buja rózsa illatra – aztán csak nézem a város két oldalának egymásra-

kacsintását. Buda hölgyét, s Pestet a férfit. S azon gondolkodom hogyan a csudában jutottak eszembe olyan tisztán, éles kontúrokkal éjszaka két órakor azok a képek, melyeket évtizedek óta nem tudtam, - vagy nem akartam – felidézni, s még emlékmorzsái sem futottak be agyam vetítő-vásznára. Most pedig úgy pörögtek fel ifjú éveim kockái lelkem moziján mint egy néma-film.
S ott ültem 10 évesen a Rác utcai ház lépcsőjén, s elvonultak előttem a lakói, a szomszédok, mintha nem telt volna el csak egyetlen óra, s csak valami kis bamba kihagyás keresztezte volna a történelmet. Ott ülök a lépcsőházban, kezemben zsíros kenyérrel és szinte egyszerre látom mindnyájukat.
A földszinten Gellénéket, a három fiúkkal, Ákos, Árpád, Attila. Mindig tetszett, hogy így hívták a gyerekeiket, vezér-gyerekek. S hogy szép, nikkelezett kerékpárjuk volt, azt kissé irigyeltem, de ők nem, s ha összeszedtem bátorságom és elkértem, mindig meg is kaptam egy kis időre. 56-ban ők is elhagyták az országot, talán két héttel korábban, mint én. Pedig sokkal jobb körülmények között éltek, mint a lépcsőház többi lakói. A gyárban nagyon megbecsülték Gellén szakmai tudását. Úgy tudott esztergálni, hogy Németország nyugati részéből jöttek a megrendelések.
A másik földszinti lakásban Maczkovics Aladárék laktak, akik Marosira magyarosítottak. Az ember soha nem beszélt senkivel a házban, de még köszönni sem nagyon hallottam. Kezét hátul összekulcsolva járt, stabilan mint egy mackó, némi felsőbbrendűség kifejezéssel kerek arcán. Anyja és felesége minden délután és vasárnaponként illedelmesen hímeztek a patyolat tiszta konyhában. Három lányuk volt, a legidősebbel egyidősek voltunk, s emlékszem nagyon kedvelte azt a játékot, hogy a hegy aljára felsétáltunk, a „kirándulásra”

hozott pokrócot magunkra terítettük és simogattuk egymást, s ez nagy gyönyörűséget jelentett nekünk.
Az egy emelettel feljebb lévő lakásban Swarczék laktak, János a csendes jó fiú és a zabolátlan Áron a mindig valami csibészséget elkövető kamasz. Áronnal jó barátságban voltunk, szerettem a vagányságát, de gyakran meg is rémített s tettlegesen már nem igen vettem részt a vakmerőségeiben. Az apjuk igen sokszor ivott, s a halk szavú asszony, aki varrásból tartotta el a családot ilyenkor rettegve zárta be az ajtót, s akkor sem nyitotta ki amikor azzal fenyegetőzött Swarcz úr, hogy baltával veri szét az ajtót, ha nem engedi be. Egy darabig még üvöltözött, fenyegetőzött Swarcz úr az ajtót rugdosva, majd elment. Aztán egyszer vissza sem jött. 56-ban Áron is már a 23-át követő héten a disszidálással foglalkozott. Tervezett, szervezett, engem is hívott, akkor még nem határoztam el, hogy én is elhagyom az országot. Úgy hallottam később valami filmes lett.
A Svarczékkal szemközti lakásban Bartókék éltek. Öt gyerek volt, már csak a legnagyobb fiú arca ugrik be; nekem Adyra hasonlított, talán a domború szeme miatt, s talán azért, mert Ő sem igen állt szóba senkivel a házban, mint Maczkovics Aladár. Rozi volt a legnagyobb lány, Editnek, aki a leghelyesebb volt meg egyszerre ketten csaptuk a szelet a Vázsolyi fiúval. A Bartók család feje a Gázgyárban dolgozott, valami őr volt. Emlékszem egy alkalommal gyönyörű gyöngyvirág csokrot hozott Anyámnak. A Gázgyár a Bükk-lábánál volt, s ott mindig virágoztak az évszaknak megfelelő apró mezei szépségek. Anyám zavarba jött, de hízelgett neki ez a váratlan tetszés-nyilvánítás, aztán jót nevettek a szomszédasszonnyal a hódolón. Talán jól emlékszem, hogy nem sokkal e kedves esemény után, robbanás történt a gyártelepen azon az éjszakán amikor Bartók szolgálatban volt. Ketten haltak meg a robbanásban.

S a Rác utcai házat az I. emeletről kihallatszó öt gyerek sírása ébresztette.

Mi a második emeleten laktunk Apa, Anya, Nagyapám és mi hárman gyerekek, két szobában.
Egy időben a két szoba egyikét muszáj volt kiadni albérlőnek, mert nem akarták a szüleink, hogy éhen haljunk Apám egyetlen keresetéből. Kevés keresetét ráadásul jól megcsapolta a „béke kölcsön" levonása.
Mellettünk éltek hármasban Sebesyék. Sebesy Ferenc nem egy Szent-Sebestyén volt, s nem is egy Szent-Ferenc. A fizetés nagy részét elitta, s előfordult, hogy Apám hozta fel az utcáról, hogy inkább otthon feküdjön, mint odalent a szemetes tárolók mellett. De az Ő iváskényszerét valami csendes megértéssel kezeltük. Volt ugyanis egy kisfiúk, velem egyidős volt. De amíg én naphosszat csavarogtam, rúgtam a labdát, vagy a Gellénéktől kölcsönkapott kerékpárral pedáloztam veszettül, addig a Sebesy fiú Tibike rácsos kis ágyában feküdt, pelenkázták, nem beszélt, csak gügyögött, szóval egy három hónapos csecsemő értelmével tengődött. De ezt a gyereket az anyja rajongásig szerette. Szinte minden percét vele töltötte, soha nem ment be a városba, nem járt sehová, nem utazott el soha. Ellátta a beteg gyereket, ahogy egy csecsemőt el kell látni, de mindezt olyan túláradó szeretettel, amilyennel én nem is igen találkoztam a környezetemben. Egyszer emlékszem meg is jegyeztem, hogy mért nem ad be neki egy injekciót, amitől elalszik? Ezt a kérdést talán azért bocsátotta meg nekem, mert gyerek voltam. Nem is láttam rajta haragot, mosolyogva mondta, hogy mert ez az Ő gyereke, s mindennél jobban szereti, ezért soha eszébe nem jutna, sem elaltatni, sem valami intézetbe beadni, azért hogy Ő szabadabb legyen. Ő így is szabad. Csak most gondolkodtam el azon visszaemlékezve,

hogy az a gyerek is mindig mosolygott. Örömét mutatta ki kevéske jelzés-rendszerével amikor anyja föléje hajolt, etette, énekelt neki, vagy becézgette. Azt hiszem elszégyelltem magam, de Anyám talán még inkább szégyenkezett miattam, mert amikor hazamentünk keményen megdorgált. Egy levélből tudtam meg, hogy a beteg gyermek 25 éves koráig élte a csecsemő-korát. Idős szüleitől akkor távozott valahová az angyalok közé.
Én mai is emlékszem az egyetlen szobában lévő nagy festményre, mely előtt mindig elidőztem, ha beléphettem. A képen egy szép férfi üldögélt egy dombtetőn, s a messzi ligetes tájat nézte, egy fehér galamb társaságában. Amikor egyszer észrevette Sebesy néni, hogy milyen hosszan nézem a képet, megjegyezte. Ő Jézus az Olajfák hegyén.
Voltak még a harmadik emeleten is lakók. Ferenciék, akikről szinte semmit nem tudtunk, olyan zárkózottan éltek. Egyetlen lányuk nem barátkozott egyetlen gyerekkel sem. Néha áthallatszott a falon, hogy a vékonyka kislány nevelését jókora veréssel rendezték. S ott laktak Imriék. Imri párttag volt, s valamilyen munkásvezető is, nem tudom, csak arra emlékszem, hogy 56. szilveszterét még náluk töltöttük. Mi fiúk többször fordultunk a két emelet között, hogy lehörpintsünk egy-egy pohár bort, mert örültünk, hogy a hosszú két hónapos gyász-zenés, szorongó, szörnyű, s számunkra gyakran érthetetlen időszak után a szüleink is borozgatnak, beszélgetnek, taglalják, hogy mi lesz holnap, mit hoz 1957, mi folytatódik és mi válik örökre a múlté. S hirtelen felvillant az is, hogy annak a Rác utcai háznak abban az egyetlen lépcsőházában lakott zsidó, szerb, magyar, kommunista és nagyon befelé fordult jobboldali érzelmű család is, de ebből a vegyes „felvágottból” soha semmi problémát nem éreztünk mi kamaszok.

S ha azt veszem, hogy a szomszéd ház a „szürke ház” az l950-es évek elején ráadásul menedéket adott a Görögországból menekülteknek, akkor igazán színes a paletta.

Csak néztem a Dunát és csodálkoztam, hogy az a ház, s a lakói éjszaka mind felbukkantak emlékeimben, ilyen mérhetetlenül sok idő után. S nem is tudok senkiről szinte semmit. Sebesyék mindnyájan a temetőben vannak, s talán a többiek közül is sokan. 50 év emberéletben nagy idő, történelemben egy szusszanás, egy rövidke szakasz. Ezt a szakaszt itt Kádár korszaknak hívták.
De már annak is vége van 18 esztendeje.

Az Astoriában szálltam meg az első héten amikor megérkeztem. Ezt is nosztalgiából tettem.
Az Astoria egyik szárnya a Múzeum körútra néz. A Múzeum körúti szomszédos kormos-szürke ház aminek csak a belső része idéződött fel bennem, szintén hirtelen, mint egy villámlás, ugyancsak emlékeket hordoz. Még nem voltam négy esztendős amikor felhoztak szüleim Anyám testvéréhez néhány napra. Ez volt az első alkalom, hogy otthontól, szülőtől, testvérektől távol voltam. És ez valami brutális kegyetlenségnek is tűnt számomra, mert este hosszú sírás után valahogy csak álomba mesélt nagynéném, de a reggelt is kétségbeesett sírással kezdtem. A ház a Magyarországra akkreditált tudósítók háza volt, így volt ott minden náció. S amikor nagynénén, hogy vigasztaljon kivitt a hatalmas konyhába, ahol az ő feladata volt, hogy gondoskodjon a külföldi újságírók jóllakatásáról, hát ott kitört rajtam a pánik. Egy magas, sötétbőrű férfi – aki nem néger volt, csak francia-arab – és a gyönyörű kávébarna bőrű lánya vettek ölükbe, vigasztalni próbáltak amit nem értettem, s úgy féltem, azt hittem itt a vég, s ennek

megfelelőn bömböltem is. Talán két nap múlva nyugodtam meg, a rengeteg játék láttán, s a kávészín bőrű Szandra kitartó kedvességétől. Múzeum-körút, évtizedekig nem jutott eszembe ez az emlék sem. Akkor sem, amikor évtizeddel később nagynéném férje, mint a Magyar Rádió alkalmazottja a Rádióban tartózkodott október 23-án és 24-én. Ott volt a kapun belül amikor a Rádió ostroma megindult. Benke Valéria volt a Rádió elnöke akkor, s Pálék néhány kiskatonával védték a Rádiót az egyre durvuló rohamtól. Ők belülről látták az eseményeket, a tömeg kívülről. Őket az a néhány fegyveres őr védte, s ők saját magukat, a forradalmárokat pedig hajtotta a „szabad magyar rádiót" akarása.
Az egyetemisták békés felvonulása már szétzilálódott.
Az első lövés után elszabadult a pokol. Sokan elestek ... - Pálékkal többé nem találkoztam. A Rádió védelméért valamilyen kitüntetést kapott a Kádár rendszertől. Ma már az Ő nevüket nem szabad kiejteni, s ma azok kapnak kitüntetést, akik akkor az „ostromlók" voltak, s ma a 301-es parcellában vannak, vagy külföldön valahol, vagy itthon „56"-osok. A barikádoknak mindig két oldala van.
De innen a Múzeum körúti másik házból ment ki Károly nagybátyám Ausztráliába, s itt élt a professzor unokatestvér is, egészen múlt őszig. Mindketten akkor haltak meg, egyetlen nap különbséggel, Károly Ausztráliában, a professzor pedig itt Budapesten.
A Citadella előtti teraszról a város békésnek, szinte mesebelinek tűnt amikor elindultam. Egy pillanatra lángba borult az ég alja a lemenő naptól a rövid eső mintha épp azért érkezett volna szálkás vesszőivel, hogy ezt a tüzet eloltsa. Fújni kezdett a szél, s furcsa zörejek erősödtek fel a Gellért-hegy szikláin amikor visszaindultam a szállodába.

Állok az Astoria ablakában. Október 23-a van, lassan éjfél. Nézem a fényeket, a tömeg nagy része már elindult, elrohant, nagy-gyűlést tartott a Fidesz, ahol Orbán Viktor a Fidesz elnöke beszélt, eközben a Parlamentnél zajlott a hivatalos állami ünnepség. 56 ország képviselői voltak ott, királyok, hercegek, államfők, kormányfők. S valahol a kettő között a Deák-téren kormány ellen tüntetők, vagy csak hőzöngeni akarók, jó részük az állami ünnepségek miatt a Kossuth térről éppen eltanácsoltak, néhányan heccelni kezdték a velük szemben álló rendőr-kordont, - majd kövek repültek. A TV-ből hallom egy tankot is elindítottak – de itt már csak a lovas rendőrök rohamát látom, ordítozó, vérző, futó embereket kik könnyüket törölgetik a könnygáz-gránátoktól.
Ma 2006-van. Ma miért a szemben állás a demokratikus rendőrség, a demokratikus tüntetők, a demokratikus – demokratikusok között? Milyen demokrácia ez? Demokrácia van-e ma Magyarországon? Ma mi ellen tüntetnek az utcán? Ünnepelni, emlékezni jöttem Magyarországra, s nincs ünnepi hangulatom. Valami nagyon keserű. Durrognak a gumilövedékek, ordítanak a megsérültek, s meg nem sérültek is, majd egy motoros köröz a rendőrsor előtt, odakiabálások – „Ávósok”!
1956- 2006. Nem értem. Magyarország – Magyarország!

*

A hamutálban cigaretta-végek hevernek, mint csontok egy ókori temető feltárási területén.
Eszembe jutnak az 1956-os rokonok: hogyan is álltunk akkor? - A Bükkaranyosi Kúriában élt apám bátyja.

Kulák listán szerepelt, aztán állami alkalmazásban állt. Felesége három lánynak adott életet. Kamaszként hallottam, hogy egy gyermek életet el is vett– még leány korában, amikor is a szülei kitagadták amiatt, hogy teherbe esett. Bánatában elcsendesítette a csecsemőt, örökre. Nagybátyám – ki tudja milyen érzésekkel, gondolatokkal – mint mondták szánalomból, - vagy talán azért amit e házasságba magával hozott, feleségül vette. Üzlet volt ez? Egy istállónyi állatért? Lovakért, tehenekért? Aligha tudom meg több mint félévszázadnyi idő távlatából. De ma már nem is fontos. Az életben elkövetett jó és rossz tetteikkel régen el kellett számolni az Úr színe előtt, s az elbírálásuk az Ő dolga volt.
A három lány iskolázott, szakmát tanult ember lett. S annak rendje és módja szerint amikor eljött az idő férjhez is mentek. Az egyik Budapesten egy keményen FTC drukker nyomdászhoz, kinek 56-ban valahol a Práter u. környékén meglőtték a lábát, 1957-ben úgy tudom, börtönbe is volt, - de ennek hitelességét nem tudom pontosan. Csak annyit tudtam róluk, hogy egy VIII. kerületi ház egyszobás lakásában éltek. A nagyszülők azért nevelték az egyetlen fiúkat, mert Gyula erősen iszik. Gyula tehát 56-os „hős”, szabadság harcos volt. 1957-ben ezt nem így hívták Magyarországon. A másik lány is Budapestre ment férjhez, nagy „karriert” csinált; férje a Honvédelmi Minisztériumban volt raktáros, néhány évig, mert aztán „megkísértette a gonosz”, gazdasági bűncselekményért felfüggesztett börtönbüntetést kapott. Csak a legkisebb lány maradt otthon Bükkaranyoson, - mint a mesében. Ő egy jó pontot szerzett az akkori megítélés szerint – bár a választásának az oka a szerelem volt. Bányász feleség lett, s halálukig szeretetben éltek, őszinték, egyszerűek, emberek voltak s maradtak.

Ez csak a család egyetlen hajlékony ága volt. Ezen az egy ágon is ott volt mindaz ami olyan sokszínűvé tette a magyar ember gondolkodását. Hová született, hová tartozott, mivé vált, merre haladt? Ma már mindnyájan valamelyik temető valamilyen köve alatt pihennek. Ma más lenne a megítélésük más-más emberek szemében.
Mert Gyula ott volt közel a Rádió „ostromához", ahol apai nagynénjének férje a Rádión belül „védte" a Rádiót a kiskatonák oldalán, mert a Rádió alkalmazottja volt, igaz mint gazdasági referens, de védte a munkahelyét, a bent lévők életét az „ellenforradalmárok" ellen, mert hát ki más akarhatta volna megtámadni a Magyar Rádiót 1956. október 24-én a szabadságharcban? A Szabad Magyar Rádiót. A kiskatonák - Pál szerint, aki eredeti szakmáját tekintve úri-szabó volt, s egyáltalán nem bátor ember - többségükben vidéki, egyszerű emberek gyerekei voltak, s nap mint nap találkozott velük. Tisztelte a Rádió akkori elnökét Benke Valériát, akit jó embernek, vagy jó asszonynak tartott, bár talán kétszer sem beszélt vele – de akkor és ott úgy érezte, a Rádiót meg kell védeni a kint feldühödött tömegtől. Ő úgy mesélte, hogy a tömeg egy része egyáltalán nem békés elfoglalását akarták a Rádiónak: s hogy kiskatona – aki Államvédelmis volt, - vagy a tömegből lőtt valaki, vagy tudatos provokáció volt? Az örökös kérdés, kétoldali kérdés maradt:
- Ki lőtt először? Ki adott rá parancsot? Ki mit védett, ki mit támadott? – Istenem!
Az egymásról nem tudó rokonok hát ott álltak a barikád két oldalán, - majd utána is a barikád két oldalán éltek, - Gyula a forradalmár megbélyegezve mint ellenforradalmár, Pál mint a Rádió védője megkapta a kitüntetést a Kádár Kormánytól, - amitől ugyan nem lett több a fizetése, nem lett más a beosztása, de a Rádió dolgozójaként ment nyugdíjba szerényen, s nyugdíját

egyetlen esztendőig élvezte nyugalomban, vagy inkább tevékeny buzgalomban, kis családi háza kertjében. Örökmozgóként próbálva rendbe hozni a felújításra ácsingózó kis házat, ahol majd életük hátralévő részét leélik párjával, nem adatott meg nekik. Ahogy Gyulát is még nyugdíj előtt elszólította a sors-irányító, nem élte meg a rendszerváltást, hogy kezet rázzanak vele 56-os helytállásáért.

Ó Istenem! Csupa meg nem bocsátás a Föld! Itt 50 esztendő után is sistereg a gyűlölet. – De hát mit is akarunk, Izrael vajon megbocsát a németeknek, a palesztinok megbocsátanak a zsidóknak, a rabszolgák fiai megbocsátanak-e Amerikában, s az iszlám megbocsát-e Amerikának? Meddig soroljam, mely földrész nyugszik igazi békében:

A Föld talaját, mely sistereg a gyűlölettől – régi hazámban is – ki kellene cserélni, heted íziglen. Mert Jézuson kívül több ezer éve nem bocsát meg senki.

Ülök gondolataimba, felbuggyanó emlékeimbe zuhanva Budapesten, 2006. október 23-án. Illetve már 24-e van, hiszen új napra virradt.

*

Furcsa talán, de l956. november 1-éről, - Mindenszentek napja volt, - nem az akkori események sokasága jutott eszembe, hanem egy kis „szürke epizód”.
A Néprádióban napok óta gyászzene szólt, néha szakította meg valamelyik bemondó tömör . Mindszenthy bíboros erélyes szavai, szinte kiabálása, föld visszaadásról, s nem tudom mi-mindenről. Apám ideges, feszült arca ahogy a rádióhoz közel húzódott este a konyhában. Csak a konyhában tudtunk fűteni, több tűzifánk, vagy szenünk nem volt, hogy a szobában is bemelegítsük a vaskályhát. Anya téglát melegített a csikótűzhelyben és azt tette a dunyha alá, mielőtt bebújtunk aludni a jéghideg ágyba.
Ültünk mindnyájan a sötétben, csak a tűzhelyből kivilágló vörös fény húzott csíkot a falon.
Nem tudtam mit jelent az, hogy Mindenszentek Napja, de örültem, hogy gyertyákat gyújt Anya és egy tálcán leteszi a földre a hét égő gyertyát. – Ne tedd az asztalra, - még meglátják lentről – mondta Apám, s így lett elhelyezve a földön, a csikótűzhely szomszédságában. Egy papírdoboz fedelére tett puha anyagon szürke cirmos cica feküdt. Dél óta valami baja volt. Először keserves nyávogással jött ment a konyhában, látszott, hogy kis testét valami görcs gyötri időnként. Valami csirkebelet evett meg, s az bántotta. Ahogy alkonyodott, már melegnek éreztem, s egyre csendesebb lett. Állatorvos akkor, szóba sem jöhetett, azt sem tudtuk van-e valahol a közelben, s ha lett volna sem hívhattuk volna ki, hiszen testvérem rosszul létekor is gondot

okozott, hogy orvosnak kellett kijönni. Este kijárási tilalom is volt.
Ültem a konyha kockás kövezetén a cica mellett. Első állatkám volt, még igazán össze sem szoktunk. Rettenetesen fájt, hogy ha néha felpillantott, nagyon szemrehányó volt a tekintete, mint aki azt kérdi, miért nem tudsz segíteni, miért nem teszel semmit? És tehetetlen voltam. Megpróbáltam megérteni, hogy a szüleim is tehetetlenek és a nagyobb testvéreim is, de nem igazán tudtam elfogadni. Mert nem tudtak semmit mondani. Úgy éreztem, hogy nekik ez olyan természetes, hogy egy macska - Nekik csak macska – jön, majd megy, él, aztán meghal. S fájt ennek a kis gyenge állatnak a szenvedése, mintha még szomorúbbá, komorabbá tenné az amúgy is nagyon súlyos napokat. Az egyetlen megnyugtató dolognak azt éreztem, hogy ott ég mellette hét gyertya. Ebben volt valami megmagyarázhatatlanul odavaló. Ő beteg, én halkan sírdogálok, a gyertyák meg égnek. Odakint már teljesen sötét volt. Idegesítő, mozdulatlan november elsejei este, amikor a világ és Budapest üzeneteit várták valószínűleg mások is a rádió mellett.
Én pedig a cica elvesztésében értettem meg halványan az élet törékenységét, végességét. Ahogy a kicsiny testben megállt a lélegzetvétel gyenge ritmusa, ahogy megremegett a kicsiny hátsó láb. Sírni kezdtem erősebben amikor Apám csendesen azt mondta a fivéremnek, vidd le, és nagyon siess vissza. Ezt nem akartam, de azt is tudtam, hogy nem maradhat velem – velünk.
Nekem egy cica volt a Mindenszentek estjében a veszteség. S nem akartam felfogni, vagy ezzel védekeztem annak a tudatosításával, hogy hány helyen sírnak sokkal nagyobb veszteségeket megérve ezekben a napokban. Mi pedig együtt vagyunk, mindnyájan, Apa, Anya és a testvéreim. S ez nagyon nagy dolog volt.

Kis idő múlva halkan csukódott az ajtó, bátyám visszajött. Nem szóltunk. A Néprádióban újra gyászzene szólt, s a földre tett tálcán ellobbant az egyik gyertya. Kicsi szürke cica, még a nevedre sem emlékszem.

*

Régi téli történet

1955. tele - hatalmas szánkázás a kis vasút mögötti hegyen. Előttem van a téli és nyári képe ennek a hegynek, két hatalmas sima terület, télen hó borításával, tavaszon zöld vetéssel, majd beérő aranyszín kalászú rozs, búza ringatózással. S a két sima területet magas, elvadult bokor választotta ketté, amitől az egész úgy nézett ki messziről, mint egy óriás nyitott könyv. Két lapja a finom domborulat, közepén a könyv bordája. Nagyon szerettük ezt a hegyet. Csak gyermeke lehetett a hegynek, s ha ma megnézném talán csak domb lenne, az is beépítve házakkal, keresztül-kasul szabdalva utcákkal.
Szóval tavasszal örültünk, hogy felmászhattunk rá, csavaroghattunk, tetőn túli gulyadombon, a kisebb nagyobb szakadékokig, télen pedig sí- lesikló és szánkópályaként „üzemeltettük". Remek világ volt.
Azon a téli szombat délelőttön is szánkózott a környék apraja, nagyja. Sütött a nap, kacagva zúgtunk le a tetőről, arra kellett csak vigyázni, hogy a kisvasút pályáját ne érje el az ember.
Ezen az őszön néhány ház építését kezdték meg a domb alján. Még nem igazán szoktuk meg, hogy elvették tőlünk bizonyos értelemben a „hegyi grund" egy részét.
Sorra-rendre leviharzottunk szédült sebességgel s elkezdtük felfelé húzni a szánkókat, szórakoztatva magunkat mindennel, hogy ne tűnjön hosszúnak a „fel-út".

A téli nap már jelezte, hogy elmúlt a délidő. Még egy utolsó lesiklás mondtuk, s mi elindulunk haza. Kipirulva, elfáradva, csajtosan húztuk a szánkót, s már majdnem a bérház sarkánál jártunk, amikor rohanva utolért bennünket Karesz. – Lihegett, fújtatott, nagyon gyorsan akart valamit mondani, de elakadt a hangja; - őrület, őrület – hadarta ahogy szóra tudta nyitni a száját. – Nekirohantak a falnak, - szétnyílt a feje, - mint..., mint a rózsa..., a francba!!! Húzzák haza – szánkón!
– Mi történt? Állítottam le az értelmetlennek tűnő rekedt motyogást. – Az a szép fekete lány, tudjátok a Brigád utcából az a szép lány, akinek már vőlegénye van, s akivel együtt voltak fent egész délelőtt. Ismét mély levegőt vett, - amikor eljöttetek és ők lezúgtak a hegytetőről, nem tudták megállítani a szánkót és belerohantak az egyik ház sarkába..., telibe találták, vagy a ház találta őket telibe, illetve fejbe. A lány – nem tudom a nevét – ült elől – széthasadt a feje. Azt mondták, azt mondták, jaj Istenem, a francba ...!
Karesz elhallgatott, követte a megmeredt tekintetünket. A Brigád utca közepe táján talán négyen jöttek lehajtott fejjel, messziről is látszott, hogy mint a hó olyan sápadtak. A szánkót az a fiú húzta, akiről azt mondták, hogy a vőlegénye a szép, fekete hajú lánynak.
A szánkón kirajzolódott a test. A fekete haj egy része csapzottan, véresen lógott le majdnem a földig. Az úton a kisvasútig látszottak a vérpettyek, mint a pünkösdi rózsa lehullott szirmai.
Tizenhat éves volt a lány, akinek nem tudtuk a nevét, akinek már vőlegénye volt, s aki délelőtt még nevetett ahogy siklottak le a szánnal, a napsütésben.
Valószínűleg boldog volt.
Fent az utca tetején is tanácstalanul állt a sihedercsapat, némán meredtünk a látványra, ahogy bekanyarodtak a családi ház kapuján. Csend volt, vagy legalábbis

nem emlékszem, hogy mi volt utána, – elment a visszaemlékezés képe innentől, mint az álom, amikor felébred az ember.

Azon a télen többé nem mentem fel a hegyre szánkózni.

*

Minden OK

Az öregedés biztos jele az, hogy kezdek tisztán emlékezni iskolai osztálytársakra, a Rác utcai házak lakóira, nevekre, apró történésekre. Ötven esztendeig eszembe sem jutottak. Ha szükség lett volna rá, igen csak erőlködhettem volna agytekervényeim görbületein matatva, hogy valamit felidézzek, - most pedig csak úgy érkeznek sorba az emlékek, mint az alkonyatkor hazafelé ballagó libák.
1956 mérlege; ami az ország elhagyását illeti, - korosztályomból, s a mi felségterületünkről -, két fő volt. Kocsis, aki Franciaország felé vette az útját és Pisti, a Petro, aki Anglia felé. Ő Talán azért arra indult világgá, mert Petro Mama, aki - akkori eszemmel mérve is - igen csak egyszerű tudású asszony volt, megtanította egyetlen fiát egy fontos angol szóra; OKÉ! Petro Mama igen sűrűn használta ezt a három betűs szót, ami szerinte maga az elegancia volt. Számára minden OKÉ volt. Pistike is - OKÉPistike! Úgy, hogy OKÉPistike megkapott sok mindent amit akkoriban lehetett, legalább is kajából biztosan több jutott neki, mint nekünk. Egyedüli gyermeke volt szüleinek, így biztosan nagyobb volt a „fejadag” mint nálunk, ahol öt részre kellett osztani az ételt.

Petro Mamához egyébként szerettem járni, s időnként meglátogattam. Ez az után volt, hogy a gyártelepi sorházát – ahol korábban szomszédok voltunk, - szanálták. A lakóknak két lehetőséget kínáltak; a már majdnem komfortos, hegyaljai bérházi lakások egyikét, nevezetesen a Rác utcában, vagy a vasgyári, vörös-téglás, kertes, egyen-ikerházak valamelyikét. Petróék a vasgyári kertest választották. Hát én azt hiszem, ezért szerettem őket meglátogatni. Petro Mama vasárnap sütött valamit, örült nekem. Pisti ha otthon volt Ő is, ha nem, nekem nem hiányzott. Élvezetből egy kicsit fára mászhattam, rúghattam az udvaron a labdát miután válaszoltam a Petro Mama által feldobott kérdésekre. Az OKÉPistike elhangzott kérdésként, felszólításként és minden nyelvi vonatkozásban, de l957-től már nem volt kinek mondania. Nem sokkal utána én is elmaradoztam tőlük. Egy emlékem azért maradt róluk, amit most is szívesen idéztem fel.

Egy szép, júniusi napon, az iskolai szünidő szabadságának örömét tetézve, meghívást kaptam a perecesi szőlő-és gyümölcsösükbe. Ez izgalmas kirándulás volt nekem. Pöfögő, félig nyitott kisvonattal mentünk a bányásztelepülésig, onnan sárga földúton, dombgerinceken. S ez a madárfüttyös, málnaillatú, búzavirágos rétekkel szabdalt világ az volt, amit nagyon szerettem, s olyan jó mint egy Robinson történet. Mentem boldogan Petro Mama mellett, s szokásomtól eltérően akkor is beszéltem amikor nem kérdezett. Boldogságomban meséltem minden féléről, mint aki fél, hogy ha nem elég szórakoztató, akkor visszaküldik ebből a Paradicsomból.

Ha jól emlékszem egrest és málnát szedtünk, s már kezdett érni a ribizli is. Főleg a cseresznye miatt mentünk. Én felmásztam a fára mint egy kis majom és szedtem az érett és mégis kemény, édes gyümölcsöt, s

ehettem amennyi jól esett. Felgőzölgött a homokos föld jó illata, s a csendes hegyen csak a bogarak zümmögése zenélt. Miután megszedtük a kosarakat kicsit elbóklásztam, hogy látható e a város foltokban, de semmi sem látszott a domboktól és gyümölcsfáktól. Két óra felé járt az idő, amikor leültünk a nagy cseresznyefa alá. A gyárban ilyenkor fújták a műszak végét. Petro bá' is most végez – jegyezte meg OKÉ Mama, s a kosárból előszedte a télen töltött száraz kolbászt, kenyeret, paprikát. A leterített lószőrpokrócon fél-oldalra dőlve ettem a vékony hártyájú, illatos, házi szárazkolbászt, s azt kívántam bárcsak sosem lenne vége a csodás ízű kolbásznak, s ennek a szépséges június végi napnak. Ez a falatozás fenn a gyümölcsösben, évtizedekig ott volt az ínyemen és az elmémben.
Petro Mama sokat volt egyedül. Nem tudom, hogy OKÉPistike miért nem segített neki sosem, hol járt ezen a napon is? Azt sem, hogy valamikor, valahol Angliában emlékezett-e arra, hogy milyen gyönyörűséges gyümölcsösük volt a perecesi dombok felett? Megtudta-e valamikor, hogy micsoda isteni íze van a vékonybélbe töltött, jól kiszáradt füstölt házikolbásznak, jó meleg délidőn egy cseresznyefa árnyékában?
Lehet, hogy Ő ezt sosem tudta meg, de nekem egész lényem minden érzékszerve jóízűen, elismerően emlékezett arra június végi gyümölcsszedésre és fejedelmi uzsonnára a perecesi dombokon, ahol minden OKÉ volt!

*

Szétgurult narancsok

Testvérem osztálytársa volt a szőke Sajó Ili. Ők a Rác utca harmadik tömbjében laktak. Mert, hogy három ház sorakozott szépen egymás mellett. A szürke volt az első, ahová a görög politikai menekülteket költöztették, a középső a fáradt-sárga színével a második helyen állt, ahol mi is laktunk, és a harmadik a zöldes-drappos, amit lakóit tekintve is a harmadik helyre soroltunk.
Ez a három, háromemeletes ház készült el elsőnek, s lassan épültek előtte a többiek is. Az egyik még ugyan olyan volt mint a mi 27-es számú házunk, de kettő már némi kő-mintázattal, a földszinten meg étteremmel. De ezek elkészültének kellett legalább még két esztendő, ha emlékezetem nem csal.
Egy- és kétszobás lakások voltak a bérházakban, már fürdőszobával. A fürdőszobákban fa-fűtéses, nagy, henger alakú boylerek melegítették a vizet. A fát a pincében tároltuk. A konyhában csikó-tűzhely volt, a szobákban vaskályha. Akkor még nem volt ismert a gáz és a központi fűtés.
Szóval a harmadik házban laktak Sajóék, ugyan úgy ahogy mi is, első lépcsőház, második emeleten. Öt gyerek volt Sajóéknál. Talán ha kétszer jártam náluk, s nem is vágytam többször. Nagyon idősnek és betegnek láttam az apját, mogorva, fájdalmas, bizalmatlan tekintettel nézett rám egyetlen másodpercben, amíg nyitva volt a szoba ajtaja, ahol feküdt. Valami nagyon feszült, rossz hangulatot éreztem, ami szinte mellbe vágott.

Sehol nem tapasztaltam én ezekben a házakban felhőtlen jó kedvet, senkinek nem ment jól, hiszen többnyire nehézsorsú, gyári munkáscsaládok lakták. De Iliéknél még ezt a levegőt is sűrűbbnek éreztem. Sajóék nagyon szűkösen éltek. Idős, beteg apja már régen nem dolgozott. Ili nem szívesen beszélt a bajairól én meg nem szívesen kérdeztem, de szívesen csavarogtam, beszélgettem vele. Kedves volt, mosolygós, de ott volt benne a koravén kötelességtudat, amikor három kisebb testvérét ellátta, játszani hozta, vagy csak vigyázott rájuk.
Míg én az általános iskola után technikumba mentem, Ő fodrásztanulónak, hogy minél előbb segíteni tudja keresetével a családot. Még a honvédség előtt eljutottunk egy- két lépcsőházi pusziig. Hol itt, hol ott táncolgattunk is. Nagyon szép lánynak tartottam. Amikor leszereltem már távolodtunk egymástól. Neki udvarolt a vasgyári iskola fenegyereke. Ez úgy kerékpározott, hogy a kerékpárról felszállt a villamos peronjára meg vissza.
Akkoriban ritkán találkoztunk. Ha mégis előfordult, jóízűt beszélgettünk. Már végzett fodrász volt, ígértem, hogy majd hozzá járok nyiratkozni. Egy férfi fodrászatban dolgozott a Vár felé. Egyszer bementem a Tátra utcai üzletbe. Ili vágta a hajam. Mit lehet 15-20 percbe sűríteni az eltelt időről? Nekünk sikerült elmesélni egymásnak mindent. Ígértem, ezentúl minden hónapban megjelenek. Az élet nem úgy hozta. Hónapokig nem jártam arra.
Ő viszont egyszer meglátogatott otthon. 16 évesek voltunk, Ő már dolgozó nő, én még tanuló.
– Hallottam, hogy beteg lettél, hoztam egy kis vitamint – mondta és nagy meglepetésemre letett egy nagy zacskó, gyönyörű sárga narancsot. 1962-ben egy kg narancs olyan ajándék volt, mintha a krőzus látogatott volna meg. Nagyon örültem Ilinek is a narancsnak is.

Rövid ideig maradt, ment a délutáni műszakba. Boldognak látszott. Elújságolta, hogy van egy fiúja, nem is fiú már, - pont annyival idősebb mint ahány éves vagyok, - mondta mosolyogva. Ha találkozunk majd, többet mesélek róla – látogass meg, - kérte.
Amikor elment elgondolkodtam, hogy miért juthattam eszébe? De jól esett, hogy rögtön eljött amikor meghallotta, hogy gyengélkedem, s a narancsnak is lett volna helye az Ő családjában. Az apja már nem élt ekkoriban. Sokszor elgondolkodtam azon a szereteten, jószívűségen, amit kaptam tőle ekkor, de azt is akkor értettem meg, hogy Ő ezt adta korábban a családjának, a testvéreinek is.
Nem egyfelé vittek útjaink, - s hosszú évek után találkoztunk újra. Akkor már nem láttam boldognak. - A férfi akit úgy szeretek, kihasznál, s gyakran bánt tettlegesen is. Jól keresek, de elszedi minden pénzem, s többnyire italra költi, - mondta egyszerűen. De Ő a férjem, - van három gyermekünk, s szeretem is. Mosolygott, de a szeme fáradt, szomorú, idős nőé volt, pedig még csak a húszas éveinek végén járt. – A férjem nem változott, de változatlanul ígéri, hogy majd megváltozik. Iszik, s olyankor goromba, verekedős - de inkább Te mesélj magadról, - zárta le a beszélgetésnek a nehezebb oldalát. Éreztem, hogy szinte simogat a keze, még akkor is nagyon szép volt s akkoriban nekem is szükségem lett volna rá. – Tudok segíteni valamiben? - kérdeztem; – Nem! Nem! – hárította el gyorsan.
Amikor elbúcsúztunk ismét az jutott eszembe, hogy Anyja is korán férjhez ment, öt gyereket szült, nagyon nehéz életük volt, s mintha ez a lány, - bocsánat aszszony – is ugyanezt a nehéz „mintát” élné tovább!
Már Budapesten laktam, iskoláim befejeztem, én is dolgoztam, jó helyen és jó beosztásban, - amikor egy hír megrázta a fővárosi olvasókat is:

„egy miskolci, három gyermekes Anya egy magas ház 9. emeletéről a mélybe vetette magát”.
Ili volt!!!
Iszonyatos volt ez a hír! Egy nehézsorsú, sokgyermekes család második gyereke, aki szinte anyja volt a kistestvéreinek, - majd három gyermeket szült, - aki jó volt, figyelmes volt, szorgalmas és türelmes volt, szeretetet adott és szeretetre vágyott, amit valószínűleg nem kapott meg senkitől, - nem volt ereje tovább...!

Nem tudja senki visszaforgatni a Sors-kereket, ... a narancsok már régen szétgurultak.

*

Ki-ki a párját

A Rác utcai bérházak harmadik tömbjébe is már mind beköltöztek a lakók. Egy testvérpár volt a Kátai családban. Laci, aki talán egy-két évvel volt idősebb mint én, és Erzsi, aki nekem olyan meghatározatlan korú volt, nem tudtam, hogy húga, vagy nővére Lacinak. Amúgy érdektelenek is lettek volna számomra, ha nem sokkal később nem suttogják a kis „hírszerzők”, hogy Laci a mi osztálytársunkba, a Tóth Mariba bele szerelmesedett. Mari eminens tanuló volt, szép sűrű, hullámos hajú lány. De olyan jó kislány, aki soha semmi csínytevésben nincs benne, mindig gyönyörűen megkötött nagy maslik a hajában, szóval az én ízlésem szerint kicsit sótlan volt. De ettől kezdve figyeltük az eseményeket, hogy Laci nem titkolt vonzódása vajon valamikor viszonzásra talál-e.
Tóth Mariék a főúttal párhuzamos első utca sarok telkén építettek talán egy évtizede egy nagyon impozáns

családi házat. Ha jól értesültem, május elsején még május kosár is érkezett a szép családi házhoz. Ez már valami, - gondoltam. De Tóth Mari csak nem akart érdeklődést mutatni a Kátai fiú iránt.
1955 tavaszán mi is elköltöztünk a Rác utcai bérházból. S az üres telkeket, vagy a nagy telkeken lévő egy-egy családi házat halálra ítélték a tervezők, hogy további bérházak sorát építsék fel a városnak ebben a részében. S aki – mint Tóth Apuka – a fél életét, és sztahanovista érdemmel szerzett pénzét egy családi házba fektette, hogy élete végéig nyugalmat biztosítson magának és majd örökítse egyetlen lányára, - az belerokkant ebbe a változásba. Nem fogadott el évekig semmilyen ajánlatot, s azt mondta, hogy abból a házból csak koporsóban vihetik ki. Később úgy hallottam így is történt.
Építőknél dolgoztam egy belvárosi irodában. Fiatal voltam, fiatalokkal dolgoztam együtt, nagyon jól éreztük magunkat. Összebarátkoztam egy testvérpárral a cégnél. Eszter és István a városnak abban a felében laktak, ahol én nem voltam ismerős. Nagyon jól nevelt, tanult, olvasott fiatalok voltak. Sokat beszélgettünk, intelligencia-játékokkal tettük színessé az irodai munka néha monoton óráit. Ismertük már egymás apróbb-nagyobb szerelmi történeteit, barátok lettünk. Istvánéknak valamikor nagy üzletük volt a város üzleti negyedében, zongora állt most is a nappali szobában, tehát jól eleresztett család volt, akiktől a rendszer vett el sok mindent, így ezen a téren nem igazán voltak közös meglátásaink. De ez nem zavarta a barátságunkat, sem Istvánnal, sem Eszterrel. Egy délután amikor István egy vonzódásáról beszélt, valami ismerős lett a történetben. Kiderült, hogy az érzés alanya, - melyet nem szerelemnek ítél, de mégis mágnesként vonzza a lányhoz, akivel egyetlen közös témájuk sincs, - a harmadik háztömb Kátai Erzsije. Ez meglepett. Nem tudtam együtt

őket elképzelni. De hát nem is nekem kellett ezt elképzelni. Ami aztán még jobban meglepett, hogy István húga Eszter a Kátai Laci barátnője egy-két éve már, ami „kapcsolatot" jelentett. Eszter idősebb volt Lacinál, és egyáltalán nem volt szép, még átlagosan sem, a hajdani szerelemtől, Tóth Maritól pedig messze volt mint Makó Jeruzsálemtől. Hogy hogyan jött össze ez a két testvér-testvér-páros nem értettem. S úgy gondoltam nincs is jövője. De az életben történnek furcsa dolgok. Engem kiemeltek az építőktől, ahol nagyon szerettem dolgozni. Sajnáltam nagyon a kollégákat, barátokat, amikor elköszöntem.
S egyszer összefutva a csapattal értesültem róla, hogy István elvette a Kátai lányt, Esztert pedig elvette a Kátai fiú, s iker-gyermekeik születtek.

Azt hiszem egy könyvet lehetne megtölteni csak azokról a történésekről, furcsaságokról, barátságokról, szerelmekről, ami azon az egyetlen munkahelyen történt, alig több mint két év alatt, az l960-es években.
Azok a „60-as évek" voltak!

*

Kör-hinta

Évtizedekig hallgattak bennem ezek az emlékek. Nem bukkantak fel, sem álomban, sem hétköznapokban, talán tudattalan erőszakkal elnyomtam még ünnepeken is, amikor valamiért emlékezésre volt szükség. Nem emlékeztem vissza nevekre, és a történések is elsülylyedtek valahol a mélyben. Néha félálomban mégis éreztem őket, mint egy csonka testrész titokzatos fájdalmát.

S most eszembe jut a jó barát, az okosan kedves, jó képű fiú Bodnár Laci is, akivel valami halk barátság fűzött össze. Jó fiú volt, nem a csínytevők, nem a nagy vagányokat játszó típus. Sokat beszélgettünk jövőről, tervekről, iskolákon túli időszakról, ha jól emlékszem hitről, ideálokról is. Gyakran találkoztunk a két ház közötti játszótér hintáin úgy, hogy ezeket a találkozásokat nem is beszéltük meg. Itt próbáltuk megváltani a világot, vagy csak magunkat. Beszéltünk magunkról, őszintén és játékosan. Olyan természetes volt ez az egész, titokzatosság és feszültség nélküli.
Aztán egy ideig nem láttam. Nem igazán volt az divatban akkoriban, hogy ha néhány hétig nem találkozunk, akkor felkeressük egymást.
Nem tudom, hogy egyszerűen csak szemérmesebbek voltunk, mint a mai fiatalok? Vagy mégsem voltunk olyan közel egymáshoz, mint ahogy utólag gondolom. Talán zárkózottak voltak a családok, nem tudom mi volt az oka, tény, hogy nem nagyon jártunk be egymás otthonába. Így történt, hogy nem kerestem én sem Lacit. Majd jelentkezik – gondoltam, bár kissé rosszul esett, hogy olyan hirtelen tűnt el, hogy nem tudtam mi történt vele. Hamarosan megkaptam a választ. Ő már nyolcadik osztályos volt, tehát hozzám képest nagyfiú. Egy napon szörnyű hírt hoztak a gyerekek a játszótéri hintához; - hallottátok, hogy Bodnár Lacit vakbélgyulladás miatt megoperálták, s valami történt; a műtétbe belehalt. Egy-két perc csend volt, majd sajnálkozás, szörnyülködés, de azt hiszem nem fogtuk fel az „Elvesztést”, a végleges, visszavonhatatlan elvesztést. Nem értettük meg a halált, nem tudtuk átérezni, felfogni, hogy mit érezhettek a szülei, akiket nem kerestünk meg, hogy ezzel esetleg enyhítsük ezt a visszafordíthatatlan tényt. Talán el sem mondtuk otthon, hogy szüleink erre reagálhassanak, vagy azt mondják, hogy men-

jünk fel Laci szüleihez, s mondjuk el, hogy nagyon kedveltük, szerettük a jó barát fiukat.

Felültem a játszótér kis ringlispiljére, s megkértem a fiúkat, hogy hajtsanak körbe-körbe, amíg nem szólok, hogy elég. A felfoghatatlan valami ünnepélyességet festett az arcomra.
Egy órán keresztül hajtottak és én egy órán keresztül pörögtem a körhintán. Nem láttam már semmit magam körül, minden összefolyt, minden egybe olvadt, az összes bérház egyetlen csík volt, és én csak forogtam és forogtam. Már volt némi hányingerem, de nem akartam leállítani a körforgót. A fiúk kérték, hogy hagyjam abba, nem hajtják tovább, - igaz már a saját lendületétől is forgott a körhinta. Egy óra elmúltával, amikor megállítottam, megpróbáltam leszállni róla, de elestem. Feküdtem kicsit a fapadlóján, majd ismét megkíséreltem. Leléptem róla, de a földön is elestem. Amikor felkeltem, egy ideig, jó néhány méteren keresztül úgy mentem, mint aki nagyon részeg. Sem a fiúk nem szóltak semmit, sem én. Nagyon lassan hazamentem, örültem, hogy nem hányok.
Időközben besötétedett. Ledűltem otthon a fekhelyre, s a fal felé fordultam.
Lacira gondoltam, aki 15 éves volt, s már soha többet nem is lesz több.

*

A látogató

1957 január, vagy február volt, már nem emlékszem pontosan. Egy délután, - még lámpagyújtás előtt – vendégünk érkezett; Keresztanyám! Furcsa volt a szó

számomra, hiszen talán egyszer láttam életemnek eddigi 10 esztendejében. Megkeresztelve sem voltam Anyáék elmondása szerint, de Keresztanyám azért volt. S most itt volt.
Szokás szerint a konyhában ültette le Anya a ritka vendéget, mert a szobában nemigen fűtöttünk be. Hosszan néztem a magas, nekem elegánsnak tűnő Évát, a Keresztanyámat. Álldogáltam köztük, s figyeltem a felnőttek beszélgetését. Gondolataim gyorsan elkalandoztak, először arra a történetre amit szüleim meséltek többször is; hogyan is lett Ő, Éva a Keresztanyám. A háború vége felé, Gyöngyösről visszatérve, nem volt hová mennie családunknak. Bálinték, Éva szülei fogadták be Anyáékat a két kisfiúval. A Papszer utcai háromszobás ház egyik szobáját átadták, míg a család lakást talál. Bálinték jóvoltából talán másfél évet töltött családunk a Papszer utcai házban kedves, jó viszonyban. Itt laktak, amikor én megérkeztem a háborús évek végének Húsvétján. Éva húsz éves múlt akkor, s örömös büszkeséggel mondott igent a felkérésre, hogy legyen a keresztszülőm. – Majd megjön hozzá a Keresztapa is – mondták neki. Hogy „ideiglenes” keresztapám volt-e ezt sosem kérdeztem, - most meg már nem volt fontos számomra.
Eszembe jutott az, az egyetlen látogatás is, amit olyan hat éves korom körül tettünk a Papszer utcába, de akkor nem találkoztam a Keresztanyámmal. A félhomályos előszobára emlékszem, s egy nagy szoba szűrt fényére, ahol a földtől a mennyezetig könyvespolcok voltak, s rajtuk nagyon sok könyv. A meleg délutánon míg odaértünk, Anya mondta, hogy majd sok-sok könyvet fogok látni Bálint néniéknél, de hogy ilyen rengeteg könyv létezik ezt elképzelni sem tudtam. Azt tudtam, hogy ha felnőtt leszek, nekem is ilyen polcokon fog sorakozni rengeteg bőrkötéses könyv.

Hirtelen visszatértem a gondolataimból a konyhába, meghallva Éva csendes hangját, ahogy megszólít; - gyere ide – mondta gyengéden s megfogva karom közelebb húzott magához.
Táskájából papírpénzt vett elő! Egy zöld Tízforintost.
A pénz zöldszínű volt, mint a konyhaszekrény, amit Apa festett spenót-színre, Anya nagy megrökönyödésére, amikor egyik betegsége után a kórházból hazajött.

Ez a Tied, - mondta Éva, a Keresztanyám, - vegyél majd magadnak valamit rajta, amit szeretnél.
Elköszönt Anyáéktól, én lekísértem a lépcsőházban a földszintig, majd egészen ki a kapun.
Lehajolt, s kissé zavartan adott egy puszit a homlokomra. Néztem, ahogy eltűnik a következő bérház sarkánál. Mozdulatlan, hidegszürke volt a levegő.
Amikor már nem láttam, megnéztem a markomban szorított zöld színű tíz forintot.
Ennyi pénzem még sosem volt.
Nagyon nagy pénz ez – gondoltam.
Éva Keresztanyámat sosem láttam többé!
Anyáék beszélgettek este a sötétben; - Éva férjhez megy, s elmegy a városból. Öccse már korábban kiment Amerikába.
Tudtam, hogy a tíz forintot oda kell adni Anyának, s akkor úgy gondoltam; ha ez az első és utolsó, - búcsúajándéka volt az Évának,- aki a Keresztanyám, s akit valószínűleg sosem látok többé, - akkor nem is olyan nagy pénz a spenót-zöld tíz forintos.

*

A Rác utcai ház nem igen jött elő álmomban, de a Győri kapubéli kertes, öreg családi ház, ami valamikor

kocsma volt, annál gyakrabban bukkant fel az álmok film-kockáin. 1957-től volt ez a család otthona.

Ezekről az évekről, ezekből az időkből senkivel nem tudtam már személyesen beszélgetni, senkivel nem tartottam a kapcsolatot, s senkivel nem találkoztam.

Kivéve; Ferivel! Akivel most ittlétem alatt váratlanul találkoztam. Feri, aki itthon maradt, bár talán több oka lett volna, hogy elhagyja az országot. Apja Németországban élt, anyja ki már elment osztrák állampolgár volt. De Feri ide jött haza az orosz fogságból is, itt lett belőle építész. Én pedig azt az egyetlen házat terveztem.
Megörültünk egymásnak.
Ezen a hajnalon még ezt hozzáteszem emlékmorzsáimhoz, a hajnali fényekhez, a töredékekhez.

*

Az éjszakai emlékidézéseken túl egy találkozás is megadatott Ferivel, a hajdani szomszéddal a néhány napi budapesti tartózkodás alatt. A telefonban úgy hangzott a bejelentkezés, mintha pár héttel ezelőtt találkoztunk volna utoljára. Örültünk. Az idő mértékegysége pedig az öröm, ami egy belső állapot.

Jó volt barátom, hogy találkoztunk. Igencsak elment felettünk az idő, de Te egészen fiatalos maradtál.
- Mikor is találkoztunk utoljára? - na mindegy. Az Astória éttermének egyik hátsó asztalához ültünk le. – Mi van Veled – kérdésemre, cukorbetegség, egyéb nyavalyák - kezdted mosolyogva amikor rendeltük a könnyű vacsorát. S a pohár villányi vörös mellett máris azon vettük észre magunkat, vagy észre sem vettük,

hogy legalább egy félévszázaddal korábbi időkről, történésekről, katonaságról vagy épp a hadifogságról beszélünk újra. Illetve a hadifogságról csak Te, mert rám mást rótt az élet. – Erről mesélj nekem, kértem.

- Életem legsötétebb korszaka – indítottad a múlt kerekét forgató történetet.
Úgy emlékeztél mindenre, mintha két éve történt volna, vagy még jobban? Minden dátumra, névre tisztán emlékeztél. Pedig 83 esztendődet töltötted ezen az őszön.

Én kérdeztem, őt nem kellett biztatni, elindult a mesélőkéje, s már nem is ott voltunk, ahol voltunk, s nem is ebben az időben.

- Pontosan emlékszem a napra, l945. január 18-a volt. Sorsfordító nap volt számomra, - kezdted, mintha a régi újságírónak mesélnél. – Lazítsd el magad – szóltam mosolyogva.

Karácsony előtti héten az osztálytörzset Mórra telepítették át. Egy ágyús üteg visszamaradt a Gellérthegyen a város védelmére. D. Zolival (Ő őrmester volt) nyílt parancsot kaptunk, mely szerint a városban javításban lévő gépkocsikat kell számba vennünk. A feladathoz egy gépkocsit is adtak. Ezzel biztosított volt, hogy a karácsonyt Pesten töltsük.
Kértem engedélyt, hogy a karácsonyt a Mamával tölthessem, ne kelljen velük Mórra mennem. Rendes volt a parancsnokom. Megkaptam a nyílt parancsot a karácsonyi eltávozásra. Így a karácsony estét a mamával töltöttem. Másnap, karácsony délután a Pflum Moziba mentem, az a mai Uránia a Rákóczi úton. A Münchausen báró csodálatos kalandjai című filmet adták, azt

szerettem volna megnézni. Egyedül mentem, de sokadmagammal vártam az előadás kezdetét. Azonban napközben jöttek az amcsik, majd az angolok, s hosszú várakozás után a vászonra kivetített szöveg szerint a belügyminiszter azonnali hatállyal beszüntette a mozik működését. Minden előadás elmaradt. Pénz a pénztárban visszakapható. Olyan hosszú sor volt, hogy nem álltam be visszaváltani a jegyet. Kilépve a moziból a téren szaladó katonától megtudtam, hogy a várost a szovjet csapatok körülzárták. Budapest körül volt zárva!
A Münchausen báró tehát háború miatt elmaradt.
Hazamenve elbúcsúztam anyámtól és visszamentem katonatársamhoz D. Zolihoz a Honvéd u. 18-ba és elmondtam neki a hallottakat. Ez után felmentem a Gellérthegyre és az oda telepített lgv. /légvédelmi/ üteg-parancsnoknál bejelentkeztem. Egy nagyon kedves hadapród őrmester felvett az üteg állományába, egyébként rám bízta, hogy mit csinálok. Zoli ezek után ki sem mozdult a Honvéd u. 18. sz. házból, ahol szülei házmesterek voltak. Aranyos mamája volt. Egy fotelágy volt megágyazva az én részemre is, innen jártam ki minden másnap a Haller utcába, az üteghez.

Egy hajnalon – mikor is mint mindig – az üteg legénysége egy üresen maradt villában szünet nélkül kártyázott, én pedig éppen kibiceltem, egy erős robbanás után félig megvakulva a malter és mészportól világossá vált, hogy az oroszok elfoglalták a Sashegyet és innen aknatűz alá vették az üteget. Szerencsénk volt mert mindösszesze egy Hofherr vontató kapott közvetlen találatot amitől ki is gyulladt. A szakácsok a reggeli rántott leveshez előkészített kondérnyi vizet öntötték a vontatóra tűzoltás végett. Mivel az üteg helyzete tarthatatlanná vált, a következő éjjel átköltözött az akkori Haller-térre a templom és az István Kórház közötti piactérre.

A pihenőidőmet, - mivel az oroszok közben már elfoglalták az elővárosokat - Zoliéknál töltöttem. Zoli édesapja az óriási pince egy eldugott részében legalább 50-60 zsidót bújtatott a nyilasok elől. Egy nap - Újév körül - Zoli levitt és bemutatott Karinthy Ferencnek aki e napokban éppen náluk „vendégeskedett". Sovány és beretválatlan volt, ami persze az akkori helyzetben nem volt feltűnő. Szilveszter napján egy gramofon zenéjére táncoltak a bújtatottak, bízva a közeli felszabadulásban. Én katonaruhában néztem a táncolókat, amikor egy „bujdosó" asszony odajött hozzám és azt mondta; - jöjjön kiskatona táncolni, ne töprengjen. Zoli és szülei sokat kockáztattak, le a kalappal előttük. Egyik nap valamelyik emeleti lakásból letámolygott egy bujkáló idősebb zsidó férfi. Egy becsapódó ágyú lövedék repeszétől súlyosan megsérült. Rögtön hordágyra tettük és elvittük a Szalai utcai minisztérium épület pincéjében működő elsősegélyhelyre, persze sárga csillag nélkül. Borzalom volt amit ott láttunk. Nagy veszszőkosarak voltak tele amputált végtagokkal. Egy talpig véres sebész azt mondta, hogy nem tud mit csinálni sebesültünkkel mert már semmi steril kötszere nincsen. Kérdésünkre azt javasolta, hogy vigyük a Baross utcai Klinikára. Mivel az utcai harcok a Nagykörútnál folytak a mentő gépkocsi vezetője nem vállalta az utat. Akkor Zoli kizavarta az autóból és ő ült be a helyére. A sebesültet ezután ha kerülőkkel is, de eljutottunk a klinikára /hogy mi lett vele nem tudom/.

Tehát l945. január 18-án a Honvéd u. 18.sz. házban voltunk a katonatársammal. A ház tetején egy négycsövű légvédelmi légpuska volt. Az oroszok akkor értek oda. A ház lakói mind lent voltak a pincében, elkülönítve a zsidók, hogy ne találják meg őket, de a többi la-

kó is odalent tartózkodott a bombatámadások miatt. Ideges együttlét volt ez. Mindenki félt minden támadáskor. Sokan egyáltalán nem mertek feljönni.
18-án lementen én is Zolival a pincébe, nem akartam fogságba kerülni. Katona ruhában voltunk, rajtam vadi új, bőr motorosruha volt. Kinek kell ez a bőr ruha; - kérdeztem a pincében tartózkodóktól. Rögtön volt jelentkező, s máris el tudtam cserélni. Kaptam egy civil nadrágot, felöltőt, átöltöztem. Csak a keki pulóver maradt rajtam a katonaruházatból. Jó érzékkel tettem, mert amikor jöttünk fel, már három-négy orosz katona állt a pincelejárat előtt. - Nyemci jeszt? – kérdezte az egyik. Mondtam, hogy „nyet". Ennyit tudtam oroszul. –Tovaris – szólt még, de azt már csak mutatta, hogy cseréljük el a zseblámpát, melyet észrevett nálam. Neki is volt zseblámpája, de az alig pislákolt. Ez volt hát az első találkozásom az oroszokkal. Feljöttem a házmesteri lakásba, katonatársam is átöltözött. A „Nyílt parancs" – ami egy igazolás volt, hogy nem katonaszökevények vagyunk, a magyar honvédség állományát igazolta, - tulajdonképpen csak a magyarokat érdekelte. A gépkocsi javítás felmérése volt benne, mint feladat, s a kapott kocsival tudtunk volna utána Mórra menni az üteg után. Hogy a parancsot Zolinak is én hoztam az idejövetel miatt kerültem el a támadást. Két napot tartózkodtunk még a házban, akkor Zoli úgy döntött, hogy elindul a szigetszentmiklósi tanyára, - a nagymamájához. – Menjünk ki a Nagyihoz – mondta előtte. Apja tartotta a házban a frontot. Mi pedig a kis csapattal; Zoli unokatestvére, testvére, annak vőlegénye elindultunk Szigetszentmiklósra. - Megyek utánatok, - mondtam, csak beugrom Anyámhoz elköszönni. – Élsz még édes fiam? – ölelt át Anyám. Puszi, puszi, - mondtam, hogy hová megyek, s elköszöntem. Sosem értem ki Szigetszentmiklósra. Zoliék ugyan lassan mentek, de ami-

kor a Szív u. sarkára értem, kiléptek elém a vörös karszalagosok. Orosz- és magyar katonák párban igazoltattak. A magyar igazoltatott, az orosz biztosította a „hatalmat".
– Mi szerint döntöttek, hogy kit visznek el, vagy ki mehet haza, - kérdeztem?
Oroszok és magyar segédeik szedték össze a népet. Orosz fegyveres katonák kíséretében magyar civilek gyűjtötték be a németnevűeket, svábokat Soroksárról. Az Erzsébeti téglagyárba, vagy az elfogott nyilasokat más állomáshelyre kísérték.
Szóval igazoltattak. Az orosz katona mellett a karszalagos magyarban Kocsi bácsira ismertem. Ő a gyár nyíróműhelyének beállító lakatosa volt. Soha nem beszéltem vele, de biztos, hogy nem voltam neki szimpatikus, mert én tisztviselő voltam. – Igazolja magát - kérte a papíromat szenvtelen hangon. A civileknek személyi lapja volt, - szóval átöltözött – kérdezte, mint aki nem ismer, de lehet, hogy tényleg nem ismert meg, hiszen 4500 dolgozó volt a Fésűsfonóban. – Szoldat – mondta az orosznak – felém bökve.
Az igazolványom katona igazolvány volt, nem volt más, viszont civil szerelésben voltam. Bekísértek a fiú gimnáziumba. Ott gyűjtötték azokat akiket elfogtak. – Megszökhettem volna, de nem akartam, hogy az Anyámat vigyék el, a katonaszökevénynek számító fia helyett.
Egy tornaterembe vittek. A teremben egy dobogó volt, azon íróasztal, - a katonai adatokat kérték, s hogy hol voltam katona!

– És hol voltál katona tulajdonképpen?

Az I.-es LGV. GV. TÜO. Így hívták a parancsnokságunkat; Légvédelmi Gépvontatási Tüzérosztály, Osztály-

törzs. Legalább 5 üteg tartozott ide. Egy ütegben 5 ágyú volt. Ebből egy a Gellérthegyen volt, a lankás részen a Citadellánál. Egy villában volt az alvás, ott aludt, ott étkezett az üteg legénysége, amikor nem volt riadó. Az ágyúk mellett volt őrség, - két óránként váltották őket. Itt tartózkodott a tábori konyha is, azaz a gulyáságyú, amit lehetett vontatni. Amikor az oroszok elfoglalták a Sashegyet az első akna ezt a gulyáságyút találta el, szétvetette az egészet, vége volt a reggelinek. A következő lövés már a ház sarkát vitte el.
Én már csak vendég voltam itt, azt követően, hogy karácsony előtt áthelyezték a parancsnokságot Mórra. Az üteg a gulyáságyút szétzúzó támadás után a Haller térre vonultak vissza, ahol egy nagy templom és nagy piac volt.
A Haller utca sarkán volt egy vendéglő, az lett a körlet – a pincében a borok mellett aludtak a tüzérek szalmazsákon meg ilyesmin. Az ütegparancsnok is rendes volt, én oda úgy jártam, hogy minden első nap pihenő volt. Egy nap pihenő, egy nap szolgálat.
Szolgálatban én is az ágyúnál voltam. Két katona kellett a kiszolgálásához. Ezekhez az ágyúkhoz 16 kg-os volt egy gránát. A gránátok ládákban voltak. Ezeket leállították az ágyúk mellé; képzeld el a 16 kg-os gránátot beállítani, hogy a kilövéstől számítva mikor robban. Az ágyú 180 cm magas csőre, meredeken állt, s ebbe a csőbe kellett a gránátot bedobni. A magasabb katona, 190 cm- volt, ő bedobta, a másik lezárta, meghúzta – bumm. Január volt, hideg.
Reggel jött a hír: - Ferihegyről felszálltak az orosz bombázók. Egy nap 40-50 gép szállt fel, 2500-3000 méter magasan repültek. Nekünk német teherautók, és Svéd Bofors ágyúink voltak. 8 cm volt a csövek átmérőjére, de ezek olyan repülők ellen voltak alkalmasak, amelyek 5 ezer méter magasság fölé nem mentek.

A Juhász Gamma féle lőelemző berendezés – 250-300 km/óra sebességű volt - , csak hallgattam ezeket a legapróbb részletességgel megjegyzett adatokat, - fantasztikus a memóriád hallgattalak bámulva. - Az amerikai gépek 8-9 ezer méter magasan jöttek, 800 km-es sebességgel repültek. Szt. István Kórház oldalánál volt egy német légvédelmi üteg, s ők a Hermann Göring német 12 cm átmérőjű ágyúikkal már elérték az amerikaiakat. A magyar ágyuk nem tudtak kárt tenni az amerikai gépekben, az amerikai bombázók ellen tökéletesen alkalmatlanok voltak.
Lassan, nem magasan jöttek az orosz gépek, - jó célpontok voltak, ők nem számoltak azzal, hogy esetleg lövik őket, hiszen előző nap nem volt ott a légvédelmi üteg. S talán úgy gondolták az oroszok, hogy ez a nap is olyan lesz mint az előző. Meglepetésként érte őket a támadás. Néhány óra múlva már orosz vadászbombázók támadták az üteget, akik akkor már szép alakzatban jöttek és támadtak. A föld keményre fagyott volt, lehasaltak az emberek a földre a támadás alatt. Volt néhány óvóhely, de nem használták a civilek.
Hármas rajokban jöttek a repülők. A piaci bódésort elsöpörték.
15-én amikor kimentem már csak a rossz ágyúk voltak ott, a jók eltűntek, s az üteg is. Nem tudtam hová mentek. Nem is találkoztam velük többé.

Ezek január 15-16-án történtek.

Akkor mentünk le a Honvéd u. 18-ban lévő pincébe. - kanyarodott vissza Feri a történet kezdetéhez. Egy-két napja voltunk ott, amikor az orosz alakulat beköltözött a lakásokba. Január 18-án érték el a pesti oldalt.
16-án Zoliéknál vártuk a becsapódást. A Honvéd utcába – ami a Dunára merőleges utca volt – beállt egy

tank. A Körúton folyt a front. Volt egy ágyú, az oroszok beállították a Honvéd utca felé háttal, tornya a Körútra nézett és lőtt. Én harcoló magyar katonával nem is találkoztam.
Kinéztem a 18. sz. ház kapujából óvatosan. Szemből odalőttek, rögtön beugrottam. A ház kapualjában pattogtak a réztáblák, ügyvédek, orvosok nevei voltak rajta. Zoli papája házmester volt és ideges, hogy menjünk le a pincébe. Óriási ház volt, több belső udvarral. A pince emeletes faágyakkal volt tele, ide telepítették dunaharaszti női lakosságát, asszonyokat és gyerekeket is.
A házba beköltözött egy orosz alakulat. A tisztek, katonák berúgtak, s ezekből a lányokból válogattak. A részeg katonák megerőszakolták őket, hárman-négyen is végig mentek rajtuk, majd lerúgták őket a lépcsőn. Az egyik lánnyal néha találkoztam később a gyárban, nem tudom a nevét, de ez a lány vérbajos lett, megőszült, kezelték. A háború után, férjhez ment, s családja is lett. A fogságból visszajőve, láttam a Hazaiban.
Törvény volt rá, hogy az aki Szovjetunióból jött vissza fogságból, azt köteles a munkahelye visszavenni. A munkahelyem háború előtt német tulajdonú, jó gyár volt.

- Mikor vittek el? – Talán először erről mesélj.

Január 19-én esett el a pesti oldal. Előtte nap akartunk Zolival Szigetszentmiklósra menni.
Azt már elmondtam, hogy igazoltattak.
Bevittek a gimibe; azt mondták, ha megszököm, akkor a hozzátartozómat viszik ki!
Oroszok őrizték az iskolát. Innen indult a hosszú menet. Többször meglóghattam volna, hisz ismertem rejtek-utakat, s a gimi melletti házakat, eltűnhettem volna.

Egyszer-kétszer így is hazalógtam, de vissza is lógtam, mert féltem, hogy a Mamát viszik el helyettem.
25-e táján,vagy után? Menetbe állították az elfogottakat, – elindultunk gyalog a kőbányai teherpályaudvarra. Bevagoníroztak. A szerelvények; - szalmával takarva, szögesdrótos nyílászárók, az ajtó mellett két oldalt emeletes priccsek, - így néztek ki.

- Nem fáradtál el, kérdem Ferit, igyál egy kis teát.
- Én nem fáradok el mesélni – mondja mosolyogva és folytatja. Hányszor mesélte vajon a háború után, - gondolkodtam el.

Az iskolából a családokat úgy értesítették, hogy cédulákat írtak, kidobták a cédulát a magas ablakon, s kint aki tudta eljuttatta a családhoz.
A vagonoknál is ezt tették.
Nem láttunk ki a vagonokból. Szolnoknak – Erdélynek mentünk a Kárpátokon keresztül. Ploestinél láttuk az olajlángokat, a gázlángot. Volt egy nagy láger útközben. Mi nem szálltunk ki ennél a hatalmas átmenő fogolytábornál. Foksáni – azt hiszem így hívták a helyet. Egy-két órát álltunk, ez idő alatt a mellettünk veszteglő szerelvény kigyulladt. A mi vonatunk ment tovább több ezer fogollyal. A sógorom innen küldték haza, mert betegsége volt, - s talán azért mert Iván volt a neve – neveti el magát Feri. (Másik sógorommal együtt voltam otthon katona, ügyes fiú volt, vitte a ruhákat, s hozta érte a zsírt, s amit tudott. Voltak tisztek is akik csereberéltek. Fent laktunk akkor a Sváb hegyen a Golf szállóban, mire visszajöttünk – sógorom egy ilyen csererere akción belefutott az orosz harckocsikba – úgy megijedt, hogy futkosott ide-oda a jól szabott katona ruhájában, - fogságba ejtették. Dezső jóképű gyerek volt, nőfaló és kedves, rengeteg nője volt, no nem is volt sze-

rencsés a házassága. A részlegnek, ahová került egy orosz nő volt a vezetője. Az orosz nő beleszeretett Dezsőbe, adott neki civil ruhát, tiroli nadrágot – kuncogja el magát Feri, ahogy felidézi a képet – s a befagyott Dunán Dezső hazajött, - ezt csak úgy zárójelben!)

- De folytatom – mondja; - 20 napig tartott a vonat út. 20 napig Novigolubovkáig. „Új galamb" azt jelenti a város neve. Volt egy Golubovka – ez galambot jelent, s Novigolubovka, ami az új galamb volt.
Február 20-a körül értünk a végcélhoz.
Szikrázó, hideg nap volt. Hosszú menetben vonultunk a széles földúton, 1200-1300 fogoly. Deszkaházak voltak, nem volt járda, a földúton.
Fertőtleníteni vitték a társakat. Levetették a ruhát, bementek a fürdőbe, kaptak egy szappant, egy zsebkendőnyi törölközőt, a ruhát elvitték, gőzkazánba átgőzölték. Ez volt a fertőtlenítés. Addig nem volt tetű, attól kezdve volt. Sokan miután levetkőztek beszappanozták magukat, megállt a víz, nem tudtak zuhanyozni. Ugyanazt a civil ruhát kaptuk vissza, csak akkor már volt benne tetű. A hosszú sor lassan haladt. Az elejéről 20-30 ember ment be mindig. Ezt néztem végig órákon át, míg sorra kerültem. Én csak benedvesítettem az arcom, hogy ne járjak úgy, mint néhány társam előttem. Reggel 9-től éjfél körül jutottam odáig, hogy a fertőtlenítőbe kerüljek. Akkor került rám a sor. 100-vagy 200 ember fertőtlenítése után, az orosz katonák elkísérték a csapatot a lágerba.
Az előttem lévők már kaptak deszkát, már ácsoltak, mire a barakkba értem.
Fa barakkok voltak, mindkét fal mellett polcok, a terem közepén a folyosó. A földtől 30-40 cm-re voltak az alsó polcok, s felette is polcok végig a terem hosszában, s az ajtó oldalán végig. Ezek voltak a fekhelyek.

Nekem szemben, fenti polcon jutott hely. Fiatal voltam, nem volt probléma felmenni. Mindenkinek jutott félméternyi hely, s mindenki kapott egy lepedőt. Végig feküdtünk ezeken a polcokon. Négyrétbe hajtottam a vékony vászon lepedőt, hogy kicsit vastagabb legyen. A csomagunkat elvették. Állandóan égett éjjel a lámpa. Meg kellett tanulni lámpa mellett aludni. Megláttam, hogy a réseken barna bogarak jönnek és jönnek. Én addig soha nem láttam poloskát, azok csak jöttek-jöttek folyvást, folyvást. A cipősarokkal ütöttem őket agyon, pamm-pamm! De nem fogytak el. Két napig nem aludtam. A harmadik éjjel már nem bírtam tovább; - egyetek meg gondoltam, s elaludtam. Nekem nem a bánya volt a borzasztó, nekem ez volt a legkegyetlenebb, a poloskák, az undor.
A poloskák a két deszka között jól megéltek. Aztán jöttek a tetűk is. Csak ha felgyújtottuk volna az egész barakkot, akkor pusztultak volna el.
Nem volt arra mód, hogy tisztálkodjunk. Másfél évig voltam itt a civil lágerben.

Éjfél körül egyik éjszaka üvöltés: furcsa kiejtéssel a nevemet mondták, /szerették az ilyen éjszakai meglepetéseket./ Kihallgatásra hívtak.

Kísértek. Íróasztal, lámpa, szék, őrök a hátam mögött. Leültettek, a lámpát rám irányította az íróasztal mögött ülő /milyen romantikus, mosolyodik el keserűen Feri/. – Szovjetunióba még sokáig lesznek táborok – kezdte, akinek nem láttam az arcát. Tehát ha nem mondok igazat, hosszú ideig maradok, - ezt jelentette a mondata. – volt-e katona ? – Tudtam, hogy tudják, hisz voltak besúgók is közöttünk.
– Mondtam, hogy – Igen!
– Melyik alakulatnál?

– Honi légvédelemnél. Nem volt Szovjetunióban? – később megtudtam, hogy l942-ben volt kint egy üteg.
– Milyen rangom volt? –
– Megmondtam.
Megkínált cigarettával. Visszakísértek a barakkomba. Két hét múlva a barakkfelelős jött, hogy menjek, mert áthelyeznek egy másik táborba. Egy őrrel és egy másik katonával, C. Jenővel, gyalogoltunk kb. két km-t míg átértünk egy másik táborba. Tíz fok hideg volt, rajtam csak munkásruha.
Ez katonai tábor volt. Innen megszökni lehetetlenség volt.
Egy méter magas kerítés volt az első kerítés, bedrótozva, ha azt átlépte valaki akkor lőttek, s akkor, illetve azzal még nem érte el az ember a második kerítést.
Akik nem dolgoztak a megérkezésünkkor szóltak, hogy senki ne lépje át ezt a kisebb kerítést, mert lőnek. - Ebben a táborban kb. 3500-4000 német és 50-60 magyar fogoly volt. Jóval nagyobb és masszívabb láger volt, itt tartották fogságban a főleg német katonákat, hadifoglyokat. A kevés magyar fogoly – úgymond - vezetője egy 50 év körüli, kellemes pacák volt, elektromos szakember, az oroszok is sokszor igénybe vették. Juhász volt a neve, s rajta kívül még vagy 5-6 tiszt volt a magyar csoporttal; felvidéki, erdélyi, dunántúli területekről érkeztek. Nekik nem volt kötelező dolgozni, de aki nem dolgozott, kevesebb élelmet kapott.
Volt a tisztek között fiatal, s volt aki vállalta a bányamunkát, így azt a kaját kapta, amit a bányában dolgozók. A katonai táborban 50-60 magyar hadifogoly, főleg felszíni munkás volt, dupla annyi román volt még, a többi német fogoly.
Amikor Jenővel odakerültünk, mind fenti munkások voltak a magyarok. Évente egyszer volt orvosi vizsgálat.

Kint a szabadban egy orosz orvosnő végezte. Kivonultunk libasorban, totál meztelenül voltunk.
Előttem német katona állt, hófehér bőr, az orvosnő /nem volt egy csúnya nő/ összefogta a német fenekét, - gondolom az erőnlétet nézte - a jegyző-nőnek bemondta, hogy kinek milyen az állapota.
Én ha éjjeles voltam a barakkok közé mentem aludni. 3 műszakban dolgoztunk, műszakváltás havonta volt, így nyáron ha éjjeles voltam a poloskák elől, s a levegőért is a barakkok közé telepedtem, letettem a fűre a törülközőt és meztelenül ott aludtam. Amíg jó idő volt, mindig a barakk mellett aludtam. S így a polsik sem csíptek. Senki más ilyet nem csinált.
Amikor a vizsgálatnál rám került a sor, a doktornő rám nézett, - soncse /?/ Napoztam, kérdezte, - Da! Én olyan barna voltam lesülve, mint aki nyaralt. – Kakoy náció, - kérdezte. – Magyar. Karos – mondta mosolyogva.
Legközelebb amikor mentem rám nézett s már mondta: - Magyar - Da. Karos. Tetszett neki, hogy én le vagyok barnulva.
- Lehet, hogy a túlélés egyik formája volt – szóltam közbe. Kaptál D-vitamint is A brigadéros kérdezte egyszer - hol voltál? – Kint aludtam. Furcsállta, hülyének nézett, de nem szólt. Később amikor már vaságy volt, (emeletes vaságyak, 4-es elrendezésben.) - minden nap kinyomtam 20 fekvőtámaszt, 56 kg alá sosem ment a súlyom. Ezt tartottam végig.
Egyszer adtam le egy keveset a súlyomból, - még a civil lágerben, amikor – gázmérgezést kaptam. A lerobbantott szén között áradt az erős gáz. Egymás után sorban feküdtünk, s így adtuk ki a szenet. elájultam, izzadtam, felvittek a huzatba, s tüdőgyulladást kaptam. Egy-két hétig voltam lágerkórházban, akkor leadtam két kg-ot, legyengültem. Éreztem, hogy jobb erőben kell lennem, jobb élelmet kell kerítenem. Kétrészes vászonruhánk

volt, - Kanadából szállították a jól értesültek szerint – térdén, könyökén dupla volt, s volt egy sportcipőm – durábel bőr síbakancsom. Amikor a tüdőgyulladáson átestem, eladtam a cipőt, 600 régi rubelt kaptam érte. Kaptam gumi-kalocsnit, ebben rongyokba volt tekerve a lábunk, alulról összekötöttük. Ez volt a lágerszerelés.
A bányába lemenet sorba kaptuk a lámpákat. Egy nagy terem tele volt lámpával, két orosz nő adta ki egyenként, miután bemondtuk a számunkat. Én a 1078-as szám voltam. Ez egy kis alumínium lapon be volt ütve. Bemondtam a számom, kaptam a lámpát. A munka végén ugyan így leadtuk. Tiszecsuszendveszátyvoszem – neveti el magát Feri, gondolatban valahová a távolba néz. Hányszor mondhatta el ezt a számot? - oroszul a számot megnézni!!! Itt az egyik orosz nővel megbeszéltem, hogy minden nap kap 3 rubelt, Ő pedig hoz valami élelmet. Minden nap hozta a nagy bögre kecsketejet és a tenyérnyi kukorica lángost. Ez a bögre kecsketej és a kukoricalángos segített megtartani az erőmet és a súlyomat. Nem is egyedül ettem és ittam meg, mindig megosztottam egy társsal, aki beteg volt, szegény nem is jött haza, kint meghalt, egy vékony cigánygyerek volt. Nem is tudom, hogy került oda. Ettől a plusz kajától viszont visszatért a súlyom az 56 kg-ra. – A kecsketej nagyon tápláló és vitaminban is gazdag, biztos, hogy jót tett – szólok közbe.

A nagy bányák komoly építmények voltak. A liftek mellett láttam a táblát, l932-es dátum, s az amerikai cég neve, aki építette.
A bánya 306 méter mély, gázos és veszélyes volt. Akkumulátoros, ólomköpenyes lámpák voltak amiket kaptunk, hogy ha valaki leejti netán a sínre, ne kapjon szikrát, mert ha metán gáz van, az bizony berobban. Volt olyan, hogy amikor lementünk, 1,5 km-t kellett

gyalogolni a föld alatt! Volt ahol négy sín ment egymás mellett a széles tárnában, ahol beton volt, aztán eltűnt a beton és összeszűkült a fal is. Onnantól fatalpakon csille-vonatok mentek, ezek akkumulátoros vonatok voltak, 40 csillét húztak. Volt személylift, ahol az embereket szállították, s volt olyan, amiben vastartályokban szállították fel a szenet. Felvitték a magasra, a vagonok ott álltak sorban és belebuktatták a szenet. Nagy befogadású tartályokban külön lift vitte a szenet. A követ személyliften szállították. 900 fogoly dolgozott odalent egy műszakban, plusz a liftesek. A mozdonyokat orosz legények vezették.
A magyarok, - aki kripli volt,- fent dolgoztak, lakatos műhelyben, tisztítottak, vagy fákat vittek a felszínen.
Mi ketten voltunk Jenővel magyar bányászok. Beosztottak bennünket a németekhez. Egy munkahelyen 30-40 német dolgozott, s így ők egy barakkban voltak, együtt. Egy teremben aludtak, együtt kapták a kaját, s a németek így együtt is pihentek. Mi a magyarokkal voltunk, a többiekkel nem ugyan abban az időbeosztásban. A magyarok felkeltek, hangoskodtak, mi ketten nem tudtunk pihenni.
Jenő mindenre ugrott – kötekedő magyar – mondták. Nem akart németül beszélni, - aki velem akar beszélni, beszéljen magyarul – mondta.
A németekkel sokkal jobb volt dolgozni, később már csatlakoztak hozzánk újonnan jött magyarok is. Amikor már 30-an voltunk, alakítottak nekünk is magyar önálló munkacsoportot. Tárnát építettünk, s attól kezdve ha éjjelesek voltunk, már tudtunk pihenni.
- A hátralévő időt így töltötted? – Igen. Minden hatodik nap után pihenő nap volt. Nekem soha nem esett vasárnapra, vagy ünnepre. Mindig a bányában voltam Karácsony éjjelén. – arra gondoltam, hogy otthon, Magyarországon gyújtják a gyertyákat, karácsonyi dalt

énekelnek..., - ezek nagyon rosszul estek. Otthon már voltak ünnepek, megtartották a Karácsony szent estét, mi meg..., Ilyenkor fájdalmas volt.
Az elektrotechnikusunk, a Juhász csinált egy kis ünnepet; az orosz tiszteknek ő csinálta a rádiójukat, ha megállapította, hogy valamihez alkatrész kell, akkor vitték magukkal, a kb. 30-40 km-re lévő Vorosilovgrádba vásárolni. Juhász kicseréltette a lámpákat azzal, hogy rosszak, s l947. május 1-én behívta azokat akik nem voltak munkában. Egy deszkalapra felszerelt lámpákat, ellenállást, ami kell, s addig birizgálta az általa összerakott készüléket, míg megszólalt: „Kossuth Rádió Budapest" – „gyönyörű napos időre ébredt Budapest, - mondta a bemondó és beszélt a felvonulásról, utcabálról... - mi meg hallgattuk, - s azt mondtuk; a jó kurva életbe, mi meg itt a szenet kotorjuk a földből.

Amikor megérkeztünk a lágerbe elvettek tőlünk minden eszközt, borotvát stb.
Egy nagy teremben borbélyok voltak, - gondoltam mért nem vagyok én borbély, vagy zenész, mert azoknak jobb dolguk volt. Május 1-én zene kísérettel mentünk a bányába. Igaz, hogy ha zenével mentünk, akkor mindig halottat kellet hazavinni a bányából. Az oroszok erre adtak; zenekar legyen! De amikor zenekarral mentünk, akkor mindig volt halott. Nem volt ott sem templom, sem semmi, csak a néhány ház. Egyszer nyáron 2-óra körül mentünk a település utcáján /ha azt utcának lehetett nevezni/ hosszú menetben, őrök körbe – magyarok hátul, s a németek elkezdtek énekelni német katonadalt. Fantasztikusan jól énekeltek a sápadt, fehér, sovány német foglyok. Voltak még köztük első foglyok, bár a 90 %-uk meghalt, de volt olyan aki 5-6 éve fogságban volt, már Sztálingrád óta. A helyi lakosok kiszaladtak a házakból az énekszóra. Az oroszok a levegőbe

lőttek, hogy csend!- de a németek a két kilométert végig énekelték. Állatian jól énekeltek ezek a roggyant emberek. A németek jól megszervezték a munkát a bányában, így többet tudtak kihozni. hozták ki a bányából. Sziléziai bányászok is voltak köztük. Olyan szintre vitték a bányászatot, hogy az oroszok át is adták nekik az egész irányítását. Az oroszok nagyon becsülték a németeket. Mi sehol sem voltunk a németek mellett. Aztán a kapcsolat kezdett feszültté válni, s 1947-ben már ment a németek megnyerése, szemináriumokat tartottak nekik, s azt mondták, hogy az amerikaiak mind elvitték a licenceket. A németek mesélték, hogy a kapunál megállították egyik társukat, egy szőke repülős fickót az orosz tisztek, - Te mért nem jársz szemináriumba? – azért nem járok, mert fasisztának születtem és az is maradok. – Jobfoyematy – ordított rá az orosz. Mikor mi eljöttünk, a németek még egy-két évet rá kellett, hogy dolgozzanak, mire Adenauer elintézte a hazahozatalukat.

– Neked mikor lett vége Feri? –

1948. októberében jöttem haza.

Életemben még olyan feszült nem voltam, mint abban az 5 percben amikor ezt megtudtam.

Október volt, még sütött a nap, de már gyengén. Beszélgettünk páran a barakk előtt – egy orosz katona jött a láger-kapu felől, - hol van Juhász? – kérdezte. Ki kellett menni a parancsnokságra, 5-6 óra körül volt. 5 perc múlva szaladt Juhász a kaputól rohanva, s kiabálta; - magyarok gyertek be! Holnap megy egy transzport haza. Negyvenen mennek tőlünk is. Ez olyan hatást tett mindnyájunkra, mint egy bomba. Nem számítottunk rá. Este 8-kor kapom a névsort – mondta Juhász. Az oroszok mindent így csináltak. Ilyen nem vártan. A bejelentést követően kimentek az orosz katonák a bányához, s a 10 éppen dolgozó magyart behozták a lágerbe.

Este olvasták fel a névsort, hogy a 80 főből ki az a 40 fő aki hazamehet.
- Akiket felolvasok, azok benne vannak a névsorban, a hazamenők névsorában, mondta Juhász.
A lélegzetet nem lehetett hallani. – A hideg kiráz hallod – jegyzem meg csendesen.
Délutántól ment a találgatás, hogy kik mehetnek haza; - német nevűek, magyar nevűek. Este csend volt, abszolút csend, halálos csend, ahogy Juhász olvasta a neveket.
A harmincadik körül meghallottam a nevemet. Nem akartam elhinni. Ahogy elért a név az agyamig, olyan vegyes érzés volt bennem, - igaz ez? S tulajdonképpen végig frászban voltam, míg haza nem értem Magyarországra. Volt, hogy szabad pályán leállították a menetet és három-négy tiszt járta végig a vagonokat. Minden alkalommal kiemeltek valakit, s visszavitték, vagy más táborba vezényelték.
Isten tudja hány helyen írták le a nevem. Német nevem bármikor elírhatják, mert ü betűjük nincs, vagy kihagy egy betűt az írnok, vagy egy helyen átírja, s ettől a gondolattól végig név-frász volt bennem Oroszban.
Este 8-kor olvasták fel a neveket. Közölték, hogy kanálon kívül senki ne hozzon semmit magával, se papírt, semmit, mert elveszik. Mindent elvesznek. Sakkkészletem volt, Jenő faragta, kézzel csinálta, s néha sakkoztunk, - azt sem hozhattam el.
Akik ott maradtak azoknak odaadtuk amink volt, dózni /tudod mi az? - hát persze/ mert mahorkát sodorhattunk. Kaptunk 30 rubelt, mindenki. Az éttermen belül volt egy kis bódé, s a kapott pénzt a bódé-büfében elkölthettük, s így volt dohányunk, „papíroz” orosz cigaretta, hosszú szipkával. Én vettem cigarettát 2-3 dobozzal, savanyú cukrot két csomaggal, ennyi volt. Megkaptuk a tiszta, hosszú gatyát, szalagos inget, köpenyt, zubbonyt, sapkát. Nagyon kopott, orosz katona ruhák

voltak. Olyan nadrágot kaptam, ami térdben buggyos volt, valami lovas nadrág. – A kozákok hordtak ilyen nem? – kérdeztem. A bakancs elhasznált autógumiból levágott fejrész, vászon felsőrésszel, amit ráhúztak a gumitalpra. Ezt is kaptuk. Emlékbe el is tettem. Aztán közölték, hogy nyitva a fürdő, mehetünk fürödni. 2-3 székely elkezdett énekelni;...Marosmenti kerekerdő aljában... Útravaló kaját nem kaptunk. – Sorakozó a főkapunál! Felsorakoztunk. Kihoztak egy asztalt, amikor mondták a nevet, akkor két kapun kellett átmenni. Ahogy kilépett a belső kapun az ember, akkor azt becsukták mögötte, és kinyitották a külső kaput. Amikor a kettő között voltunk, a kommandatúrán meztelenre kellett vetkőzni, s mindenkit megmotoztak. Éjjel zajlott ez. Több mint négy órahosszat tartott. Utána teherautóra ültettek bennünket. 5-en ültünk a padon, s elindultunk Kadgyevka felé. Ez egy bányász városka volt. Amikor odaértünk, már világosodott. Ott már nagy tömeg volt, állították össze a transzportot. Már reggel volt. Egy emelvény volt, onnan hangzottak el a nevek. Aki hallotta a nevét, mehetett a vagonhoz.
Elhangzott a nevem. – a „belépőm” a 22-es vagonba szólt. Dél elmúlt amikor mindenki a kijelölt vagonba került. Aztán úgy 14-óra körül egyszer csak megrándult a vonat és elindult. Én a nyitott vagonajtóban álltam, néztem a meddőhányókat és arra gondoltam: Istenem ugye nem álmodom az egészet, fantasztikusan hihetetlen volt az egész, hiszen erre vágytunk hosszú évek óta és amikor eljött az ideje hihetetlen volt.
Körülbelül 200 km-enként volt mozdonycsere, ilyenkor 1-2 órát álltunk. Egy ilyen mozdonycsere állásnál történt, hogy egy helyi ősz öregember odajött a vagonunkhoz és az ajtóban ülő, lábát lógató társunk cipőjét megcsókolva azt mondta; boldog emberek vagytok, hogy innen hazamehettek.

Elindultunk haza – Magyarország felé. 1948 októbere volt.

*

Ez volt Feri szomszédom története, aki visszament munkahelyére, megnősült, dolgozott, majd tanult, gyerekeket nevelt itthon, pedig neki talán több oka lett volna világgá menni.

*

50 év távollét!
50 év amikor nem azonosultam hazám és lakói bajaival, gondjaival, örömeivel, változásaival.
Milyen jogon szólnék én itt bírálóként?
Hol voltam én ez alatt az 50 esztendő alatt?
Egy idegen országban, egy idegen földrészen.
Talán nem is voltam sehol!
Mert ott sem voltam! Itt sem voltam! Nem tartoztam sehová!
Sem a Bükk-lábához nem borultam, sem a Cukor süvegéhez!
Hol vagyunk otthon?
Miről szól az „odaszületés?”
Mit hagyunk el, amikor azt mondjuk, hogy nagyobb szabadságra, nagyobb karrierre, nagyobb ...mire vágyunk???

A család egy része is – akik megmaradtak - szétszóródva él a világban: Kanadában, az USA-ban.
Nem azonosak már az emlékek. Nincsenek a szőlőspincéknél bográcsban közösen készített ünnepi ebédek.

Világpolgárok vagyunk, hazátlanok, hazalátogatók, visszamenők, hazavágyók. Széthasadunk. Érzésekben, emlékekben.
Szabad akaratunk van; dönthetünk a kevésbé csillogó, a kevésbé fényes, az ideig-óráig kecsegtetőbb, vagy a nehezebb, a vállalható és vállalhatatlan között.
Az élet a végén talán választ ad; - Hol? – Mikor? – Miben döntöttünk jól, – rosszul, – vagy sehogy!

Hajnalodik!
A város csendes – mint a lelkem. Csendes és üres!
Mennyi emlék szaladt itt össze, bolydult fel néhány óra alatt, s lehet, hogy csak néhány órára.

Mennyit változott a világ!
Halad-e a világ?
Más-e a világ?
Mások leszünk-e mi emberek? Ott ahol élünk, ahonnan elmegyünk, ahová kötnek gyökerek, s ahol a lakásunk van? Mert ez mind más, más kiinduló pont.
Két pont között vagyunk. Örökkön – örökké. S a két pont között tesszük az életünket, napokkal haladva egyik ponttól a másik felé.
Most pont kel a Nap!
Pont itt vagyok!
Nem tudom ez hol van a két pont közötti távolságban?
Mennyi még a pontok helye, amíg a Naplementéig érek, s azt mondom: PONT!

„A nagyvilágon e kívül,
Nincsen számodra hely…”
Nincsen számodra hely,
Dobolt dobhártyámon, végig nézve a Rákóczi úton, (Rákóczi is elment, jut eszembe) de én – miért?

Művésztársakkal gyakran találkoztunk össze Dél-Amerikában. Festők, zenészek bolyongtak kint, fizikai és szellemi bolyongással, tört lélekkel, lehet sok pénzzel, elfojtott lélektelenséggel, öregedő családdal, felnőtt gyermekekkel, vagy magányosan.

Történelmi eseményeken rágódtak, elhitették magukkal, hogy ott mindent megkaptak, s elfordultak köhécselve, ha kiderült, hogy ugyan azon gimnázium piros téglás falai között tanultak ahol én, a jezsuitáknál, - s a háború miatt halasztaniuk kellett két évet az érettségiig. Keseregtek, emlékeztek, vagy erőszakosan mélyre ásták emlékeiket. Az emlékek velük, velünk öregedtek. S lám hiába ástunk el az emlékmozaikokat. Egyszer csak elfújja róluk a homokot a szél. Elmossa a rászáradt sárkérget egy áradás. Majd 80 esztendő felé hazahoz a föld szaga. Azé a földdé, ahol valamikor születtem, s az „ásatás" elindul, felszínre hoz apró agyag-edény cserepeket, emlék-cserepeket, s arany maszk alatt régi, fiatalkori életünket.

Ezüst madáron érkeztem vissza szülőföldemre.

A nagy madáron hoztam olajágat…

Bp.

*

II.

...Hozott anyagból...

A műveltség, művészet, „hozott anyagból” kerül kiszabásra. A hozott anyag lehet elég, - Mozart-ok és más zsenik a példák erre, - vagy elég lehet félkész öltönyre, melynek még hiányzik az ujja, vagy térdig ér a nadrág szára. Ha tetőtől-talpig fel akarunk öltözni, akkor bizony jócskán hozzá kell még tenni.
S a kis rövidnadrágos tudásunkat elkezdjük gyarapítani az általános iskolában, általános tudnivalók begyűjtésével. Aztán hozzászabunk még egy szakmát, elindulunk egy művészeti ágon, vagy ezt az általános tudást bővítjük „mellben” egy középiskolában, kiegészítjük egy mellénnyel főiskolán, vagy egyetemen. S jó, ha nem lesz „nagymellényünk” az itt szerzett tudástól.
Mert a tudás nem azonos a műveltséggel.
A tudás lehet szakbarbár, - hiszen kitűnő számítástechnikai szakember, vagy mélyépítő mérnök vagy bármilyen más irányú tudással rendelkező ember lehet kitűnően képzett szakmájában, lehet nagyon okos a megszerzett tudásában, de lehet, hogy nem tud köszönni a szomszédjának, nem tud elbeszélgetni egy gyermekkel, esetleg sosem olvasott egyetlen művészeti könyvet, nem nézett meg egyetlen kiállítást, s nem gondolkodott egyetlen percet sem a virág bimbózását, a méhecske, vagy hangya munkáját elmélyülten nézve,

nem tett fel egyetlen kérdést sem az éjszakai égbolt látványába merülve.
De fordítva is igaz ez; megnézhetem az összes divatos kiállítást, hogy elmondhassam, hogy én láttam a Louvre teljes gyűjteményét, - ettől még nem biztos, hogy művelt is vagyok.
A műveltség valami nagy összesség – véleményem szerint –
- ami áll a „hozott anyagból", - a velünk született intelligenciából, érzékből, tehetségből, amit a génjeinkben hoztunk magunkkal.
- Áll a szülőktől kapott nevelésből, akik megtanítanak arra, hogy emberek közé, embernek születtünk. Embernek, akitől elvárnak valamit, akinek tekintetbe kell vennie a másik embert, aki nem teheti azt mindig amit akar, megbotránkoztatva vagy megszégyenítve másokat, magyarán megtanítanak viselkedésre, embernek lenni.
- Áll az iskolától kapott nevelésből; mely nevelésnek állnia kell – jó esetben – a történelem, a nyelv, a zene, a sport, a fizikai és természettudományi törvények, stb. stb. megismertetéséből, megtanításából;
- Áll az egyén, az individuum kíváncsiságából, érdeklődéséből, világlátásából, önbecsüléséből és önértékeléséből.
A műveltség mást jelentett az ókorban, s más jelent a XXI. században.
De nem kell lebecsülni, idejét múltnak tartani mai világunkban a görög műveltséget, s úgy gondolni, hogy ott van minden a számítógépen.
Ma sem árt elgondolkodni két-három ezer éves bölcsességeken, melyek lehetnek ma is nagyon időszerűek.
Hatalmasat fejlődött a világ. S minden területen követhetetlen ez a fejlődés.
Ha ismerjük a legfőbb értékeket, ha keressük az azonos értékeket, ha nyitottak és érdeklődők vagyunk a világra, akkor mérhetetlenül sok eszköz fogja szolgálni fejlődésünket.

Ha keressük a válaszokat a világ dolgaira, akkor ezek a válaszok is megérkeznek, s ha azt is megfogalmazzuk magunknak, hogy mi az amiben mi a legjobban tudjuk szolgálni embertársainkat, akkor a lehetőséget is meg fogjuk kapni a kiteljesedésre, az Univerzumtól erre a szolgálatra.
S akkor a hozott anyagon már fényesebb lehet kicsit a szegés.

Márai Sándor így vélekedett;
„Agyad műveltsége véges és gyerekes. De jellemed és szíved műveltsége lehet teljes és emberhez méltó, akkor is, ha szellemi ismereteid korlátozottak."

Bp. 2010. december 28.

*

A „Filozófia kert"

A tavasz körbe ölelte, fényes pompába öltöztette a várost. Olyan volt minden, ahogy a mesékben szokták volt írni, az ég búzavirág kékjét, a virágzó fák harsogó pompáját, igazi szép nap volt.
A Gellért hegy nyugati oldalának fa-kockából rakott lépcsőin lépdeltem vidáman, frissen felfelé, hogy a fák alatt beleharapjak a tiszta levegőbe, megtöltsem tüdőm, szívem, lelkem ezzel a ragyogással.
A Budai Vár büszke úrként magasodott, nyújtózott a napsütésben, mintha szemrevételezné városi birtokát.
Az égi azúr a Dunára is kék-szalagot kötött, s fényesen tiszta volt minden;

a napba fürdetett várfalak, a háztetők pirosa, a fák frissen buggyanó levelei a hegy oldalán. Csupa-csupa ragyogás.
A földbe ágyazott fa-kockákon felérve - melyből már kiszáradt a téli hó leve - meglepetés várt. Még a fenséges látképen ujjongtam, amikor a mellvéd egy kiívelésében egy bronz-alkotásra hívta fel a figyelmet a rajta játszó napfény.
Odasiettem. A mesterséges kőhegyen bronz házikók, bronz vár, bronz-templomok tornyai sorakoztak egy kör alakú maketten. Budapest. A sziklatömböt egy hasadék szelte ketté, a Duna medrét imitálandó. A két féloldalon két alak magasodott az apró épületek fölé.
A budai oldalon, fején királyi koronával egy férfi; Buda a férfi? - István a király?
Kezét nyújtja a másik „féltekén" álló karcsú Nő felé, ahogy az is kezét nyújtja a férfi felé. Pest a Nő? Gizella a királynő? Buda és Pest tárja egymás felé karját a Duna felett, mely egyesíti őket, s nem elválasztja.
Kezek simogatták fényesre a két alakot, a Bazilika kupoláját, országunk házának tornyait.
Nézem az ég örvendő kékségét, a fenséges kilátást - melyet sosem lehet megunni - s a szép alkotást, mi elém tette a várost apróban.
Ajándéknak érzek mindent a szép tavaszi délelőtt.
Izgalom remegtet meg, mint a cseresznyepiros bogyókkal teli fa ágait, melyet elindulok megörökíteni, hisz páratlan az izzó-színű fa ágai között a látvány a Budai Várral, a Tabánnal.
Aztán meglátok valamit a fák mögött, alig néhány méterre. Megtorpanok.
A hegyoldalon fekete, sima bronz alakokon araszol az emelkedő napsugár.

Örökzöldnek támaszkodik egy sziklakő, rajta tábla:

„Filozófia kert”
„Egymás jobb megértéséért”

Wagner Nándor /Japán/ 2001.

Mindössze ennyi áll a „kapu” tábláján.
S e képzeletbeli kapun lenyűgözve lépek be a „Filozófia kertbe”.
Fekete márvány kört ölel körbe egy fehér márvány kő-ív. Az ívet négy alacsony pillér tartja. A kő-kör közepén fényes, fém gömb csillog. A kör, mint a teljesség jelképe? A kör, mint az Univerzum jelképe?
A fekete márvány - mint az óceánok jelképe? Mint a világmindenség mélysége?
A sötét kő közepén a fényes golyó a Föld?
A Föld mint egy bolygó a Mindenség közepén?
Minden - minden lehet!
A képzeletbeli bejáratnál belépő előtt földre borult, súlyos alak széles, domború háta, mint egy hegység, mely elbír minden terhet. Sima, domború alakján, s fején súlyosan terül szét a bronz-kendő minden redője. Úgy érzem sír a bronz a kendő alatt, fojtottan és férfiasan.
„ÁBRAHÁM” - áll a felirat a körív felé földre borult alak lábainál.
A négy alacsony pilléren, - négy alak áll.
Mint akik ez Univerzum csillagai!
Balról indulva az első alak alacsony. Karjai könyökből L-alakban megemelve , tenyere az ég felé néz.
Fejének tojásdad formáját még tovább nyújtja az isteni magassághoz közelebb a jellegzetes egyiptomi fejdísz. - „EHNATON” - áll a feliraton. Ő hát Ehnaton fáraó!
Ehnaton aki elsőként hirdette az egy Isten hitet .
A következő pilléren „JÉZUS” áll. Magasabb kissé Ehnaton alakjánál.

Sima köntösével, sima hajával, - melynek hosszúságát is csak egy vonal jelzi - mintha végtelen egyszerűségét, tisztaságát, sallangmentességét próbálná kifejezni a művész. Alázat, szelídség sugárzik a szoborból, ahogy teste mellett leeresztett kezét, félig a föld golyó, félig az ég felé tárja.
Jézust - ”BUDHA” alakja követi.
Jobb kezének hosszú ujjai lefelé fordítva nyugszanak mellén, míg bal kezét az ég felé fordítja.
Mélyen elgondolkodónak munkált szemét nézve az ember szinte érzi, hogy befelé figyel, nem a világ vagy a Föld felé!
A kör negyedik alakja: ”LA-O CE” - kínai filozófus a taoizmus tanítója.
(Talán a legjobban sikerült szobor, vagy csak jobban értette az alkotó.)
A mélyen elgondolkodó tekintet mozdulatlan, de a súlyos ruharedőket mintha meglibbentené az alig érezhető könnyű szellő.
Vagy mintha a szellő e libbenésében visszaköszönne a négy alak.
A négy égtáj felé állnak, az őket, a világ vallásait, s az Univerzumot is összekötő kör-hídon.

A körön kívül, a déli oldalon további három nagyság:
balról Mahatma Gandhi indiai vezető gyermekien vékony alakja, középen Bodhi Dharma robosztus - nálunk talán kevésbé ismert - alakja, a szanszkrit vallás alapító, s harmadikként a „Nap fivér” Assisi Szent Ferenc, a Ferences rend megalapítója, a szegények istápolója, a madarak védőszentjének bronzba öntött alakja.

Mindez így, együtt mélységesen megérint, végig borzong a bőröm s mégis csodálatos békével tölt el.

Leülök Assisi lábaihoz a kő alapzatra. Egész lényem megtelik ezzel az energiával, amely a tavaszból, a napfényből, az ég-kékből, a fák fénylő leveleiből, izzó terméseiből, büszke törzseiből, Ábrahám alázatából, Ehnaton, Jézus és Budha alakjából árad.
Ezen a délelőttön úgy érzem, hogy csodálatos a világ.
Csodálatos a kezdetek óta.
Csodálatos azzal, amit hozzátettek az emberek!

Nem tudom ki Wagner Nándor a feltehetően Japánban élő alkotó. Nem tudom, ajándékként készítette - e Magyarországnak szobor együttesét, csak azt tudom, hogy „Egymás jobb megértéséért" készítette s ez elég!
Itt van e kicsiny térben a Világmindenség - Együtt!

Talán egy negyed órát üldögélek ezen a délelőttön a „Filozófia kert"-ben, s úgy érzem, el tudnám húzni a Gellért hegyet.
Szökellve, szárnyalva indulok haza.

S még ezen a tavaszon felcsábítom „tanult barátaim" lángoló lelkesedéssel mindezt megmutatni. Egyikük sem tudta, hogy létezik.
S fellátogatok amikor már a piros bogyók lehullottak, amikor a fák levelei őszi színpompát öltenek, s útnak indulnak az ágakról csendes elmúlással. De ellátogatok akkor is, amikor a fa-kocka lépcsőket vastag jeges hó borítja, a felfedezés óta eltelt 3 évben többször is.

S egy reggel híreket morzsol a rádió, mint háttér-zajt hallgatom amikor megáll bennem az ütő: „A Gellért hegy oldalán lévő „Filozófia kertből" az éjszaka folyamán ismeretlen tettesek vandál módon eltávolítottak három alkotást!!!!"

Döbbenten állok, tovább nem hallom a híreket. Aztán iszonyú keserűség önt el, zaklat fel.

Több mázsás szobrokat, nem legyengült, éhes emberek lopnak el, nem ilyenek vihették magukkal hónuk alatt a tarisznyájukban!
Ezekhez emelő-daru, komoly járművek kellettek!

Ma Assisi Szent Ferenc, Gandhi és Dharma helyén három néma alapzat áll. Kőtömb-tanuk! Hallgatnak.
S nem tudjuk (még) hogy hol aprították fel „testüket" ócskavasként történő értékesítésre a modern kori barbárok.

Miről szól az a világ, ahol senkit és semmit nem tisztelnek?
Miről szól az a világ, ahol semmi nem „szent"?

Egyedül nem volt kedvem felsietni a mindig békésnek hitt hegyoldalra, hogy lássam ami „hiány!" Felkísértek.

Jézus és Budha szomorúan maga elé mered, Ehnaton kezei könyökben meghajlítva az ég felé teszik a kérdést!
Az ég tudja csak a körön kívül milyen erkölcs, illetve erkölcstelenség, milyen kapzsiság, milyen esztelenség munkál manapság.
Hisz valahol valószínűleg beolvasztották az ezidőtájt ugyan így ellopott II. Rákóczi Ferenc szobrot is.
A művészet az Isten sugallata!
Az alkotó e sugallat munkása!
Az alkotásuk mindnyájunk, MINDNYÁJUNK gyönyörűségére születik, vagy születne, ha a „sötét" a pénz, nem a pusztítás, a rombolás, az önös érdek szolgálatában állna.

Fáj a lelkem, - még sem olyan csodálatos a világ?
Reménykedem:
Egyszer talán a mai tolvajok is meditálni ülnek le a Filozófia kertbe.

Bp. 2008. augusztus 30.

*

Ki szolgált kit?

Komótosan szeletelte a bársonyos, kemény nektarint. – Hogy szerette Eszter – jutott eszébe. Már három éve lassan, hogy elment, s még mindig szokatlan, hogy nem két tányérra készíti a gyümölcsöt. Reggelenként a kávéval, teával együtt vitte be neki a szobába az idény gyümölcseit, mielőtt munkába ment. Kora este pedig együtt eszegettek hol a teraszon, hol a nappali méretes asztalánál. Évek óta üres a kicsi szoba. Az odaforduló gondolatok, a megszokott tevékenységek apró mozzanatai nem akarnak kiüresedni. Hányszor volt akkoriban türelmetlen, fáradt vagy morcos, de a „szolgálat" ellen sosem berzenkedett.
Szerette csendes nagynénjét, aki mindig meghallgatta, ha neki „szómenése" volt. Értékelte Gyöngy, hogy türelmesen hallgatja munkahelyi problémáit, zsörtölődését a világ disznóságai miatt, pedig talán nem is érdekelte, de ennek sosem adott hangot.
- Ki szolgált tulajdonképpen a másiknak – gondolkodott el Gyöngy. – Én szolgáltam neki azzal, hogy magamhoz vettem a támadás után, ami Csepelen érte a gyógyszertárból jövet? A hátulról érkező kemény rúgástól a járdára zuhant, sok dioptriás szemüvege össze-

tört, ahogy az arca is több helyen. A reklámszatyrot ragadta ki kezéből a támadója a pénztárcával, irataival, gyógyszerekkel.
Addig szépen ellátta magát, bevásárolt, friss ételt főzött szinte minden nap, varrogatott, TV-t nézett. Magabiztossága, ami romló látásával amúgy is gyengült, ettől kezdve vissza sem tért. Ezt követően fogadta el, hogy Gyöngyhöz költözzön.
- Én szolgáltam azzal, hogy bevásároltam, levettem a válláról az ügyintézéseket, melyek egyre inkább zavarba hozták, amikor nem igazodott el rajtuk.
- Vagy Ő szolgált engem amikor hálás volt, hogy elmosogathatott, rendbe tehette a konyhát, felvarrhatott egy gombot?
Ki szolgált kit?
Fontos ez? Egyformán megtettük ami tőlünk telt. Ez lehet, hogy néha kevés volt, de mégis volt! Jó szolgálat, két egyedül maradt asszony szolgálata a magányosság falakon túlra rekesztésére, egy kis családi összetartozás őrzésére.
Ó Eszter, milyen szívesen hámoznám most is a gyümölcsöt egy másik tányérra is, s eszegetnénk ezen az augusztusi délután, meleg napfényben az erkélyen.
Ma már van időm, ma már nem sietek, az egy tányért pedig elmosogatni sincs kedvem. Magamat szolgáljam? A másik embert szolgálni abban van valami kellemesen bizsergető jó érzés, még ha nem is tudatosodik a „szolgálat-tétel” közben, s még ha néhanap fáradtságként éljük is meg.
Egymás szolgálata a lélek munkája bennünk!

Bp. 2011. augusztus 17.

*

Szeretet-szolgálat

- Két dudás nem fér meg egy csárdában – támadt csattanósan az Anyja. Mintha szinte sosem értenék meg egymást. Pedig mind a ketten szenvedtek ettől. Egy-egy nagy csend után újra és újra próbálkoztak szelíd hangon indítani a párbeszédet, de a végeredmény mégis majd mindig ugyan az volt.
Több mint 30 éve „szolgálta" Anyja a családot kora reggeltől késő estig. Mosott, főzött, csutakolt, - ahogy Ő mondta, - s jókora szatyrokat cipekedett a piacról, hogy minden nap időre meleg ételt tegyen az asztalra. Cselédnek nevezte magát a családban, de az uralkodói szerepkört is magának kívánta. Nem úgy, hogy „oszd meg és uralkodj", hanem úgy, hogy mindent Ő végezzen, így a mártír szerep is az övé volt, az utolsó szó is, és a döntés is! Az inkább azért, mert Apja ráhagyta, vagy becsapta az ajtót és elment járni egyet.
Anyja uralkodói hangját viselte nehezen Anna.
Miután egy alkalommal olyan heves volt az összecsapás, hogy mindketten elsírták magukat, Anna mélyen gondolkodóba esett: - mit tegyek? Hagyjam rá, ne figyeljek rá gondolja csak, hogy ő uralkodik? Mert ez így borzasztó, ez felemésztő.
S akkor különösen békés belső sugallatot kapott: - Ne vitatkozz! – Ne akarj felülkerekedni rajta! – Ne gondold azt, hogy Ő uralkodni akar! De ne is zárkózz be, s ne is vonulj vissza sértődötten, megbántódva, vagy gőgösen!
- Hagyd, hogy elmondja! – Majd lejjebb megy a hangja, ha nem torkolod le rögtön.
- Hallgasd meg! – Észre fogja venni, hogy „hallgató" vagy.
- Fogadd el olyannak, amilyen! És szeresd! Szeresd…
Ne tegyél mást - Csak Szeresd!

A következő beszélgetés közben, a mindig egy szinttel magasabb hang higgadtabb árnyalatot kapott. Megállt egy pillanatra, s úgy folytatódott, mintha Anyja nem is értené mi történt.
Miután elmondta mondókáját, feszes arca megenyhült, zavartan és hálásan nézett rá. Két év múlva szólították el „odaátról", s ez alatt a két esztendő alatt hangos szó szinte nem hangzott el köztük.
Az „uralkodói" hanghordozás eltűnt a kapott, érzett szeretettől s megtelt a jó értelemben vett alázattal. Béke volt köztük. Könnyezve csókolta meg Anyja egész életében szolgáló kezét.

- Mi lenne, ha tudnánk úgy szolgálni, hogy nem akarnánk feltétlenül uralkodni is?
Ha ez a két dolog, - szolgálat és uralkodás – nem akarna kéz a kézben járni! Úgy szolgálnánk, hogy nem várunk cserébe feltétlen főhajtást, engedelmességet, viszonzást, saját véleményünk ellenvélemény nélküli elfogadását!
Úgy szolgálnánk párkapcsolatban, családban, közéletben, politikában, hogy szolgálatunk akkor is „szolgálat" maradna amikor már bizalmat kaptunk! Ez a szolgálat nem menne át uralkodásba,
- mert ezt a szolgálatot a Szeretet vezérelné,
- s a szeretet sohasem uralkodik!

Bp. 2011. augusztus 17.

*

Szeptemberi szorongások

Tegnap is ötször indítottam a számítógépet mindenféle trükkel, hogy induljon. Ebben a hónapban már kétszer volt szerelő is mellette.
Estefelé leültem, hogy gyorsan válaszoljak néhány levélre, majd a perui anyagot simogassam, javítgassam. A tv is váratlanul süket és vak oldalát nyitotta, tehát nyugodtan dolgozhatom. Bekapcsolom ezt az óriási találmányt, amivel olyan könnyű írni, javítani, sorokat áthelyezni. A jól ismert búgás, a felcsattanó vidám tilinkózás, majd érzem, s látom is, a gyors váltást a képernyő alján kukucskáló szemecskére, majd sötét lesz képernyő, szoba, fejem. – Hetek óta ezt csinálod! Miért játszik velem a technika? Gyors árammegszakítás, kábelellenőrzés, hiába. A képernyő sötét mint az éjszaka. Tehetetlenségemben sírni tudnék. Telefon, vezetékes, mert a mobil is különböző trükköket mutat napok óta. Nem értem, nem tudok vele mit kezdeni. Öreg vagyok én már ehhez, - morgolódom. Telefonban barátaim Angliából. Inkább „gyermekeim”. Banderas zseniálisan ért a számítógéphez, villamosmérnök. Próbál segíteni. Legalább az Ő kérdéseit értem, nem úgy mint a szolgáltatóét, s válaszaim alapján a hibát is mondja, mint egyes számú lehetőséget. Ez a telefon legalább némileg megnyugtat. Közben „tesóm” intézi a szerelőt holnapra. A stresszes napok nyomják a gyomrom. Miért nem értjük meg, s tudjuk megfelelő sebességgel követni ezt a hipermodern világot? „tanulni, tanulni..., - mondták az én időmben, most nem divat idézni. Önértékelésemben valami kis pozitívumot ad legalább, hogy szöveget szerkesztek, levelezek, de az egész világkezelés halmaz, csak addig szolgál örömömre, amíg hibátlanul működik. Ha porszem kerül a dolgokba, akkor a csi-

korgás úgy felerősödik a fejemben, hogy borzalmas zörejként élem meg, amiben tehetetlenül állok, mint Chaplin a híres filmjében, - szinte összetör a fogaskerék. Idegeskedem, kapkodok, szívem, gyomrom kibillen egyensúlyából és őrlődöm a fogaskerekek között. Miért kell ez? Ebben a korban nem elgondolkodva kellene üldögélnem a kispadon, vagy sétálgatni a parkban? Miért bőgöm el magam, mint 60 évvel ezelőtt, azon a szép szeptemberi napon, amikor először mentem az iskolába? Két suhanc bátyámmal vágtunk át a Szinva hídon, hogy az ismeretlen élet megkezdődjék számomra. Az iskola piros téglás épülete a tér sarkán alkotott valami zárdai zártságot. A tér szemközti oldalán a szép, arányos kis templom állt, ahová múlt év karácsonya előtt egy este elszaladtunk bámészkodni.
Ezen a szeptemberi reggelen pedig iskolás voltam. Álltam az elképesztő zsivajban az iskola udvaron. A fiúkat már nem láttam, hiszen ők már felsőtagozatos nagyok voltak. Olyan ijedt voltam, olyan kicsi és védtelen. Egy nagy fa állt az udvar sarkában, őhozzá araszoltam hátramenetben, hogy valami biztonságot, védelmet kapjak tőle. Jó érzés volt nekidőlni. S nála legalább elrejthettem annak a vékonyka kis háncsszatyornak a felét is, ami olyan rettenetesen megtépázta hajszálnyi önbizalmam is. Nem volt iskolatáskám. Anyu kórházban volt az iskolakezdést megelőzően is, így nem tudta még megvenni. Ígérte, rövidesen kapok. De ez a kezdés szörnyű érzés volt. Háncsszatyor! Mindenkinek van iskolatáskája! Pedig lehet, hogy nem én voltam az egyetlen, aki nem büszkélkedhetett szép iskolai felszereléssel,1952 szeptemberében. De én ezt nem láttam a folyton kibuggyanó könnyeimtől. Ó egek! Mi lesz itt, ide kell jönnöm minden nap erre a rettenetes helyre? Milyen lesz a tanulás? A gyerekzsivaj mint egy búra úgy borult a fejemre. Csak álltam a jókora hársfa védelmé-

ben ijedten, míg megszólalt az iskolai kis harang, jelezve, hogy megkezdődik.
A következő napokon is szép kora őszi napfény kísért az iskola félelmetes épületéig. Két nap múlva már a háncsszatyrot sem kellett rejtegetnem, kaptam egy kakaószínű, könnyű iskolatáskát. Egy könyv és egy füzet volt talán benne, nem is emlékszem, s hátamon vitte az én folyamatos szorongásom.

Szorongás, stressz hat évesen, a Vasgyári Állami Általános Iskolában. S most szorongok közel 60 év múltán, hogy nem felelek meg, hogy nem tudom megoldani, hogy nem értem, hogy tanulni kell, - hát sosincs ennek vége? De igen! Egyszer vége lesz, de addig folytonfolyvást tanulni kell! Tanulni..., tanulni...,
Legfeljebb egy kis erőgyűjtésért megtámaszthatom a hátam egy öles fa törzséhez.

Budapest, 2011. augusztus 31.

*

A Szépség korszaka... (Részlet készülő kötetből)

„A Szépség lesz az új Evangélium" - talán jól emlékszem, jól idézem? Dosztojevszkíj írta, ha igen, annak már jócskán elmúlt száz esztendeje.
Szépség! Sok millió lelki vaknak nyitja majd meg a szemét egy különös ragyogás; a felismerés!
Rútság, szenny és szemét - száz éves uralmad lejár!
A Fény-Kapuit nyitogatja egy új szellemiség; a Szépség korszaka következik!

Eleged kell, hogy legyen a gondolat okozta, a szó adta, a cselekvő ember megvalósította romboló, pusztító, lélek-sorvasztó mérhetetlen szennyözönből! Eleged kell, hogy legyen!
A fű ugyanis most is sarjad tél végén, virág is bújik hó alól, kinyílik káprázatos pompával nap-cirógatásra. Madarak örvendenek gyönyörű dallammal, nyújtózó fák ágain köszöntve a friss leveleket, a kobalt-kék eget. Sürög-forog kövek között a kék hegyekből érkező hűs, tiszta patak. Tükrében illeg a gyenge nád, kalapot emel a szépség előtt a keserűlapu, amikor a víz-tükréből a bájos őzgida visszatekint csodálkozón.

Ezek a szépségek itt vannak idők kezdetétől.
Örömmel alkotott szépségek, a mi örömünkre teremtve!
S mi már nem örülünk. Nem látjuk a mérhetetlenül sok erő- és örömforrást.
Rohanunk mint a mérgezett egerek, s telve lelkünk, szívünk, gyomrunk a mérgeinkkel. Ez ébreszt, ez uralja napunkat, s ezzel térünk nyugovóra.
Méreg – ködös, szmogos, átláthatatlan reggeleken. Mosoly nélküli elrohanással, fáradt, kalandozó, gondokkal telt elmével. Szemetes kukák szétszórt tartalmát lépjük át álmosan, zsúfolt járművön szorongva feszülünk egymásnak visszafojtott indulattal,
vagy egykedvű érzéketlenséggel sótlanul, szótlanul. Eldobjuk a cigarettát mielőtt felszállunk napunkra, s lábnyomunk hulladékot hagy mindenhol, eldobott zacskók, kiürült palackok sodródnak mellettünk, nyomunkba erednek.
Maszatos, összekarcolt, festékkel fújt ablakokon nem nézünk ki házakra, kerítésekre,
kapukra, mert torz, idétlen ákom-bákomokkal, vad színekkel bemázolt szennyfoltok csupán. Talán egy szennyfolt-folyam miatt nem nézünk egymás szemébe

sem. Lehet, bántja saját lelkiismeretünket, hogy a tegnap tisztára meszelt házfalak reggelre ismét egy tobzódó, nyelvet nyújtó „romboló" által beszennyeződtek. Ahogy egy dúlt, sötét gondolat apríthatta a buszmegálló üvegfalait is hatalmas üvegcserép halmazzá. Mindez Tiéd volt, az enyém, a Miénk.
Napközben dolgod végezve araszolsz a kígyózó kocsisorban. Ha lassításra vagy kényszerítve dühös arc mered rád a másik járműből. Jó, hogy nem látod sajátodat. Jó, hogy nem látjuk egymás gondolatát!
A gondolat ott van kifeszítve óriás plakátok szörnyű erdején. Hogy állhassanak talán fákat vágtak ki, talán madártanyás, kákás tavat töltöttek fel. A gondolat ott van a TV-műsorok szennyáradata mögött, a filmek gyilkosságot, pedofíliát, rablás-trükkjeit „nevelő" kockáiban. Ott a híradók „kék-fényt" túlszárnyaló, sötét emberi tetteinek pörgetésében.
A gondolatok a pénz körül, a megélhetés körül, az adósság körül, a megtorlás körül forognak!
A szó ettől ideges, ingerült, feszült, durva, vagy elviselhetetlen.
S a cselekvés folyamának ezek a forrásai.
S ezek homályosítják vagy vakítják meg a szemet a Szépségre, teszik süketté a fület a harmónia dallamára, a halk zenére. A dübörgéstől, az őrültté hangosodó zajtól a halk szó, a halk muzsika már nem hallatszik!

Egy évszázad hajtotta magát gyűlölködő gondolataival háborúk borzalmaiba, öldöklő emberirtásba, szómocsok és szeméthalmozásba, természet rombolásba, erdők, vizek tönkretételébe, a levegő éltető adományának beteggé tételébe.

Lejárt! Lejárt! Lejárt a **r**út, a **p**usztító, a **r**omboló világ évszázada!

Így folytatva együtt pusztulunk Földünkkel!

A Föld képes a megújulásra!
S nekünk embereknek, - Embereknek - is képesnek kell lenni rá! Meg kell újulnunk!
Meg kell látnunk a Szépséget!
A Szépséget, melyeket a kezdetekkor kaptunk! A Szépséget, ami ajándék! S amit elfeledtünk, elcsúfítottunk, elpusztítani igyekeztünk!
Nyissuk ki a szemünket!
Nyissuk ki a szívünket!
Fényezzük ki gondolatainkat December gyertyáival!
Gondoljuk át szavunkat, csendesítsük le hangunkat!
Cselekedeteink irányítását adjuk át a Szeretetnek!
A szeretet legyen ami megnyitja szellemünket a Szépségre,
Ami megnyitja fülünket jóságra, ami
segíti cselekedeteinket az adásra, az építésre, a tisztulásra, a tisztításra, a megelégedett békességre.
Belső Szépségünk ragyogása fog visszatükröződni Földünk Szépségében!
A Szépség legyen egy Új Evangélium!

Bp. 2011. december 7.

*

Népszámlálás
(Kr.után 2011-ben)

- Mária nézted a TV-t? Az újság, a rádió, minden a népszámlálást szajkózza.
A posta is hozta a nyomtatványt. Majd keresnek bennünket számlálási biztosok.

- Népszámlálás – megint csak egy fölösleges pénzkidobás! Mindig kitalálnak valamit…

- Azt tudod ugye kedvesem, hogy nekünk el kell menni Becsehelyre, mert ott születtem, így csak ott kerülhet sor a regisztrálásunkra?

- Becsehelyre - Nádudvarról? - Neked elment az eszed József! - Csak nem gondolod, hogy télvíz idején, várandósan keresztül utazom az országot? Arrafelé InterCity sincs, a hideg, koszos személyvonaton zötykölődni, képes lennél….? Ó Egek!

- Esetleg mehetünk a Skodával.

- Józsi, nem vagy magadnál, két éve nem volt beindítva sem az a járgány a rohadt drága benzin miatt! Meg a szemed is gyengült, tán a jogosítványod is meg kellene újítani! – csattant fel újra Mária.

- Mária. Valahogy csak mennünk kell.

- Tőlem akár szamárháton is mehetsz, én biztos, hogy itthon maradok!

- De Mária, Törvény van rá, hogy…

- Nem érdekel engem a Törvény, mást sem tudnak, mint 4 évenként új törvényt gyártani az Országnak házában, a nép meg oldja meg ahogy tudja amit az a farizeus népség ott kitalált.
Az orvosom is itt van. Becsehelyen már tán Anna néni, a bábaasszony sem él. Egy szerencsétlen orvosi rendelő sincs, nem hogy kórház, vagy szülészet.
Te tőled akár egy istállóban is megszülhetnék! - Megváltó Isten ezek a férfiak!

Nem hiszem el, hogy ennyire terjed ki a figyelmed Józsi, amikor a gyerekünkről van szó!

- Mária, kérlek csendesedj le. Valahogy megoldjuk. Aludjunk rá egyet!

- Én egy tapodtat sem megyek, azt elhiheted!

- 50 ezer Ft pénzbírságot kell annak fizetni, aki nem tesz eleget állampolgári kötelességének – érvel újra József.

- Azt értik, büntetni, meg pénzbírság! Hány bőrt akarnak lenyúzni az emberről?
Még hogy ötvenezer forint! Huh! Óh egek! Nem elég, hogy szülök majd egy gyereket, úgy is folyton a demográfiai hullámmal hozakodnak elő!

- Jól van! Jól van, ne idegesítsd magad fel, még megárt a gyermeknek! Megmondta az orvos, hogy semmi idegeskedés, semmi cigaretta.

- Hát lehet itt nyugodtan az ember?? Ötven ezer forint. Mindig rajtunk csattan az ostor!

- Pihenj kicsit kedvesem! – mondja csendesen József, s beballag a deszkákból ácsolt fészerbe.

- Mária! Lecsutakoltam a Skodát, indul is, - kora hajnalban kellene útra kelni, hogy estére odaérjünk. Betettem egy meleg takarót.
Szép teliholdas az este!

Bp. 2011. december 11.

*

Levél a Barátoknak!

Holnap lesz a Téli Napforduló! Ez azt is jelentheti, hogy kezdődik a tél. De ha a másik oldaláról nézzük, akkor e mondat telve van reménnyel, valami újnak a születésével, hiszen túl lépünk november komor, szürke, ködfátyol mögé bújó nappalarcán, s az év leghosszabb éjszakáin.
Ettől a naptól kezdve minden további nappal több fény uralkodik, ami jó hatással van testre, lélekre. A tiszta, sziporkázó, szánkázó hideg inkább jó kedvre deríti az embert, mint hogy letörné! Hisz a hóviharban is ott van, hogy nemsokára vége lesz, s hogy februárban már tavasz bujkál a kertek alján!

A család, a közösség, s egy ország életében is vannak, lehetnek hullám hegyek, hullám völgyek. Ha egy család szeretetben együtt van, akkor képes túlélni a mélypontokat. Ha egy társaság széthúz, vagy szétbomlani látszik a jó baráti légkör, akkor a higgadtság, az értékek újrafelfedezése, az egymást erősítő összefogás szintén Napfordulóhoz vezeti a társaságot. Ahogy az ország gondjain, mély, sötét időszakán is hasonló értékek segíthetnek a túlélésben, hogy megérhesse a Téli Napfordulót. Innen számítva minden nappal több fény segít bennünket az akadályok, viharok átvészelésében, a továbbjutásban, az életben maradásban, majd a megújulásban.

Ezt kívánom a 10 esztendős /kis kamasz/ Barátok Verslistának. Élje át a Napforduló csodálatos, örökkön-örökké tartó forgását. Mélypontról tudjon mindig magaslatok felé indulni, bízzon a köd feloszlásában, ne csüggedjen el. Ne csüggedjen el akkor se, ha nem telik

kiadványok megjelentetésére. Hiszen a „Barátok” lényege talán nem is ez
- feltétlenül!
Mindenki számára nehezedik a mindennapi élet. Biztató, optimista, egymást erősítő, támogató versekkel, írásokkal jelen lenni, - „tavasz-várást” jelent.
Minden nap hosszabban lesz világos, minden nap közelebb vagyunk a megújuláshoz!

Legyen szép, új célokat kitűző, vagy régieket dédelgető ez a nap, s az elkövetkező napok még inkább!

BOLDOG KARÁCSONYT KÍVÁNOK MINDNYÁJATOKNAK, CSALÁDOTOKNAK
Békességben, Szeretetben!

Szeretettel
Gizella

Bp. 2011. december 19.

*

Csalódás

A Televíziónak már csak néhány csatornáját vagyok képes nézni, mert minden érzékszervem tiltakozik a sok silány, lélekromboló, idegessé, zaklatottá tevő hírek, filmek, műsorok láttán.
Egyik, többnyire nézhető csatorna számomra a Travel – utazás műsorok, világot bejáró, világot bemutató képei.
Uzsonnámat tálcára rendezve bekapcsolom a készüléket.

A képernyőn Cuzco - a hajdani inka főváros „párnás” lekerekített kövekből épült házaira ismerek rá.
Fiatal pár jár a szűk utcákon, s méltán lelkesedő szavakkal ismerteti a város múltját, szépségeit, különlegességeit.
Másnap már tovább is indulnak az Orient-kényelmét nyújtó vonattal a világ egyik csodája felé. Talán három és félórányi út ez az Urubamba folyó völgyének látványában gyönyörködve, elámulva az óriás hegyek, az inkák utódai által is Szentvölgyként tisztelt vidéken, hogy végül elérjék a csúcsot, az élmény, a látvány, az út csúcspontját, Machu Picchut. Fiatalok! Nászúton vannak, s utazásukról készült az úti film, hogy bemutassák a világ számtalan országában. Telve vannak izgatott várakozással a nagy élmény befogadására.
A Cuzcó-i vonat végig kanyarogva a fantasztikus vidéken Ollantaytambóig megy, innen indul a Machu Picchu lábához a kék vonat. Ez már szorosan a rohanó, mázsás kövek mellett fodrot vető Urubamba völgyben fut, két oldalról szoros a hegyek ölelése. A fiatalok a Machu lábánál lévő erdőbe-bújt hotel luxus bungalóiban szálltak meg, ami minden porcikájában természetes anyagokból, környezetbarát, környezetkímélő termékekből épült. A hegy lábától - kis busszal - a világhírű, Világörökség családjába tartozó Machu Picchu derekáig jutnak egyre felfokozottabb kíváncsisággal. Innen tovább már csak gyalogos út vezet az „Elveszett város”-nak nevezett Machu Picchuhoz, az „Öreghegyhez”. A gyalogút felfelé még a két fiatalnak is láthatóan rendkívül fárasztó a ritka levegőben. Lihegve, mosolyogva mennek mind feljebb, mind magasabbra, ahonnan majd szemük elé tárul a világ egyik legtitokzatosabb, legegzotikusabb látványa, a fantasztikus romváros.

Megmászva a töredezett élű, több száz éves lépcsőket, a szirtek szélén haladó szerpentineket és az elképesztő teraszokat végre fenn állnak! Fent vannak a magaslaton, megtették a nehéz utat, előttük az inkák titokzatos városa - és - és a kép, amiért mindezt megtették - láthatatlan! Láthatatlan, mert lassan úszó pára-köd-és felhőcsomók telepednek az előttük- alattuk lévő völgysíkra, s elrejtik szemük elől a
Csodát. Állnak! Érezni a csalódottságot. Könnybe lábad a fiatal nő szeme, mosoly mögé próbálja rejteni csalódottságát, - főleg a TV kamera miatt.

- Nagyon sajnálom őket!
Átérzem ezt a pillanatot. Hiszen átéltem, de az ellenkező formában. Végtelen hosszú út után, minden erőmet igénybe vevő gyaloglás, hegymászások után ott voltunk ezen a helyen. Az odavezető úton hat-hétezer méteres hegyek látványa, különleges teraszok, egy nép kultúrájának minden színe ragyogott és erőt adott. Mi is végignéztük az Urubamba folyó szelíden-vad szépségét, elindultunk felfelé, s amikor fent állva a verőfényben feltárult A Látvány – megnémultunk. Álltunk, majd önkéntelen mozdulattal átöleltük egymást a mellettünk álló útitárssal és sírva fakadtunk.
Órákig nézhettük a hegyek, a városrom harmonikus, titokzatos szépségét, szakrális épületeinek falait a ragyogó napsütésben.
Machun mindkettő ritka ajándék. Általában 2-3, maximum 4 óra idő jut a turistáknak a fenntartózkodásra, s igen gyakori a filmen látható ködös, felhős takaró, ami a városromra a hegyek derekára, csúcsára telepszik, elrejtve ezzel mindazt, amiért oly sokan olyan fárasztó és hosszú utat megtesznek!

Hányszor vagyunk úgy, hogy erőt, energiát, pénzt nem kímélve feljutunk életünk csúcsára, s a csúcsról még sem látjuk meg a Szépséget, a Látványt, a Célt!
A cél, a kép rejtve marad! S akkor csalódottak vagyunk, mert nincs időnk megvárni, hogy kiderüljön az ég, nincs több lehetőségünk, hogy még egyszer feljussunk ugyan oda.
Ilyenkor legfeljebb a képzelet marad!
Vagy az az érzés, hogy Megtettük!
Megtettük az Utat!
Hogy a cél, a kép kinek és mikor mutatja meg magát, nem tudjuk, de ettől még megyünk, feljutunk! Mert menni kell, mert fel kell jutni!
A felhő csak felhő!
A napfény bármikor képes eloszlatni!

Én minden esetre köszönöm azt a csodát és lehetőséget, hogy úgy állhattam ott, hogy ragyogott a fény a hegyeken, templom-, áldozóhely és épületek szilárd bazalt-kockáin, csicseregtek a madarak, fehér lámák sétáltak mellettünk. Machu Picchu teljes szépségében mutatta meg magát!
Szememben, lelkemben őrzöm a képet, a békét, a hangulatot.

Bp. 2011. december 19.

*

Az igazi elismerés

Nehéz Karácsony és Szilveszter volt l982 telén. Felváltva ültünk Apám ágya mellett. Az, hogy ezen az őszön

már nem vágyott kicsi tóparti horgász-házikójába, nem kívánt a vízparton üldögélni merengőn, rossz jel volt.
Karácsonykor már nem volt ereje felkelni. Az erőltetetten lenyelt néhány kanál halászlé, zöld folyadékként buggyant ki belőle a hirtelen odatartott fehér lavórba. Amikor néhány pillanatra tudata tiszta volt, halkan, szomorúan kért elnézést, hogy elrontja nekünk a karácsony-ünnepet.
Karácsonyok, karácsonyok, mintha mindig próbára akartál volna tenni bennünket. S ezeket a próbákat sorra-rendre elveszítettük volna korábban. Szegénység, buta viták, apró vagy nagyobb kudarcok okozta idegesség, feszült át a karácsony esteken. Mire gyertyagyújtásra került a sor, ezek a feszültség-szálak elszakadtak.
Ezen a karácsonyon éreztük, hogy Apának nagy koppanásokkal ketyeg az órája. Ott voltunk mind a négyen, együtt voltunk. Letöröltük a homlokát, újra és újra kivittük az edényt a váladékkal, csendesen néztük ahogy kimerülten elpihent kis időkre, s talán valahol máshol járt a „fájdalommentes övezetben".
A fiúk különböző módon élték meg a nehéz órákat. Feri csendes együttérzéssel, szemében összegyűlt mély megrendüléssel, Gyuri az „elterelő hadművelet" praktikus tanácsaival, a mégis ünnep van humorával enyhítette Anyu fáradtságát, titkolt félelmünket.
A két ünnep, - Karácsony, Új Év - összeért, s a helyzet nem javult, s nem is romlott drasztikusan.
Januárban, majd márciusban három-három hétre kórházba vittem Aput, hogy Anyu némi levegőhöz jusson s átaludhasson néhány éjszakát.
Kitavaszodott! Április volt.
Ezen a tavaszon Munkaérdemrendet kaptam. Születésnapom volt!
Másnap hazautaztam.

„Apa boldog lesz!” – „Apa boldog lesz!” – zakatolt fejemben a vonat kerekeinek kattogása.
A szobába besütött a nap. Apu arca sima volt, mosolygott amikor meglátott. Őrült! Már többnyire nincs itt, mondta Anyu szomorkásan, de most egész jól van.
Elővettem a kis bordó dobozt, kinyitottam és elétettem. – Ezt kaptam Apu – kormánykitüntetés!
Ezt Apuéknak is köszönhetem. – Együtt kaptuk Papa.
Apám nézte a szalagos érdemrendet, megfogta a kezem. (Úgy éreztem, hogy mindig is fogta!) - Jó gyerek vagy – mondta nagyon halk hangon. – Jó gyerek vagy! „Jó jány”.
Ez az elismerő mondat nekem többet jelentett mint az érme és az oklevél, amit hosszan ott tartott gyengülő mozgású mellkasán.
Egyik kezével a kezem fogta, másikkal a kitüntetést. Halvány mosollyal szájszögletén elszenderedett. Este visszautaztam. Két nap múlva este nyolc-óra után kevéssel pár percre elnyomott a fáradtság. Talán tíz percet szenderegtem. Arra ébredtem, hogy Apám megsimogatja a homlokom. – Álmodtam, gondoltam. Megnéztem az órát, negyed kilenc. – Telefon csörgött. Bátyám hívott; Apu elment!
Nekem a mosollyal, s a halk elismeréssel maradt meg – Jó gyerek vagy!

Köszönöm Apa, hogy „Kitüntettél” mielőtt az égi mezőkre sétáltál.

Bp. 2011. december 27.

*

TÉLI CSIPKEBOKROK

Több mint két évtizede - magam teremtette - hagyomány, hogy a Szilvesztert követő Új Évi reggeleken, Velencére indultam. Ha száraz volt az út, s netán a napfény is útitársul szegődött, akkor kikötöttem a garázsból kis fehér kocsimat, s „gyí-lovam, gyí betyár" - irány a tópart. Ilyenkor a befagyott tavon korcsolyázott a fény, köröket rajzolt a megfagyott széljáték az öblöcskékben. Ha a késő délelőtti órákban már korcsolyázó gyerekek is érkeztek szüleikkel, akkor eljátszottam a gondolattal, hogy forró teát, kávét kellene kínálnom. Ha titokzatos ködsállal tekerte körbe magát az Új Év első napja, akkor vonattal indultam, hiszen az is néptelen volt szinte. Az állomástól nekivágtam a pár kilométernyi útnak, s pirosra csípett arccal, elégedetten értem a kisházhoz.

Ezt a hagyományt múlt évben is megtartottam, de úri dolgom volt, szép ezüstszín terepjáróval repített le a Testvéri jóság.

A Kilátó-domb felé kanyarogtunk a szerpentinen, a parkolóhoz. 2011. Új Év napján a Bence hegy olyan volt, mintha porcukros dobozba mártották volna a frissen sütött mézeskalács-ágat, mintha szilveszter éjszaka teleszórták volna apró csillagokkal.

A gerleszín-háttérből szemérmesen csillogtak a hűséges levelek, zúzmara-csillagrügyeket bontottak a legcsenevészebb kis ágacskák is, pompázott minden, mint

valami királyi esküvőn. Csend volt, mint egy néptelen templomban, ahol csak az angyalok szárnyainak puha remegése hallatszik. Lenyűgözve álltunk meg a csillaghullást őrző csipkebokrok előtt. Pici, piros bogyók kandikáltak ki a zúzmara-prém sapkák alól.
Kattogtattuk a fényképezőgépet, a mobilt, hogy mindennel megőrizzük a sziporkázó csendvarázst.
A Kilátódombra nem is jutottunk fel ismét ez év utolsó napjáig. Elszaladt az esztendő. 2011. utolsó napján, Szilveszterkor enyhe volt az idő. A nap is mindent elkövetett, hogy ki-kinézzen az inkább tavaszt idéző felhők közül. Sokan választották útiránynak a Bence-hegyet, gyalogosan, babakocsival, öblös-hangú motorjószággal, gépkocsikkal.
Bekanyarodtunk a jól ismert, tágas parkolóba, ahonnan évtizedek óta ugyan az a kedves kép, a nádas-foltos tó tárult elénk!
Első pillanatban észre sem vettem a változást. Amikor felhívta rá Terike a figyelmet, döbbentem meredtem a merénylet-nyomaira; A tóra néző Bence-hegy homlokát kettéhasították, a sebet murvával szórták be, s „Magánúttá" nyilvánították, hová avatatlan nem léphet be. Eltűnt a parkoló korlátjának egy része, melynek mindig gyönyörködők támaszkodtak. Eltüntették, hogy a magánútnak, az építkezéseknek, s az ahhoz közlekedő - gondolom méretes - járműveknek helyet biztosítsanak! ITT fent az ország második legnagyobb tavának kilátójánál! A hegy homlokát mielőtt „bezúzták" volna, a tövises csipke-rózsa bokrokat, kedves, öreg göcsörtös gyümölcsfákat, fiatal cserjéket ki kellett pusztítani – tövestől!
Mindez azért, mert felterpeszkedett a csúcsra egy ízléstelen, hivalkodó, tájba nem illő épület. S a másodikhoz, s talán a harmadikhoz is feltornyozták már mellette az építőanyagokat.

Mindazt, amitől majd soha többé nem lehet a vadas-bozótostól lenézni a tóra!
A köves út elején ott állt már a tábla”Kizárólag az ott lakók hajthatnak be”. Táblát tudunk építeni! Olyan gyorsan és olyan mennyiségben, s olyan meggondolatlanul, hogy ha facsemetéket ültetnénk ilyen gyorsasággal, mi lennénk a világot oxigénnel ellátó nagyhatalom. Fuldokoltam attól az érzéstől, ami e változás láttán fojtogatni kezdett! Egyszerűbben, a dühtől.
Kedves Tó! Mivel érdemelted ki az ilyen Gazdákat /s most nagyon megtiszteltem őket szándékom ellenére/ akik az esztendő végére már tönkrezúzták odalent a vízpartodon a szép gyepű szabad-strandot, a lakosok segítségével örömmel ültetett sok-sok virágágyást, elpusztították a víz-menti hűst adó, terebélyes lombú fákat, a nem is oly régen elkészült kerékpár utakat, hogy helyettük felhúzzák az út és víz közé a beton-sárkánykígyó förmedvényt. Eltakarták az úton lévőtől a szép kilátást, elvették a szabad-strand szabadságát, hogy beton bevásárló utcát húzzanak a helyére, - ami tavasz óta félbehagyottan mered a semmibe!
Úgy látszik ez az esztelen folyamat megállíthatatlan. Eladták az egyetlen kis tájházból kialakított „Halász múzeumot”, lekerítettek a víz felé minden lekeríthetőt, mint az északabbra lévő strand előtti füves teret.
A Bence hegyről eltűntek a szőlők és gyümölcsösök!
Igaz, - a szomszéd „falvakban” - Aldi, Penny és Spárék árulják gyümölcseiket, zöld-mangót, öreg banánt. Nekem savanyú a szőlő.
Kedves falum, - mert lehet hogy sosem leszel igazán város ezektől a roppant előnytelen változásoktól sem – lefejtenek rólad minden bájt. Olyan vagy lassan, mint egy ráncos, öreg hölgy, akire mindenáron flitteres koktél-ruhát akarnak felaggatni, - mert hogy az a divat!

Eltűnik karakteres arcod, ahogy eltűntek gyönyörű, szerelvény-hosszan sorakozó öles hársfáid az állomáson.
S lám most a homlokod is sebes, s a kilátásod is korcs lesz!
Milyen kilátásaid vannak szépséges, bájos, egykori halászfalu?
Kilátástalan kilátásaid!
Az emberléptékű, tájba, környezetbe illő, ízléssel és szeretettel védett környezet fejlődhet, /van rá millió példa Európában és a világon/ haladhat a korral, de a mohó, nagyzoló, senki véleményére nem kíváncsi ízléstelenség egyszer lángba boríthatja a még megmaradt, csendes csipkebokrokat!

Bp. 2012. január 1.

*

Isten ujja

A testvérek egy évben legalább kétszer találkoztak. S ezt igazán jó aránynak tekintették, hiszen az ország három pontján laktak. Ella néni Sárospatakról érkezett Karácsonykor, Sándorka Zalából, hogy Pesten Veránál, a legidősebb testvérnél együtt legyenek az ünnepekben. Mindhárman egyedül éltek már több mint húsz esztendeje.
A „lányok" a 85 évük felé közeledtek, öccsük a 79-et taposta. De azt még oly fürgén, hogy a „hegymenetben" nem igen tudták követni a fiatalok sem.

Nyáron pedig a zalai dombok lábához üldögélő, kicsi erdőszéli házban volt az együttlét. Százszor elmondott emlékeik felidézésével töltötték a forró délutánokat. Karácsony, vagy nyáridő, mindig rengeteg mondanivalójuk volt egymás számára. Az apró részletekre nem egyformán emlékezve, gyakran kisebb vita támadt köztük, hogy hogyan is volt…

Viták, megemelt hangok is voltak persze, de az mégis valami csoda volt, ahogy a legkisebb fiú tisztelte és szerette nővéreit, s ahogy a lányok szerették öccsüket, aki az egyetlen fiú volt a családban. Hét lány és egy fiú akik együtt élték meg a két világháború között a magyarországi szegénysors minden kínját. Kifacsarhatta volna őket a rengeteg megpróbáltatás, de amikor így együtt látta az ember őket, vagy velük tölthetett néhány órát, akkor olyan érzése támadt, hogy egy régi úri család, gondtalan életű „szépkorúi" kacarásznak a lombok alatt. S olyan esetről nem tudtunk a családban, hogy ha valamelyiküket baj érte, ne segítettek volna egymáson gondolkodás nélkül!
A segítés mindig kéznél volt!
- Az én nővérkéim az Anyát pótolták – emlegette mindig Sándor! És ilyenkor mint a kis bugyogó forrás indult meg belőlük a szó. A felszínre habosodó emlékek fodrai táncoltak ahogy beszélni kezdtek „azokról az időkről". – Amikor Áldott jó Anyánk meghalt, én csak négy éves voltam – mondta Sándor, amit a lányok is nagyon jól tudtak, s ők is azonnal közölték az életkorukat. – Vera 9 esztendővel volt idősebb öccsénél, és Ő vette át az anyai szerepet húga és az egyetlen fiúcska mellett. Az idősebb nővérek már mind kiröppentek a szülői házból, kit erre, kit arra vetett a sors cselédnek, feleségnek.

És a gyerekeket megsajnálta egy nagyon jóravaló lány, aki miattuk hozzá is ment feleségül a nem túl jó hírnévnek örvendő, de még mindig jóképű apjukhoz.
Mostohánk, soha nem volt a mostohánk, mert olyan jóságos volt mint Anyánk, és úgy is bánt velünk, mintha az Ő magzatai lettünk volna – erősítették meg mindig mindhárman.
Nagyon szerették nevelőanyjukat – s ez a szeretet ott volt a 80-as éveik közepét taposó „lányok" törtfénnyel felcsillanó szemében.
Amikor azon a napon elindultunk Lacföldére Anyámmal – kezdte Sándor a jól ismert történetet – Anyjának nevezve mostohájukat, mert az Édesanyjukra ő nem is tudott visszaemlékezni – meleg volt, olyan fülledt, színtelen meleg. Már csak két km-nyi út volt előttünk, amikor Anyám mondta, hogy üljünk le a kanyarnál a nagy fa alá, mert valahogy nem jól érzi magát. Leültünk, Anyám megtörölte a homlokát, keze erőtlenül esett a kötényére. – Szaladjak előre orvosért? – kérdeztem. – Ugyan gyerekem, 'iszen mindjárt jobban leszek, csak egy kicsit pihenek. Pár perc telt el, de Anyánk nem mozdult, feje kissé félre volt billenve, csendes lett. Nagyon rossz érzés fogott el, láttam ahogy kimegy az arcából minden vér, feje még egy kicsit előrebillen és mozdulatlan lesz. Megráztam hűlő kezét, kiáltottam, majd mellére borultam és zokogni kezdtem, - Édesanyám, Édesanyám ne hagyjon itt! Ne hagyjon itt! Rettenetesen féltem, hogy mi lesz most, mit tegyek?
Kilenc éves voltam, s második Anyánk is elment, itt hagyott. Merre fussak, vissza a faluba, vagy Lacfölde felé? - Nagyságos NagyÚristen most segíts kiáltottam ahogy az égre néztem. És a kék égen egy hatalmas, hófehér kéz volt, négy ujja begörbítve, a mutatóujjával pedig Lacfölde felé mutatott. Tátott szájjal, könnyektől lepett arccal meredtem erre az égi kézre. Felugrottan

és futni kezdtem arra felé amerre az Ujj mutatott, hogy hívjam az orvost. Isten keze, Isten ujja volt az – én mondom!

A beállt csendben Sándor lassan töltött saját termésű borából a nővérkéinek. A késő délutáni nap szelíden csillantotta meg sugarait a poharak oldalán.

Bp. 2012. január 1

*

Áramböjt

Csendes, dermesztő hideg nap volt. A médiák figyelmeztették a vérkeringési- és szívproblémákkal bajlódó időseket, hogy ne menjenek ki a szabadba. Én is „szépkorú" lévén, s hogy ráadásul szófogadó is vagyok, itthon maradtam. Végre írhatok – gondoltam – de egy porszívózást azért megejtek. Ez a művelet nem tartozik kifejezetten a kedvenc szórakozásaim közé, de sokat segített, hogy az utána kilátásba helyezett viszont igen. Rövidebb idő alatt végeztem a dologgal mint máskor. Tömzsi kis gépem a papírdoboz házikójához vittem, majd visszaléptem a szobába, hogy zsinórját is visszahúzassam vele ezüst gyomrába. Akkor csapott meg a konnektor felől az égett szag. A porszívó villás csatlakozója tűzforró volt! Teringettét!
Nem örültem a váratlan fűtés kiegészítésnek.
- Azt hiszem jövő héten villanyszerelőt kell hívnom, hisz Karácsony táján a lámpa égője is beleégett a foglalatába.

Mielőtt a számítógéphez ültem volna, a „jelenséget” megosztottam praktikusan gondolkodó Tesómmal.
Hát Ő megrémült, s kérte, intézkedjem még ma! Ha nem, Ő küld valakit. Néhány telefon, s már meg is kaptam az ígéretet a másnapi szerelésre.
Közben eszembe jutott az elmúlt éjszakai „figyelmeztető-álom”, s egy másik aggódó telefon a napokból; hogy nincs semmi baj nálam, mert valami rossz előérzet miatt keresnek.
Lassan húzódott a szürkület az ablakhoz. Erőltetni kellett már a szemem, hogy lássak. Befejeztem a kézírást.
Sem a számítógépet, sem a TV-t nem kapcsoltam be, nem gyújtottam lámpát, nem hallgattam zenét megnyugtatásul, nem forraltam vizet teához.
- Akkor ma áramböjtöt tartok – mondtam magamnak.
A gáz felerősítette magát a konvektorban, magasra lobogott. Én lepihentem a késő alkonyatban, s néztem az utcai lámpa fénye rajzolta mintákat a mennyezeten.
Gyermekkoromban ez olyan természetes volt, hogy a lakásban vacsoráig nem égettük a villanyt. Sötétben hallgattuk a kis néprádiót. Spórolni kellett.
A meleg is csak a konyhára korlátozódott. A csikótűzhely fekete testének ajtaján világítottak ki a vörös lángnyelvek.
Lefekvéskor hideg ágyba bújtunk.

40 éves ez a ház is, biztosan elöregedtek a vezetékek. Hiszen a tárgyakon, szerelvényeken ugyan úgy fog az idő mint rajtunk, embereken.
Lehet, hogy ki kell cserélni /a vezetéket, nem engem, mosolyogtam el a gondolatra/.
40 esztendő alatt rettenetesen sok minden változott. Akkor szinte üres volt a lakás. A szülői házból hoztam magammal egy lemezjátszós rádiót, majd jött egy TV, gazdagodtunk egy hűtőszekrénnyel /a frigidaire szótól a hi-

deg rázott/, majd családtag lett a mosógép, s egyéb árammal működő kütyük. Ma nagyteljesítményű porszívó takarít nálam, asztallap nagyságú képernyőről, hatvan-akárhány csatornáról sugároz a TV, amiről nem hogy negyven éve, de huszonöt éve sem mertünk álmodni.
Most szinte egész nap bekapcsolva a számítógép, miközben inspirál a CD-ről a megfelelő zene. S ez mérhetetlen számú lakásban /már ha van/ hasonlóan működik.
A lámpákat égetjük, ha kell, ha nem, s zsinór-erdők vezetik, adják az áramot. S hogy csak egy kapcsolás, mindez olyan természetes, mint a levegővétel. Oda sem figyelünk. Ettől váltunk pazarlókká! Lassan kifosztjuk a Föld energiáit!
Legalább egy-egy nap mindnyájunknak „áramböjtöt" kellene tartani. /A csendböjtöt már ajánlottam néhány éve zajártalom ellen/.
Így elpihenve, egy idő után jóleső nyugalom szállja meg az embert. Nem hallja a katasztrofális híreket, nem érez kényszert, hogy megnézze a leveleket elektronikus postájában, nem készít még egy kávét, nem keresgél a hűtőben második vacsorát.
Csend van, jó hideg téli csend.
Jó emlékezni, jó elmélkedni.

Az utcáról beszűrődő fény tovább rajzolgatja a tapétamintákat a falra, ahogy megkoccantja a faágakat.
2012. decemberre a „világvége-jósok" három napig tartó sötétséget ígérnek a Földre!
Én most „bemelegítő-edzést" tartok!
- Ha igazuk lesz, akkor lesz miről elmélkedni – az Emberiségnek!
- Ha nem? ... Akkor is!

Budapest, 2012. február 4.

*

A tihanyi Hold-leány (Mese pályázat)

Sok-sok ezer évvel ezelőtt, még amikor tenger borította a vidéket, majd a hegyek tüzet leheltek, s az is kihűlt, a megszelídült természet-mester egy bűbájos vidéket hozott létre, hogy minden nap gyönyörködni tudjon benne. Lankás, lágy dombok elé egy szépséges tavat varázsolt. Olyan gyönyörűséges volt jáspis-zöld vízével ha jó kedvű volt, s még mérges smaragdjával is ha dühösen korbácsolta hullámait, hogy a Nap mindig benne fürdette arcát. Ettől a nagy hódolattól aztán egy idő után elég szeszélyessé is vált tó-hercegnő.
A Teremtő gondolta, hogy kissé megleckézteti, s ezért a dombok mögött egy másik tavacskát hozott létre. Ez a tó nem volt égkő-színű, sem türkiz, sem opál fények nem fodrozták. Mindig olyan volt mint az ég kékje, vagy a fiatal gerle színe. Szerényen húzódott meg a vadvirágos dombok között, nád szőtte körbe és békanyál. Nem épültek köré terméskő paloták, de gyakran lesurrantak hozzá alkonyatban az őzikék.
Amióta csak megteremtették, a partján éjféltájt egy szépséges lányka ült le a partjára, hogy gyönyörködjön a vízben ringatózó Hold fényében, mert ezt a tavat a Hold-fény látogatta éjjelente.
A Hold fényes arca és a lányka gyönyörűséges sziluettje éjről-éjre ott voltak a belső tó vizénél.
Egy napon, amikor a lány áttetsző, lebegő ruhájában éjfélkor megérkezett a tó partjára, valami fényeset látott meg a magas fűben, a kicsiny öböl oldalánál.
Nézegette a fényes-fém jószágot, nem tudta, hogy mi az, s mire szolgál.
Ahogy közelebb lépett könnyű járásával, egy alvó fiatal férfit látott a fényes masina mellett. Óvatosan közeledett hozzá, hogy a férfi ne ébredjen fel. Fölé hajolt, úgy

nézte meg a talpig fekete-bőrruhát viselő fiatalembert, aki mellett valami fekete vaskoponya hevert. – Milyen furcsa – gondolta a lány. Talán átható kék szemének sugara, talán valami más, - a Hold felragyogó fénycsíkjai - ébresztették fel a fiút. Meglepődve látta a fölé hajoló lányt, aki sejtelmesen szép volt, ahogy a Hold megvilágította arcát és alakját. – Mit nézel rajtam, s ki vagy Te – kérdezte a fiatal férfi nem túl kedvesen a lánytól.
- Hajnal vagyok, a kis-tóhoz tartozom, s bocsáss meg, hogy néztelek. Először fényes-fém paripád néztem. Gondoltam messziről jöttél, talán elfáradtál. Nem szoktam itt találkozni senkivel éjszakánként – mondta a lány.
- Fém paripa. Jó név egy Harley Davidsonnak –, én meg nem szoktam erre járni – mondta a fiú még mindig meglehetősen barátságtalanul, ami lehetett az álmosság vagy a hirtelen álmából felriasztott ember mogorvasága is.
- Messziről jöttél? – kérdezte a lány kedvesen.
- A Fekete-erdőtől – mondta a fiú kurtán!
- Nem tudom az milyen messze van.
- Nem vagy túl tájékozott úgy látom, hol élsz Te, valami másik bolygón? – szólt kissé gúnyos hangsúllyal a fiú. Rezzenetlen arcát még a Hold cirógatása sem zavarta.
- Igen, így is lehet mondani, hogy másik bolygóról, - válaszolt a lány, akinek karján közben meglebbent a könnyű ruha ujja, mintha szél fújna, holott teljes szélcsend volt.
- És mit keresel itt éjnek idején egymagad, – nem tudsz tán aludni?
- Nem szoktam aludni – mondta a lány.
- Az hogy lehet? Alvás nélkül nem sokáig lehet bírni.
- Én sok-sok ideje bírom. Igaz, ahonnan én jöttem, ott nem ismerik azt amit ti időnek hívtok!

- Az jó hely lehet, mert én pedig azért vágtatok ezen a fémparipán, hogy időt nyerjek, hogy rövid idő alatt legyek máshol, vagy bárhol ahol akarok.
- Nekem lassan mennem kell – mondta a lány.
- Elviszlek, - én is indulok, úgy látom lassan pirkad az ég. Közben nézte a lányt és gyönyörűnek látta. Kissé szelídebbre vette a hangját és úgy kérdezte; - holnap este is találkozhatunk itt a belső tó partján, hogy egy kicsit jobban megismerjelek, - persze csak ha Te is benne vagy.
- Lehet – válaszolt a lány. Éjfélkor jövök, a levendularéten át.
- OK – ezt megbeszéltük, mondta a fiú. Pattanj fel hátra, ezt tedd fel, s egy másik fekete sisakot vett elő egy fekete ládikából a paripa hátsó feléről. Nagy dörgés, rövid villámlás, s már repültek is a földúton, ki az útkígyó felé! - Karolj át – kiáltotta a lánynak! A lány érintése olyan finom volt, hogy szinte érezni is alig lehetett.
- Mi a neved – kérdezte a lány, s a fiú csodálkozott, hogy nem kiabált, s Ő mégis hallotta.
- Gábor – válaszolta.
Kiértek az útra, a Hold eltűnt a víz felett, már a nagy tavon sem látszott. Hirtelen hajnalodott. A motor zúgott a hajnali csendben – a fiú hátranyúlt kezével, de a háta mögött nem ült senki, csak a bukósisak volt a lány hűlt helyén, s anélkül, hogy rögzítve lett volna, stabilan az üléshez tapadt. A fiú lassított, döbbentett állt pár percig, apró kecskeköröm kagylókat rugdosott zavarában. Aztán „nyeregbe” ült és visszament az úton a belső tóig, de a lányt mintha a föld nyelte volna el. – Azt sem tudom hová akart menni, mi a fenének is vettem fel. Délre már Dunauban kellene lennem. Mordult egyet, - egye fene, az Ő baja, s nagy sebességgel nekivágott az országútnak. Pedig milyen gyönyörű volt gondolta, ahogy szelte a kilométereket, s szlalomozva repült a sztrádán. Következő éjjel mégis visszatért a tóhoz.

S ahogy a Hold fénye megjelent a víztükrön a lány alakja is feltűnt a dombok felől, levendula szín repdeső ruhában mint egy látomás olyan volt.
- A frászt hoztad rám, hová tűntél? – kérdezte a lányt erőteljes hangon. – Mennem kellett - válaszolt Hajnal szelíden.
- De hová? – Haza mondta a lány suttogó hangon. Elmondanád ki vagy – kérdezte Gábor. – Először Te mesélj magadról – kérte Hajnal.
- Miről meséljek, - én egy magányos farkas vagyok, nem szeretek az emberek között lenni, utálom a kötöttségeket, s így hát időm nagy részét motoron töltöm, az szabadságot ad. Járom a világot.
- Nincs kedvesed? Nincs akit szeretnél?
- Szeretni? Luxus! Mi az, hogy szeretni? Az emberek önzők, mindenki csak saját magát szereti, vagy a lányok is csak azt nézik, milyen a motorom, a bankkártyám.
- Mi az a bankkártya?
- Hát Te tényleg vagy az Isten háta mögül jöttél, vagy nem tudom..., bizonytalanodott el a fiú erőteljes hangja.
- Miért, Neked van valakid – kérdezte Hajnalt.
- Igen, nagyon-nagyon sokan vannak akiket szeretek. És beszélgettek a tóparton üldögélve, még a levelek sem rezzentek, hogy hallják mit mondanak egymásnak. És ismét szürkült az ég. – Mennem kell – mondta a lány. – Elviszlek mond, hogy hová, de el ne tűnj újra!
- Majd szólok, szólt Hajnal, s fejére tette a fekete koponyát. A motor felbőgött, s a hajnali szél fúni kezdett. Kis idő múlva Gábor hátra nyúlt, üres volt mögötte az ülés, pedig legalább l40-el repesztett. Aznap már nem is kereste a rejtélyes lányt, de a kíváncsiság majd kifúrta az oldalát, s úgy döntött, éjfélre újra odamegy a tópartra.
Este esett az eső! Az utak síkossá váltak! A magányos farkas motorjának sebességmérője már a 160 km felé járt. Alig fékezett, ahogy bevette a kanyart a sajkodi

úton. Az első kerék megcsúszott és a motor a magasba emelkedve repült jó néhány métert. Gábor a tó szélére zuhant, fejjel a víz szélét érte. Még látta, hogy a Hold teljes fénnyel világítja az utat, aztán sötét lett! Nem tudta meddig tartott a sötétség, amikor meglátta a homályból felé indulni a lányt. Ezüst-pikkely színű ruhája most is lágyan lebegett, mintha szellő fújná, s mosolygott mintha mi sem történt volna. Finom kis kezével lecsatolta Gábor sisakját, elsimította a csapzott haját. – Így kell érkezni, lovag? – kérdezte mosolyogva. Gábor szeme zárt volt, mégis látta a víz-szürke szem türkiz íriszét és egész testét átjárta valami csodálatos érzés; a mindent betöltő, addig számára ismeretlen szeretet érzése!
- Ki vagy Te – kérdezte hang nélkül, mert megszólalni nem bírt.
- Egy Hold-leány, egy Vigyázó, egy Szeretethozó – mondta Hajnal hang nélkül. Most pihenj itt a tó partján, a levendulamezőn , aludj! Aludj nagyot, s ha felkelsz, sütni fog a nap, menj lassan a jegenyesoron az emberek közé, ülj le a mólón, mosolyogj az emberekre, etesd meg a hattyúkat, szólítsd meg kedvesen azt a lányt, aki a stég végén ül szomorúan, talán csendesen sír is, - kérdezd meg, hogy segíthetsz-e, s adj hálát ezért a „repülésért” a motorral, s mától majd vigyázz magadra. Tudd, hogy értékes vagy, s majd az emberek megmutatják, mi a szeretet, - a szeretet, amit kis gúnynyal kérdeztél.
Most pihenj, ébredj új reggelre!
A Hold elrezgett fényével a tóról, s vele együtt elúszott Hajnal is, ezüst köddé válva, csak egy égkék-ezüst színű hosszú sál maradt Gábor mellén, amilyen a Balaton vize volt, amikor magához tért a napsütésben.

Bp. 2012. április 8.

*

Ördögi kör

Meleg, májusi reggel volt.
Az öreg szenátor hangoskodásra figyelt fel.
- Mi a fene ez már megint? Mostanában olyan sok a zaj, a kardcsörtetés, mintha folyton csatában lennék – gondolta. Durva szavak záporoztak az út felől, kalapálás, vasrudak csörömpölése közepette. Kinézett a lefüggönyözött, boltíves ablakon. Megdöbbenve látta, hogy fiatal férfiak, - nem katonák – kerítik le az utat, a kocsi lehajtót, végig-hosszig a szomszéd villák előtt is. - Reno nézz ki, hogy mi történik odakint, lezárják az utat – szólt ki bicegő, hajdani fegyverhordozójának.
- Korlátot raknak le az út mellett a délutáni verseny miatt – jött vissza a kiszolgált, hűséges katona, aki hadvezére mellett maradt Pannóniában, amióta az átadta a hadvezéri jelvényt, s szenátorként visszavonult minden világi nyavalyától. - Miféle verseny? - Olyan mint a kocsi hajtó vagy lovasverseny otthon, de ezek valami kétkerekű, fém-paripát hajtanak lábbal! Estig tart majd ez a cirkusz – válaszolt Reno.
Cirkusz! Itt is cirkusz, versenyek, léhaságok – morgott a vésett-vonásokkal barázdált arcú férfi. Ezért nem mentem vissza Rómába. Másról sem szólt az élet, mint az élvezetek, bajvívások, a kiégett, bujálkodó ivászat!
- Undorodom! – sercintett méltatlankodva. Elvesznek lassan mindent itt is, ami jó, ami természetes. Elvették a gyógyító vizet. Legázolták s pipacsos réteket, elül-

dözték a gólyákat, gázló madarakat, az esti csendet, mindezt pár évtized alatt – fortyogta alig hallhatóan, inkább csak magának.
A hajdan Pannóniába vezényelt katona apró villája a Fejérvár felé vivő hadiút szomszédságában volt. Egy portyázás során megsérült, akkor állt meg e vidéken, s Gorsiumtól nem messze bukkant rá a tóra, melyet friss, zöld nádas-szigetek pettyeztek. Sérült lábát a tóban pihentette, s a puha, sima fekete iszap szinte pár óra alatt meggyógyította. A gyógyításon túl a táj békéje, a lombos fák szépsége, a tavat körbekeretező lankás hegyoldalak napsütötte bája megérintette a megkeseredett katona lelkét.
Szőlő teremne itt is, mint régi birtokán a siracuzai öböl fölött – morfondírozott, amikor másodszor is visszatért a vidékre.
Kevés számú, apró, náddal fedett házikóból állt a pannóniai halászfalu. Csendes, békés vidék. – Visszajövök – üzente komor tekintete három évtizeddel ezelőtt, amikor egy vesztett csata után - a senatus konzultum* miatt – utoljára hazament Rómába.
Róma a Nero utáni véres, kormos sebeit nyalogatta, s a had dicsősége is úgy porladt el, mint a halhatatlan város üszkös romjai. Mindenütt keresztfák, ráfeketedő megfeszítettek, - a város leégéséért bűnhődő keresztények – ez volt Róma. Koldusok, kóbor kutyák kísérték az utolsó szenátusi ülésre. – Undorodom! – mondta fájdalmasan szétnézve hajdani büszkeségén. – „Non ego ventosae plebis suffragia venor – Inpensis cenarum et tritae munere vestis". (Én a szeszélyes nép kegyeit nem hajszolom – arra kérve, szavazzon rám – lakomákkal, régi ruhákkal.") – idézte magában Horatius Leveleit. - Visszamegyek a gyógyító-tó, a gyógyító csend, a lelket megnyugtató pannóniai dombok ölébe – döntötte el, és visszament!

Harminc tavasznál is többet élt meg a szenátor a pannóniai tóparton épített kis villában. Az évek alatt sok minden változott, s nem tudta, hogy örüljön, vagy inkább bosszankodjon a változásokon!
Mert bizony az utóbbi évtizedben eltűntek a dombokról a katonás szőlősorok, a zamatos gyümölcsű fák. Helyükbe egyre nagyobb mellénnyel terpeszkedő villák épültek.. A tópart nádszegélyét lekaszabolták, durva kőre cserélték. A víz a fodrozatát divatossá vált, rút betonszegélyhez csapkodta, ahol megült a tisztulni nem tudó, szutykos hab. A gyógyító iszapot nem felhasználták arra amire teremtetett, - gyógyításra – (amint erre másvidéken volt jó példa) hanem ormótlan masinákkal kikotorták! Ez nagyon barbár dolog volt – emlékezett vissza a szenátor. Szinte egy évtized alatt fordult ki magából a táj. A pipacs-rétek helyén kocsi-hajtó versenyek pályái sorakoztak. Két esztendeje fürdő is épült a tó partjára, római módra!
A szenátor is meglátogatta egyetlen egyszer – talán kicsit nosztalgiából. A nagy csarnokban fény volt, apró csempékkel díszített oszlopok, meleg-vizes medence, időről-időre valami szerkezet mesterséges bugyborékolást rendezett a vízben. /Ezt azelőtt a tó is megtette magától, a benne lévő, természetes hideg és meleg, mélyből feltörő forrásai által./
A medencék körül kerevetek voltak. Hát persze nem olyan pompás fürdő, mint otthon Rómában, de nagy fejlődés - állapította meg. A csarnokon túl, a szabadban, oszlopok sora mellett is voltak medencék. A fáklyák itt nem égtek, esti csillagfénynél fürdött a környék ifjúsága. Az esti fürdőzés felkorbácsolta az ifjak szenvedélyét. Az emlékeibe és gondolataiba merülő, hajdan volt katona, - akit már csak szenátornak hívtak, - hirtelen fülledt csendet észlelt. Körbenézett. Mellette, körötte, a medence sarkokban az ifjúság összekuszálódva,

összegabalyodva, egymásra fonódva csókolózott. A Hold lefogyva bújt egy felhő mögé. Sötét volt. A meleg víz párája megtelt a szeretkezés szagával. Szinte sikamlós lett a szenátor bőre a sűrűsödő víztől. – Undorodom – motyogta felemelkedve, s kilépett a medencéből. Senki nem vette észre a távozását!
A fürdőn túl boros-kupák hevertek szerte szét, ahogy a versenyek után is mindenhol.
- Ó Pannónia! Hát te is Róma sorsára jutsz?
Amikor a kultúrák „túléretté" válnak, mint a szottyos körték, akkor eltűnnek a Föld színéről! Mert a Föld nem tűri hátán a rothadó gyümölcsöt. Elnyeli trágyaként. – Hová menjek? Hová meneküljek, ahol tisztaság, békesség, szépség és csend van – kérdezte magától a megfáradt szenátor, lerogyva előkertjében a padra.
Az egész napi hajtóversenynek vége volt. A tóparton lehetett csak hallani a kurjongatást, a túl hangos zenét. Nem akarta elképzelni, hogy mi zajlik a megmaradt fák és az ideiglenesen felvert sátrak között! Kóbor macskák osontak el a homályban, vagy ordítottak fel, szinte emberi óbégatással, ahogy védték területüket, vagy világgá kiáltották párzási vágyukat.
A megkeseredett katona lábába belehasított a fájdalom, szívébe pedig az emlékek; - jaj sajgó lábam! – Ó Emberiség! – Sosem lépsz igazán előre? – sosem tanulsz saját hibáidból?
– Kétezer év múlva is így leszen minden?
Nézte a Hold előtt elúszó felhőt, - álmosodni kezdett. – „Circulus vitiosus!" ördögi kör, - motyogta! Ördögi kör!
* a szenátus határozata az ókori Rómában

Bp. 2012. május 18.

*

Észak - Dél ellen - a Vörösmarty-téren

Az Ünnepi Könyvhét pavilonjait fürgén állították össze a munkások az évek óta megszokott módon. A szaunahőségű délutánon felkerültek már a táblák is a kuckókra, s másnap reggel a „kultúra jó-szolgálatosai" serénykedtek, reménykedve, hogy a polcokra, pultokra készített könyvek sokaságán, a reklámanyagok legyezőként terített szeletein megakad majd a látogatók szeme.
- Mi készen álltunk.
Késő délelőttre még inkább növekedett a meleg, a tisztelt nagyérdemű száma vele nem egyenes arányban. Optimistán figyeltük, ha érdeklődő tekintet pásztázta kínálatunkat, hogy készségesen felvilágosítást adhassunk, hogy kik is vagyunk a www.FULLEXTRA tábla alatti /szándékosan, azért sem mondom/ amatőr írók, költők.
Én is feltűztem házilag készült ajánlásomat a LEVELEK SAN LUISNAK könyvemről, - egy a technika ördöge által törölt – részlettel spékelve. Ilyen mondatokkal, mint; *„hogyan sikerült az embereknek megőrizni ősi, természetcsodáló, természetfélő hitüket? Nagyon sok minden változott a világban századok alatt! ...de az inkák leszármazottai mélységes mély hittel és tisztelettel vallják testvériségüket a Földdel és teremtményeivel! Úgy éreztem, a perui ember nem mutat többet, sem kevesebbet, mint amilyen! Nem beszél feleslegesen. A hegyekben megszólaló furulyaszó, a jól szervezett, gyors, pontos szolgáltatás, mind egyfajta kiegyensúlyozott kivetülései, - a tudjuk kik vagyunk! Tudjuk mi a dolgunk! Tudjuk mi vár ránk életünk után!"*

Az írás ott sült a napon, mint mi is, amikor dobolásra figyeltem fel; meglepetésemre két, teljes harci díszben pompázó indiánt láttam meg a könyvvásár főutcáján. Felkaptam a mobilt, hogy odasietek fotót készíteni róluk, hisz mégis csak „indián ország" lakóiról szól a könyvem!
- Vigyél egy ajánlót is nekik, - kiáltott utánam Béla írótárs! – Jó ötlet, léptem vissza felkapva egyet, s futottam a pavilonok között az indiánok felé. Arcuk kék-piros-sárga festék-csíkokkal volt díszítve, fejükön a tollkoronák majd egy méter magasak, öltözékük színpompás volt. Egyikük dobolt, a másik talán valami rendezvényükre invitált prospektusaival.
Közéjük léptem, s meglobogtattam én is a sárga könyvajánló „reklámomat". – Inka Szentföldről – mutattam rá a sorra, amitől azt hittem rögtön lázba jönnek. Lázba jöttek! – s egy másodpillanatnyi olvasás után szinte egyszerre dörrentek rám dühösen, tört magyarsággal – Ellenség! Ezek ellenség! Ezek eladták magukat fehér embernek! Mi észak-amerikai indiánok! Észak-Amerikai! Ezek dél-amerikai! Ellenség! Eladták magukat! – ezzel visszanyomta a kezembe a sárga lapomat. Elképedve hallgattam és néztem őket! A prospektust kínáló már el is fordult, még abból sem adott. A másik szemébe próbáltam mélyedni, hogy a sok festék között megkeressem tekintetét. – Még ma is? – kérdeztem. Ma is ellenség? Ellenség? - határozottan bólintott. – Egek – gondoltam, sosem lesz vége az ilyen gondolkodásnak? Ezer évig őrizzük a haragokat? És még az is, hogy akkor Te mit keresel itt a fehér ember országában? - Azért egy fotót készíthetek rólad? – kérdeztem, hogy enyhítsem a helyzetet. Erre is biccentett.
Lefényképeztem a szigorúvá keményedett tekintetet – úgy érezve magam, mint aki békepipát nyújt Észak- és Délnek, távol Magyarországon, a katlanforró (indián

izzasztó kamrára emlékeztető) hőségben 2012-ben, a Vörösmarty-téren, ahol csak a tekintet fagyott meg.
Kultúra jószolgálati írótársam Béla, kérdő tekintettel nézte kezemben az ajánlót amikor visszatértem.
- Hát ez érdekes volt – mondtam még mindig nem térve magamhoz, délibábos tekintettel bámulva a könyvvásár főutcája felé, ahol már eltűntek az északi indián tollak.

Budapest, 2012. június 9.

*

Hullócsillag

Koromszemcséket köpködő mozdony húzta csihogva a hosszú szerelvényt, ami ritmusra csattantotta kerekeit a fényes sín-kígyókon. Apró mondókákat dúdolt a gyereklány önfeledten a ritmusra. Megkezdődött a vakáció, irány a hegyek felé a nyár sűrű, jó illatába. S ettől a gondolattól még a mozdony füstje is balzsamosnak tűnt számára. Repkedő boldogsággal fogadott be minden képet, minden hangot, minden szagot. Az állomáson a gróf egyetlen megmaradt hintója várta őket. S a lovak is mintha boldogok lettek volna. Táncosan kapták fel lábukat, majd a paták cintányér hangot adva koccantak a kövezetre, a kúria felé vezető gyönyörű fasorban. Hideg szörppel kínálták a messziről érkezőket, de széles szájú, virágos köcsögökben, pincében hűsített aludttej, friss túrós lepény is várt nagy cseréptálon.
Apja másnap utazott vissza. Számára csak egy hétvége volt a nyár, míg lánykáját nyaralni hozta az alpokaljai gyönyörű tájra. A nagyvárosi gyermeklányra két-

három hét vakáció várt a lovak és más jószágok társaságában, a hatalmas park sejtelmes, fagyal- és gyümölcsillatos árnyékaival. Másnap be is járta a parkot, mint egy grófkisasszony, de délután már házi zsírral kente meg a nagy kerek kenyérből szelt karéjt, sok húsos, haragoszöld paradicsompaprikát és kemény piros paradicsomot bástyázott köré. Ez már nem grófkisasszonyos volt.
A következő napra programot ajánlott bácsikája; - a szőlőhegyre megyünk szekérrel, feljössz Csillagom? – kérdezte. – Fel bizony – nevetett. S másnap a lovak lassú baktatással húzták a szekeret a faluból kikanyarodó földes úton.
A fák között vibrálva játszott a napfény. Krumpliföldek, szépen fejlődő kukoricaföldek mellett haladtak mind feljebb, míg elérték a szőlőtőkék csíkozta hegyoldalt. Diófák fényes levelei integettek - direkt azért, hogy meghódítsanak - gondolta, s ezen is kuncogott. A pincesoron itt-ott élet volt, sülő hagyma illata szállt a levegőben. A szőlősorok között kötöztek, kacsoltak, kapáltak.
Fehér, tapasztott falú présház előtt álltak meg. – Na Csillagom – nyújtotta kezét a bácsikája – ugorj! Könnyedén, szinte szállt a kocsi szénával terített platójáról. – „Nyár van nyár, röpke-lepke száll virágról, zümmög száz bogár” - dúdolta halkan, míg kinyitották a vastag, kopott kapu öreg vaspántján a méretes lakatot. Bentről szinte kitódult a hűvös a hordóillattal egyetemben. A hordók mellett vödör, a kecskelábú asztalon cserép és üvegpoharak, cserép sótartó, s vastag vágódeszkán nem rég odakészített jó illatú szalonna.
- Megkóstolod a bort? – kérdezte bácsikája, miközben a házigazda teleszívta a lopót a múlt évi, búzaszín csillogó borral.
- Meg! – köszönöm. Hát persze, miért ne, már nagylány vagyok, - mondta Ágnes huncutkásan nevetve. Ti-

zenegy éves elmúltam, nemsokára tizenkettő leszek. (S nem szeretek kevesebbnek látszani senkinél, gondolta magában.) Erőteljesen meghúzta a lopót. Jól esett a pince-hűs bor a nyári melegben, bár kissé megköhögtette az első korty. – Milyen? – kérdezték a férfiak nevetve. – Hűvös! Jó! Kicsit savanykás!
- Kóstold ezt, ez édesebb, kínálták már pohárból. Hogy lássák van őbenne kurázsi, a valóban édeskésebb nedűt egyetlen hajtással leengedte a torkán.
A férfiak megtöltötték a demizsonokat a hétvégi búcsúra. Ágnes addig kicsit kifújta magát. A harmadik kínálás már nem esett olyan jól, de nem mutatta. Ez halványpiros bor volt. Megeredt a nyelve, szóval tartotta a két férfit, nagyokat nevettek mondásain. Ahogy végeztek, kissé bukdácsolva ment fel a pince falépcsőjén. Odakint megcsapta a nyári meleg, érezte, hogy kissé forognak a fák a présház körül. Nevetett és beszélt, beszélt. - Gyere Csillagom, - érezte ahogy az inas férfikarok felsegítik a szekérre. Eldőlt a szénában, feje felett forogtak a felhők az égen, a fák lombjai jobbra-balra dőltek. Nevetett. Szerencsére mire visszaértek a kúriához enyhült a „szalon-spicc”, vagy ez már több volt attól – gondolkodott el.
Késő délutánra járt. Az asszonyok és a gyerekek nem voltak a házban. A vastag falú, hűvös konyha boltíves ablakán fénycsíkot festett a bekukucskáló napfény a meszelt falra. A gyereklány a lavórtartóhoz lépett, hogy hideg vízzel leöblítse arcát, s kezet mosson. Akkor érezte meg a hátulról átölelő, erős kart mely teljesen leszorította az övét, ahogy zsenge melleire tapasztotta két tenyerét. Forró volt a férfi lehelete a nyakába susogva. Megdöbbent, görcsösen megfeszült a rémülettől. Megpróbálta kiszabadítani karját, de a férfi erejével nem bírt. A forró férfi száj hátul elkapta a nyakát, mint egy oroszlán a gidáét és csókolta! Hatalmas düh fogta el.

Gyermeki erejét - ami hirtelen a tiltakozó nőé is volt - összeszedve kiszakította magát az egyébként is lazuló fogságból. Szikrázó szemekkel nézett hátra, s pillantásával próbált lesújtani a váratlan támadóra. Nem bírt megszólalni. Kiszaladt a konyhából, egyenesen nagynénjébe botolva, aki épp belépett a tornácról. – Megjöttetek? – kérdezte kedvesen mosolyogva. – Megjöttünk – nyögte ki zavartan. Leforrázottan, sietve, fújtatva, értetlenül menekült ki a levegőre. – Nagymamáéknál alszom – kiáltott vissza a kapuból, s trappolva lezúgott az utca felé, mint egy megrémült állatkölyök.
Lelkében szúró fájdalommal, összezúzottan érezte, hogy ez a nyaralás, ez a nyaralás már nem lesz az aminek indult, s mintha hideg rázta volna a késő délutáni melegben.

Budapest, 2012. június 23.

*

Beszélni pontosan, szépen…

- Lajkold a Life Networköt a Facebookon! – mondta a TV reklám!
- OK! Este tali! – ment az üzenet a mobilon.

S minden így tökjó – az ifjúság szerint, a hozzáértők szerint és sokan mások szerint!
És a gyerekek lajkolnak, a szüleik is és SMS- üzenetet váltanak a család /ha nem szinglik/ legfontosabb dolgairól e-mailben, SMS-ben, félszavakban, vagy valami elharapott szlengben. Az idősebb generáció jó része pedig sem egyiken, sem másikon nem szeret, vagy nem tud „beszélgetni”!
Mi az a beszélgetés – kérdezhetné az előbbi generáció, mert azt viszont szinte már ők nem tudnak. Nem beszélgetnek a gyerekek a szüleikkel, a szülők egymással, férfiak a nőkkel, vagy mit is beszélek. Futtában lezavart néhány mondat, kérdés, amire nem várunk választ, beszélgetés, amihez már nem ülünk le. Elszegényedett szókinccsel kommunikálunk, vagy nem kommunikálunk hanem nézzük a TV-t, s onnan idézzük a gyakran idétlen, pongyola beszédet!
Gyermekeink nem tudnak olvasni, nem tudnak fogalmazni és nem tudnak beszélni! Jó, - nem ilyen sarkos a dolog, de lassan efelé közeledik a helyzet, mint a globális felmelegedés. Katasztrófa!

Már TV-ben, rádióban megszólaló, prominens személyek is rosszul használják például a ba-be, ban-ben /hol? hová? kérdésekre megfelelő/ végződéseket. Már minden olyan „belsőséges” (mint egy hentes boltban), amikor bensőséges, meghitt dologról ejtenek szót.
S kétségbeesetten hallgatom, hogy ezek nem nyelvbotlások, hanem a nyelvtan nem ismerete. A magyar nyelvtan nem ismerete.
Szókincsünk szegényedik, sekélyesen, szürkén fejezzük ki magunkat, szörnyű ragadvány-szövegek burjánzanak azon a nyelven, melyről G.B. Shaw így írt: „Bátran kijelenthetem, hogy miután évekig tanulmányoztam a magyar nyelvet, meggyőződésemmé vált: ha a magyar lett volna az anyanyelvem, az életművem sokkal értékesett lehetett volna. Egyszerűen azért, mert ezen a különös, ősi erőtől duzzadó nyelven sokszorta pontosabban lehet leírni a parányi különbségeket, az érzelmek titkos rezdüléseit.” G.B. Shaw tudta ezt. Mi magyarok miért nem használjuk ezt a gyönyörűséges gazdag nyelvet? Mi miért nem ismerjük értékeit? Talán tanítani kellene az iskolákban ismét a fogalmazást, a kommunikációt. Talán újra beszélgetni kellene gyermekeinkkel emlékeinkről, életünkről, beszéltetni őket céljaikról, vágyaikról, terveikről. Beszélgetni a fiúnak és a lánynak érzéseikről, kételyeikről, örömeikről, félelmeikről. Beszélgetni idős szüleinkkel gondolataikról, tapasztalataikról, amíg közöttünk vannak!
És meghallgatni persze azt aki beszél hozzánk!
Beszélgetni egy tea mellett, egy pohár bor mellett, családi körben, rokoni körben, baráti körben.
Nem vagyok sem TV, sem számítógép, sem információ ellenes, magam is használom őket, gyakran túl sokat is. Ez a kor erről szól. Csak nézzünk néha át a ló másik oldalára, mielőtt átesünk. A technika mellett egy kis párbeszéd talán jót tenne mindenkinek, s minden társas

kapcsolatban; családi, szerelmi, generációs, politikai-, vagy köz-életünknek egyaránt javára szolgálhatna! Kommunikálni kellene emberi nyelven. Higgyétek el TÖKJÓ lenne!

Bp. 2012. július 6.

*

A szeretet-nyelvén

Minden élőlény kommunikál valamilyen módon. Viszont az ember az egyetlen teremtmény, akinek megadatott a beszéd képessége. Különböző nyelveken beszélünk, s ez alatt nem csak az idegen nyelv tudására gondolok. Értem ez alatt a generációk nyelvét is például; - a gyerek-nyelven kommunikálást. A csecsemő gügyög Anyjának, gyorsuló kapálódzással, mosollyal jelez Apjának, vagy egy felismert személynek, hogy örül. Kell-e ettől boldogítóbb kommunikáció, mint amikor egy parányi emberke szemével, gesztikulációval kifejezi az örömét? Ahogy két óvódás kifejezi magát amikor egymás tudomására adják, hogy a nagycsoportosok között téged szeretlek a legjobban, vagy ahogy élessé válik a nyelvük a kis vetélytársnak odadobott szavakkal.
Kommunikáció a kezdetektől egészen addig, amikor az ember már többé nem tud szólni, nem tud reagálni, nem tud válaszolni a lélegeztető gépen, de hall mindent, mivel a hallás érzékelése szűnik meg a legkésőbb, mielőtt a lélek eltávozik az utolsó lehelettel!
Kommunikálunk különböző módokon, bölcsőtől a halálos ágyig!
Mennyit beszélünk vajon életünk során? Milyen módon kommunikálunk? Vajon egy hamis szót nem lep-

lez-e le a szem kommunikációja? Egy kézlegyintés, egy fejcsóválás néha nem több-e mint a kimondott szó? Mennyit beszélünk „üresen”, valódi kommunikáció, valódi üzenet nélkül? Mennyit egymás mellett elbeszélve párkapcsolatban, családban, hivatalban, vagy akár parlamenti padsorokból?
Kommunikáció! Mintha már nagyon régen nem ismernénk az olyan bölcsességeket, hogy csak akkor szóljunk, ha van mondanivalónk, hogy mondandónkat tömören, érthetően, felesleges szófolyamok, ködösítések nélkül mondjuk, hogy odafigyeljenek rá!
Kommunikálunk-e valójában, vagy mindenki fújja a magáét, s ha kiadta, tovább már nem tartja fontosnak a kommunikációt?
A kommunikáció arra szolgálna, hogy segítse a megismerést. A vélemények, világnézetek, gondolatok, érzelmek megismerését. Egymás megismerését. /Milyen csodálatos már ez a szó is, „egymás” – „egy”, amiben már ott van az is, hogy „más”/. Arra, hogy megismerjék igaz valónkat, ha azt felmerjük tárni, őszinte véleményünket, ha azt el merjük mondani, belső gondolatainkat, ha le merjük mezteleníteni.
Merünk-e őszintén, egyenesen, segítő szándékú véleménnyel nyíltan kommunikálni mindenről, vagy csak a támadásokat, célozgatásokat, lejáratók – és gyűlöletbeszédeket érezzük hatásosnak, eredményesnek? Gyakran érzem, ma ezek a kommunikáció eszközei, vagy a sem jelekkel, sem szavakkal nem kommunikáló visszavonulás, befelé fordulás.
Számtalan formája van a kommunikációnak, de hiszem, hogy az egyetlen forma aminek létjogosultsága kellene, hogy legyen; a szeretettel kommunikálás!
Szeretettel, mint az őszinte, parányi emberpalánta, aki teljes bizalommal fordul mindenki felé, aki még nem keres mögöttes tartalmat, nem akarja magát visszafog-

ni, nem-kiadni, hiszen nem is érti erre miért lenne szükség.
Ő a szeretetét szeretettel akarja kimutatni, jelezni, átadni. S ez mindenki számára érthető!
Szeretettel kommunikálni annyi, mint szeretni a másik embert, s ezzel a hozzáállással meghallgatni, megérteni, elfogadni. Elfogadni a másságát, elfogadni, hogy mások a nézetei, a hite, a gondolkodása, s elfogadni, hogy ettől még Ő is értékes ember, akitől tanulhatunk, aki hozzáadhat a mi gondolatainkhoz is, s aki a bizalmunkra bizalommal felel. Képesek vagyunk-e erre, megértjük-e valaha, hogy ez az egyetlen célravezető hozzáállás?
A szeretet nyelve az egyetlen kommunikációs jelbeszéd, ami valami jó felé viheti a világot, a családokat, az emberiséget!
Ha ezt nem érjük meg, akkor terméketlen, pusztába kiáltott szavaink lesznek csak. Kardot/atombombát ragadó vagdalkozásaink, puffo-gásaink lesznek, s soha nem jutunk el egy közös, értelmes párbeszédhez, amiért az emberiség a beszéd adományát kapta!
Közös életünk, közös munkánk van a Földön. Ha nem értjük meg egymást, akkor nem fogjuk megérteni az életünket, az emberiség célját, küldetését sem!
Akkor nem értettük meg magunkat sem!
Hogy másokkal kommunikálni tudjunk, ahhoz először önmagunkkal kell szóba állni, önmagunkhoz kell őszintének lenni, önmagunkkal, belső hangunkkal kell megtalálni a kommunikáció fonalát. Ha ez sikerül akkor talán tudunk mondani valamit másnak is, s akkor sikerül másokkal is közös hangot találni, kommunikálni.

Bp. 2012. július 19.

*

Gyönyörű képek között

Manapság számtalan érdekes, izgalmas, sosem-látott képsorokat küldenek e-mailban barátaink, levelezőtársak a világ minden tájáról. A TV OzoneNetwork képeivel repülhetünk el idegen tájak varázslatos hegyeihez, esőerdőihez, merülhetünk óceánok mélyére, korallmezők felett úszva, s a vízi-világ olyan változatosságával találkozva, amiről álmodni sem tudott az ember.
A minap is teendőim közepette az OzoneNetworkre tévedtem. /Vagy nem is tévedés volt./ Chile sarki, tehát szinte „világvégi" gleccsereit mutatta a képernyő. A világ legszebb tájai, vagy valami hasonló címe volt a filmnek. Megálltam hát, s odaragadva néztem a világ csodáit. Argentína, Chile s az olvadó, de lenyűgöző gleccserek után a narrátor egyszer csak azt mondja: ..."és most Európa legnagyobb síkságát mutatjuk be, amely a vese-formájú, kicsi Magyarországon van, - Nagy-Alföld a neve..." és a képen máris egy gémeskút, bőszárú kék-gatyában, s bő ujjú ingben, vizet húzó legény; csikósok, gulyások, félkörben elvágtató lovak, a fenséges szürke marha csorda, juhokat terelő puli váltják egymást. Egy versrészlet az Alföld nagy költőjétől, majd a Tisza-tó naplementében, a vízi-világ madaraival. Aztán a természeti csoda; a só-lépcsőket építő melegvíz-források, amihez hasonló csak Amerikában és Törökországban létezik – tájékoztat a narrátor. S már a Baradla-barlang cseppkövei között jár a kamera Aggteleken, mely Európa legnagyobb, legszebb leginkább kutatott cseppkő barlangja. Megemlíti a szomszédos Jósvafőt is ahol a barlang asztmások gyógyítására alkalmas, s koncertek rendezésére a kiváló akusztikája miatt.
A „Világörökség" szépségeit mutatja be e film, s már tovább is száll a Karib-tengeri csodák felé!

Öröm töltött be a film láttán. Jó ideje figyelem a világ csodálatos tájait, a világ fenséges szépségeit e sorozatokon. Azt hiszem először láttam kis hazánk szépségeinek néhány kicsiny szeletét.
Tudom, hogy van jó néhány. Tudom, hogy sokan tiltakoznak az ellen, hogy nem csak csikós és gulyás van nálunk. Tudom, hogy a japánok eljönnek Hollókőre - mert tudják, hogy a világörökség része. Ott jártamkor több japán fotózott ott mint magyar honfitársunk!
Tudom, hogy osztrákokat, németeket nyűgözött le Lillafüred szépsége, - miért rejtegetjük, titkoljuk, hogy ilyen szépségünk van – kérdezték.
S igen néha úgy érzem, mintha titkolnánk, rejtegetnénk, hogy mennyi szépség van ebben a „kicsi országban”!

Dunakanyarunk páratlan szépségei, szakrális helyeink, melyet a Dalai Láma meglátogat, de mi szinte szemérmesen hallgatunk róluk!
Dús növényzetű dombjaink, a zöld száz árnyalatában pompázó hegyeink, völgyeink, szelíd, csendes falvaink – csodájára járnának az árnyéktalan, köves végtelenhez, vagy sivataghoz szokott népek, - ahogy meleg, gyógyító vizeinket felfedezik az északiak.
Igaz, mi e gyógyító fürdőket is kissé harsányra csináljuk. Mintha csak szórakozás /bulizás/ lenne, pedig lehetne itt is csendes, meditatív, keletiesen magyar, egyedi fürdőkultúrát kialakítani, masszázzsal, ivó kutakkal, erdőbenyúló békességgel. /Vannak már erre is jó példák, mint Visegrád/.
Sorolhatnám, sorolhatnám Magyarország szépségeit, adottságait, eleve meglévő ajándékait.
Büszkébbnek kellene lennünk! /?/
Miért Szlovénia cseppkő barlangjában hallja az ember többször, hogy ez a második Európában, a legnagyobb Magyarországon van?

Miért nem kiáltjuk – nem feltétlenül harsányan – világgá az értékeinket, - hogy; - Szép vagy Magyarország! Ezt kezdik sokan felfedezi, talán még többnyire csak Budapesten.
De ebben a kicsi országban nincs távolság. Budapesttől minden gyönyörűségünk - Vasi falvaktól – Tokajig, Zemplén szépségeiig minden megmutatni valónk „csak" 200-250 km- távolságra van. Hozzánk látogatóknak általában ez nem távolság!

Nézzük meg! Mutassuk meg!
Büszkén mutassuk meg értékeinket, kincseinket, különlegességeinket, szépségeinket! Hiszem, hogy tetszeni fog!

Bp. 2012. július 31.

*

„KARÁCSONY CSENDJE"

Karácsony esti séta

Az l950-es esztendő néhány nagyon szegényes, szűkölködő, idegesen feszült karácsonya után, 1957-ben Anna végre úgy érezte, hogy ez a karácsony már feszültségektől mentesebb, nyugodtabb és gazdagabb lesz számukra.
Anyja, szokás szerint napok óta takarított, függönyt mosott, s szőnyeg tisztítástól leizzadva este fáradtan rogyott le.
Karácsonyra mindennek ragyogni muszáj. Előző nap már főtt a káposzta, a kocsonya sűrű, tapintható párája

lengett a konyhában. Aznapra már csak a sütemények alkotása maradt, s a hókifli, a pogácsa, a zserbó egymást váltották a sütőben.
Apja még dolgozott ezen a napon. Anyja a legnagyobb sürgés-forgásban volt, hogy estére minden elkészüljön. Anna volt a kisinas, s ezúttal nagy örömmel segédkezett, hiszen jó érzés volt, hogy most „várják" a karácsony estét. Ígéretesek voltak az előkészületek. Hiszen a kert két hatalmas diófája bőven megtermette a karácsonyi süteménybe valót, s eladásra is jutott szépen. A kertes háznak köszönhetően az idén már néhány tyúk gondoskodott a tojásról, galamb és nyuszi került vasárnap a fazékba.
November tájékán Anna tanult egy karácsonyi díszkészítési technikát, melynek eredményeképpen csillogóhegyű gömbök születtek, s ha forogtak, csillogtak mint a kis buzogányok. Többen kérték, készítsen a karácsonyi díszből, s fizetnek érte. Esténként lelkesen rajzolta, vágta a tallér formákat, sodorta a színes, fényes sztaniolpapírokat amit felragasztott a tüskékre. A cérna által meghúzott fűzemény fényes hegyű gömbökké pöndörödött, mint egy veszélyt észlelő sündisznó. Esténként élvezte ezt az alkotó munkát. 2.-Ft-ot kapott a díszek darabjáért, s így karácsony előtt összejött a pénz az emblémás sportzsákra. Feszíthet vele edzésre menet, - nézte kis büszkeséggel a keresetéből vásárolt holmit. Karácsonyi meglepetésekre is maradt a pénzből.
Szóval olyan jól alakult minden, jókedvű volt a délután, de aztán..., ismét lecsaptak a feszültség villámok, s elpattant az ezüst-zsinór!
Apja éhesen és feszülten érkezett haza a gyárból. Ritkán beszélt a munkahelyi gondjairól. Mindig időre kellett ennie, a reggel beadott inzulin miatt. Anyja tudta ezt, s egyszerű hétköznapokon nem is volt ezzel gond.

De most még az ünnepre valók fortyogtak a tűzhelyen; a tepsit ki kellett kapni a sütőből, hogy meg ne égjenek a kis kiflik, s betenni a másikat sülni, egy kanna szénért is ki kellett szaladni, teríteni is kellett miközben megszólalt a kapucsengő, - szóval az ebéd késett!
Apja nem szólt, csak kissé komorabb lett. Estig legalább háromszor kérte Anyát, hogy hagyja már abba a sürgés-forgást; - nem egy tucat emberre főz, minek ez a sok sütemény, s már megint megállás nélkül panaszkodik, hogy milyen fáradt, - hát akkor miért csinálja? Anyja megemelt hangon próbálta elmondani a maga változatát, szó-szót követett, mire Apja bement a szobába, s bevágta maga után az ajtót, - csend lett! - Na ezt megint elszúrták – néztek egymásra a testvérek.
Apa nem jött ki vacsorázni, a gyertyákat sem gyújtották meg, a kapott Van Gogh album is ott feküdt a fa alatt örömtelenül.
Anyja párás szemekkel fejezte be a süteményekkel való foglalkozást, - s azok a tálon maradtak, érintetlenül. – Tudja Anyu, hogy mindig felbőszíti Apát ez a nagy készülődés és a nagy fáradtságra panaszkodás, hiszen senki nem várja el, hogy minden ragyogjon, ennyit süssön-főzzön, nem ezek a legfontosabbak a Karácsonyban! - Anyu állítja maga elé ezt a mércét, ... mondta Anna fojtott hangon, aztán elhallgatott. Tudta, hogy Anyja jót akart, tudta, hogy mindent megtett, hogy ez a karácsony végre kissé gazdagabb legyen. Hogy ismét nem a legjobb módszert választotta, hát Istenem – nem fog már megváltozni, s nem vagyunk tökéletesek! És egyáltalán milyen jogon tesz ő észrevételt?
Tudták, hogy ez az este már nem lesz meghitt és békés, de ők sem tudták, hogy mit is lehetne tenni, hogyan lehetne kezelni az elkeseredett hangulatot. Bátyjának szelíd, barna szemében lemondó szomorúság ült. – Kijössz? – kérdezte a fojtogató csendben – járjunk egyet!

Mindketten felvették a kabátot, s csendben kimentek a házból.
Karácsony este volt!
A város hosszú főutcája néptelenül kígyózott a beállt sötétben. A gyengén vibráló neonlámpák tompa fénye szinte semmit nem világított meg a lustán gomolygó ködben.
Az úttest közepén végig futó villamossíneken nem zörgött szerelvény, olyan egyedül voltak az utcán mintha egy kihalt, néptelen városban járnának. Rezzenéstelen volt minden.
Karácsony este várakozott!
Az utca mintha félrebillent volna olyan képet mutatott mindig, az egyik oldalán sorakozó egyszerű, kopott családi házakkal szemben sorfalat álló háromemeletes bérházak miatt. A családi házak ablakszemei lehunyva, idős lakói nyugovóra tértek, vagy a sötétben üldögéltek? A túloldali magas házak néhány ablakában gyertyafény sárgás rezgése vibrált.
Némán ballagtak. Bátyja átfogta a vállát. Nem szóltak egyetlen szót sem. Nem vitatták meg szüleik összezörrenését, a tönkrement karácsonyestét, csak ballagtak egymás mellett szótlanul, a kísértetiesen süket, szürke estében!
Anna talán még sosem érezte ilyen erősen, hogy milyen jó az ha az embernek testvére van! Testvér, aki a vállára teszi a kezét, akivel szavak nélkül is tökéletes összhangban ballagnak egymás mellett, s mindketten tudják, hogy nem kell szólniuk semmit, a másik is ugyan azt érzi, ugyan azt gondolja, ugyan azért szomorú. Azt is tudták, hogy a szüleik is szomorúan süppednek bele otthon a csendbe. Legalább nekem oldja ezt a szomorúságot a testvérem – gondolta Anna hálával simulva bátyja karja alá.

Tíz óra felé járt az idő. Az idő, amit vagy nagyon hosszúnak éreztek, vagy nagyon lassúnak. Nem tudták mit is éreznek. Átjárta őket a ködös levegő, de ezt sem érzékelték igazán.
A vállukat mintha átölelte volna a köd. Mintha mindkettőjüket átölelte volna egy kéz. A templomnál fordultak meg, hogy hazainduljanak.
Úgy ballagtak visszaúton is hangtalanul a néma városban, mint akiket elvarázsoltak!

Karácsony este volt! 1957.Karácsonya.

Budapest, 2012. október 27.

*

„2020. KARÁCSONYA”

Karácsony csodái

Erős fény sugarára ébredt. Mintha felvillantottak volna a szeme előtt egy lámpát. Egyedül volt. Felült az ágyon. Sötét volt az éj, de a függönyön át fényesen világított be a Hajnal-csillag. Az égbolt sziporkázó csillagokkal volt meghintve. Felkelt. Teljesen elhúzta a függönyt és mosolyogva, szinte ujjongó örömmel üdvözölte a világmindenség lámpácskáit. Az ablakon szinte behajolt a Nyilas-csillagkép. Kihajolva rálátott a Fiastyúkra is, s boldogan fedezte fel a csillagképek formáit. Meleg takaróba tekerte magát és a mély fotelba kuporodott, hogy lássa az ezüstveretes égboltot. Egy hullócsillag hasította át szép ívben a mélybársony égkárpitot. – Ó, kívánhatok valamit, - gondolta, s már meg is született a

kívánság. – Biztos egy ilyen hullócsillag ébresztett fel, hisz ez is szinte reggeli fényt sugárzott a pillanat töredékéig. – A csillaghullás is augusztusban- szeptemberben szokott lenni – futott át a gondolat elméjében, mint a csillagív. – Milyen langyos az éjszaka. A levegő is olyan, mintha szeptember lenne. Három éve nem volt már hideg, havas tél. Egyáltalán tél. A felmelegedés minden esztendővel erősebb.
Annak már épp 40 esztendeje, amikor hatalmas hóhullásban, lábszárig érő friss hóban sétáltak karácsony este ugyanitt, miután befűtöttek a kandallóba. A hatalmas hóesésben akkor csak a hangok jelezték, hogy odafönt a magasban vadkacsák vonulnak délfelé. Most pedig még csak hideg sincs.
Ma Karácsony este lesz. Jó ideig azt hitte, hogy egyedül tölti a szentestét. Két napja kisebb, nagyobb csodák sorozata indult el körötte: levél a távoli országban dolgozó „gyerekektől", hogy végleg hazatelepülnek, már nem szükséges máshol keresni meg kenyerüket. Egy csodás, különleges ebéddel köszönnének be! – Majd unokája telefonja, hogy megszületett Krisztián, - a dédunokája, Karácsony előestéjének-előestéjén. Anya és kisfia egészségesek, Ő pedig boldog Apa, s még délelőtt felszalad egy rövid filmmel, ami a születés pillanatait örökített meg! Karácsonyi születés! Milyen csodálatos.
Míg a mai napon rá váró csodákra gondolt, feltűnt, hogy a nagyon rövid idő alatt milyen sokat haladtak a csillagok. – Milyen gyorsan fordul a Föld – állapította meg. Egy újabb hullócsillag futott le az égbolton. Ez a harmadik. A távirányítóval teljesen kinyitotta az ablakszárnyakat. Langyos a hajnal – nyújtózott jóízűen. Tegnap csodálkozva látta, hogy virágoznak a mogyoróbokrok, tömött rügyek voltak a gyümölcsfákon, s az orgona is mintha kinyílni készülődne. Fehér orgona nyílik karácsonykor.

Késő délután még két program várja; a Gyermekfalu, ahol a nagy család karácsonyi műsorára hívták, s ahol két karácsonyi versét fogja elmondani. Ott közel 120 gyermek állja majd körül az ajándékát a hatalmas karácsonyfát, miután délelőtt kemencékben sütötték közösen a karácsonyi kalácsokat. Kora délután lovas hintókon mennek a védett erdőbe, hogy karácsonyi csemegéket vigyenek az őzeknek, s a védett terület állatainak. A Gyermekfalu programja után köszöntik a Karácsonyt a Kiadóban is, melyet két esztendeje indított el. Saját Kiadója – még ma is alig akarja elhinni, hogy ez megvalósult! Különleges, egyedi, kódex-szerű és szépségű könyveket adnak ki többnyire. S a technika uralma alatti világban különös, de keresik az emberek ez egyedi szépségű, veretes könyveket.
- Mintha a szépség is kezdené reneszánszát élni!
70 esztendősen ezt is megérte. Az estét tehát a nagy asztal körül munkatársaival, barátaival tölti! Ők segítették az előkészületeket is, hogy karácsony estéje közösségben is meghitt lehessen. Mennyi minden vár arra, hogy beleférjen e napba. Olyan sebesen megy az idő! De valami nagyon jó felé siet! Soha nem érzett törődés, gondoskodás, segítőszándék és szeretet veszi körül!
Közvetlen családtagjai már nagyon régen nincsenek körötte, de egy nagyobb család körülöleli.
Míg gondolataival kalandozott, a hajnal teljesen átvette az uralmat. Világosodott.
Egy kattintással bekapcsolta a jakuzzit. Egy kis frissítő mire érte jön a kocsi. Nagyon jó volt ez a verőfényes két nap, csendességben, Karácsonyra készülve. Hálát adott, hogy egészséges, hogy szellemileg sem épült le, hogy kora ellenére feladatai, céljai, szeretett hozzátartozói vannak.

Ma sok szép ajándékot adhat Ő is és Ő is elfogadja a csodákat.
Holnap után – Karácsony másodnapján – Jeruzsálembe indulnak, hogy a 2000-ben tett első látogatásának 20. évfordulóját megünnepeljék. Ma béke van egész Közel-Keleten. A 8 évvel korábbi hatalmas csetepaté és földrengés után talán végre hosszú időre megbékéltek az országok, a vallások, s mindenki felfogta, hogy közös otthonunk a Föld nagyon-nagy bajban van. Ha a világ népei összefogva nem ezen a feladaton dolgoznak, akkor nem lesz többé hely az emberi életre semmilyen formában.
Mintha kétezer évvel ezelőtt is erre próbálta volna a figyelmet irányítani, tanítani egy ember, az EMBER, a MESTER, a fényes üstökös csillag!

E hajnalon úgy érezte, hogy közel a megvalósulás!

Bp. 2012. október 25.

*

Az erdő fehér násza

Az erdő felett fehér éjszakák húzták mennyasszonyi fátylukat.
A fenyők a kérőt a napkeltétől várták, furcsa tánccal ringatták éltes, kérges, öreg csontjaikat. Tudták, az új nap újra fiatal lesz, délcegen, s fehér lovon sétál majd át a fák között. Bekukkant majd az ágak közé s fényével fürkészőn feltár minden titkot.

Az éjszaka hullott, szűz hóban hagyja majd a nyomokat, melyek lassan eltűnnek, mint a csodálatosan tiszta, holdfényes éjszaka.
A fenyők fa-nyelven suttogják sokáig a kapott szerelmes szavakat, miközben a hó-gyapjú melegen takarja a földet, az avart, az elhajolt fűszálakat, apró bogyós bokrokat.
A természet mindig megüli menyegzőjét, csodás_násza minden évszakban, minden éjszakával bekövetkezik.
Nem hezitál, nem kételkedik, nem bizonytalanodik el soha. Teszi a dolgát, megél minden pillanatot, hagyja magára hatni az őszi beteljesedést, a téli elcsendesülést. Visszavonul téli álomra sok kis lakója, a menyegző sok kis tanúja. Összebújnak a fák, az állatok. Lelassul a vérkeringés a téli erdőn, hogy majd virágba borulhasson a szerelem új gyümölcse a tavasz, amikor elérkezik az ideje.

Bp. 2012. október 29.

***

TARTALOMJEGYZÉK

I. Hoztam olajágat /kisregény/ 7

II. Rövid prózák – elbeszélések 2011-2012..... 61
- ...Hozott anyagból... 61
- A „Filozófia kert 63
- Ki szolgált kit? 69
- Szeretet-szolgálat 71
- Szeptemberi szorongások 73
- A Szépség korszaka 75
- Népszámlálás 78
- Levél a Barátoknak 81
- Csalódás 82
- Az igazi elismerés 85
- Téli csipkebokrok 89
- Isten ujja 92
- Áramböjt 95
- A tihanyi Hold-leány 98
- Ördögi kör 104
- Észak-Dél ellen a Vörösmarty-téren..... 108
- Hullócsillag 110
- Beszélni pontosan, szépen... 115
- A szeretet nyelvén 117
- Gyönyörű képek között 120
- Karácsony csendje – Karácsony esti séta 122
- 2020 Karácsonya - Karácsony csodái..... 126
- Az erdő fehér násza 129

„Ha visszafelé tekintesz minden kisebbnek,
kopottabbnak látszik.
Ha lelked a visszapillantó tükör,
akkor a régi idők is felcsillantanak fényt,
melyet a fiatal szem őrzött meg.”

BODÓ CSIBA GIZELLA
HOZTAM OLAJÁGAT

2013